Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

HASLEV ANDELS SVINESLAGTERI

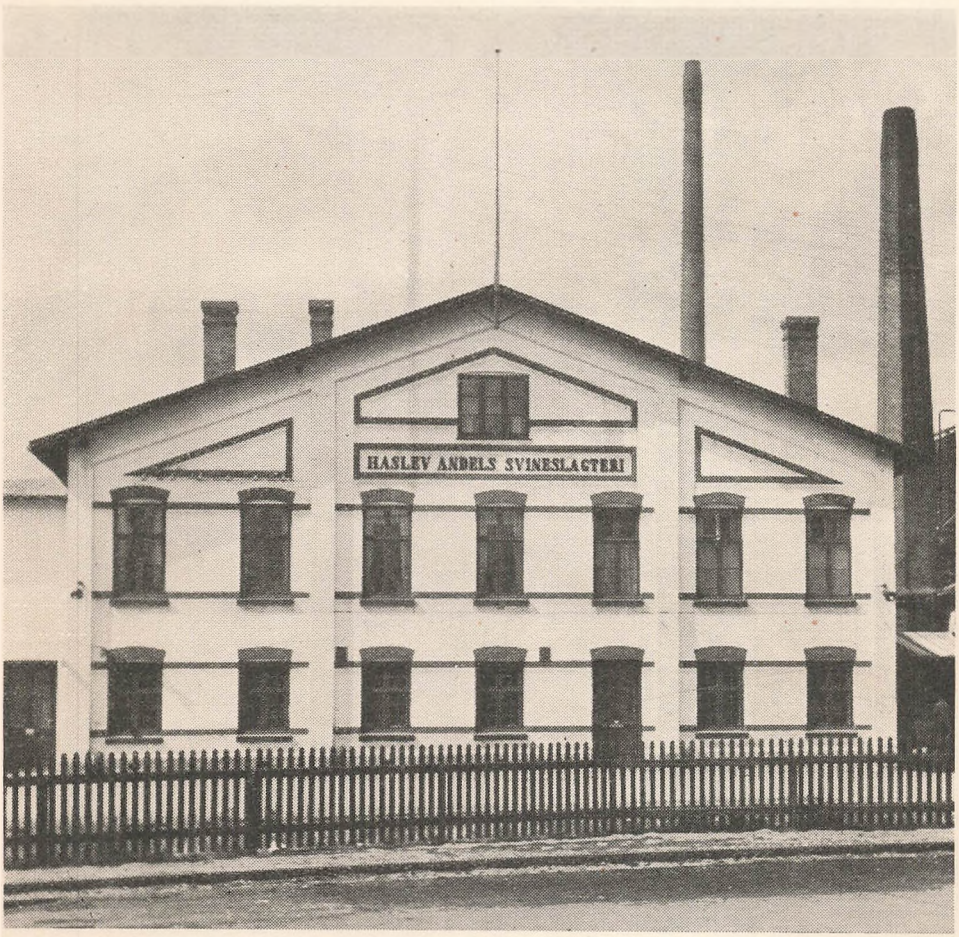

1896

1946

eriskolens
ediatek

HASLEV ANDELS-
SVINESLAGTERI

HASLEV ANDELS-SVINESLAGTERI

1896

1946

HASLEV BOGTRYKKERI

1946

Forord

DET var ikke uden store Betænkeligheder, jeg modtog Opfordringen om at udarbejde Haslev Andels-Svineslagteris Jubilæumsskrift, der skulde omhandle de forløbne 50 Aar. Opgaven har imidlertid været meget interessant og Stoffet særdeles fyldigt, saa nogen Begrænsning heraf har været nødvendig. Alligevel er søgt medtaget en historisk Baggrund for hele vor Svineproduktion i dette Tidsrum, idet denne jo stedse har præget Priser og Afsætningsmuligheder og dermed haft Betydning for den enkelte Andelshaver i Slagteriet.

Som Kildemateriale er især benyttet Slagteriets velførte Forhandlingsprotokoller og trykte Aarsregnskaber, hvortil for den sidste Snes Aar kommer opbevarede Beretninger, aflagte af Formand og Direktør ved de aarlige Generalforsamlinger. Endvidere Redaktør Axelsen Drejers: »Andelsslagterierne i Danmark 1887—1937« med flere Skrifter, og for Tiden omkring 1896 Redaktør Baggers efterladte Optegnelser om Slagteriets Oprettelse og Haslev Folketidendes Omtale heraf. For de seneste Aar er, foruden fra nævnte Blad, ogsaa hentet Oplysninger fra Venstres Folkeblad, omhandlende Slagteriets Generalforsamlinger og lignende. Endelig er indsamlet værdifulde, personligt prægede Minder fra forskellig Side om de længst tilbage liggende Arbejdsaar og Tiden forud herfor.

Slagteriets Formand og Direktør lovede straks at yde Bistand paa bedste Maade ved Indsamlingen af Materialet, hvilket Løfte i rigt Maal er opfyldt, ligesom begge direkte har ydet Bidrag til Stoffet.

Idet jeg udtrykker Haabet om, at Jubilæumsskriftet vil være af det tilsigtede upartiske Præg, skrevet for alle med Tilknytning til Slagteriet, overlades dette hermed til Læsernes Dom.

Kongsted, i Juni 1946. *Hans Larsen.*

Svineholdet gennem Tiderne

SVINETS HISTORIE taber sig langt tilbage i Sagnets Uvirkelighed. De gamle nordiske Guder stredes Dagen lang paa Odins Vænge, hvorefter de faldne rejste sig igen, og alle vendte tilbage til Valhal, hvor man spiste Flæsk og drak Mjød til. »Det var et Liv for Guder,« og Galten Særimmer var den uopslidelige Leverandør; hver Gang et Stykke Flæsk blev skaaret af den, voksede et nyt ud igen.

Affaldsdyngerne fra den yngre Stenalder rummer ogsaa Knogler af Svinet. Hunden har været det første Husdyr herhjemme, efter denne er kommet Kvæget, Faaret, Geden og Svinet, medens Hesten først optræder senere. Nogen sikker Tidsregning for Svinet som Husdyr kan dog næppe anføres. Antagelig maa det regnes som saadan mod Oldtidens Slutning op mod Begyndelsen af vor nuværende Tidsregning. Man begyndte da at slutte sig sammen i agerdyrkende Samfund, Landsbyerne opstod, og Svinet afgav en Del af Beboernes Ernæring. Der har sikkert den Gang været Tale om Ophold under aaben Himmel og i halvvild Tilstand, under Tilsyn af nogle Trælle eller Kvinder og Børn, medens de vaabenføre Mænd Sommeren igennem var paa Vikingetogt.

Gennem Middelalderen voksede Svineholdet i Betydning, og fra enkelte af Kronens Ladegaarde haves nu talmæssige Oplysninger herom. Der kunde saaledes være 40—50 Stkr., foruden Smaagrise og Opdræt. Ogsaa Bøndernes Svinehold kendes gennem disse Regnskaber, idet Oldengæld svaredes af hvert Svin, som gik paa Olden i Kronens Skove.

Opdrætningen til Slagtestørrelse tog den Gang temmelig lang Tid, ofte 2—3 Aar, paa Grund af den mangelfulde Ernæring. De passedes af Byhyrden om Sommeren sammen med Kvæget og de øvrige Husdyr; om Efteraaret sendtes de paa Olden i Skovene. Om Kærnefodring kunde der ikke være Tale; de 2—3 Fold, der høstedes, kunde ikke strække til Svinene med.

Fra Tiden omkring 1600-Tallet vides, at Svinene paa Herregaardene nu efterhaanden fik bedre Pleje end i Middelalderen, tildels som Følge af, at Skovene efterhaanden formindskedes, og Fedning paa Olden langt fra hvert Aar lod sig praktisere.

Et Fedesvin, 3 Aar gammelt, kostede, ifølge Regnskaber fra 1560, ca. 2 Daler, hvilket svarer til ca. 15 Kroner i Nutidspenge. Fra omkring Aar 1750 haves herhjemme en Overskudsproduktion af Svin, hvorfor der nu udføres ca. 20.000 Stkr. om Aaret. Disse Svin stammede dog især fra de større Gaarde, hvor Affal-

det fra den tiltagende Mejeridrift bød nogen Erstatning for den svindende Oldenmængde, ligesom der vistnok ogsaa her anvendtes Korn til Svinefedningen. Bøndernes Svin var af en ringere Kvalitet, og gav ved Slagtning i 3-Aars Alderen kun ca. 3 Lispund Flæsk, eller betydeligt mindre end en 6—7 Maaneders Slagterigris nu om Dage.

I Professor O. H. Larsens: »Landbrugets Historie og Statistik« anføres Svineholdet herhjemme omkring Aar 1800 til ca. 150.000 Stkr., heri er medregnet Byernes Bestand, idet man op gennem Tiderne havde haft Svin til eget Forbrug ogsaa i den enkelte Byhusholdning. Disse Svin, der tidligere havde færdedes frit paa Gader, Møddinger og Lossepladser, voldte ofte Fortræd, naar de ved højtidelige Lejligheder i Flok og Følge brød ind i Processioner eller Optog. Selv om der nu kom ordnede Forhold, vedblev man længe at holde Svin ogsaa i Købstæderne.

Svinetællinger foretoges gentagne Gange i Løbet af det 19. Aarhundrede, og Tallene derfra viser Udviklingen:

1837	237.000	Stkr.
1861	304.000	—
1881	527.000	—

Under Landbrugskrisen 1818—1828 havdes herhjemme meget lave Priser paa Flæsket. Nogle Kapitelstakster fra Tiden giver et Billede heraf. I Gennemsnit for de anførte Perioder havde disse været følgende i Øre pr. Pd., idet dog bemærkes, at Tallene, der er taget fra forannævnte Værk af Professor O. H. Larsen, er fra Ribe Stift:

1814—18	30	Øre pr. Pd.
1819—23	18	- - -
1824—28	16	- - -

Herefter bedredes Priserne atter noget, omend langsomt til at begynde med. Med den øgede Mejeridrift begyndte man at give Svinene en bedre Ernæring ogsaa i Bønderbrugene, saaledes anvendes Korn nu oftere til Færdigfedning. Man havde fra gammel Tid to Racer her i Landet, dels det mindre, men mere trivelige sjællandske Svin, og dels det jydske Svin, der var betydeligt større, navnlig længere, og med store, nedhængende Øren. Paa Øerne slagtedes Svinene nu i Regelen 1½ Aar gamle og gav da 7—8 Lispund Flæsk, medens det jydske Svin, naar det, to Aar gammelt eller derover, blev slagtet, gav 16—18 Lispund Flæsk.

Omkring 1836—40 udføres nu aarlig ca. 14.000 Svin fra Kongeriget og Hertugdømmerne tilsammen, hvortil kommer en Del Flæsk, hvis Mængde ikke kendes nærmere. Af den samlede Pengeindtægt paa en sjællandsk Fæstegaard i 1846 paa 1744 Kr., falder kun de 20 Kr. paa Indtægt fra Svin og Faar tilsammen. Kan dette tages som et almengyldigt Udtryk for Standen, har Interessen

for Svineholdet endnu ikke været stor. Et tilsvarende Regnskab for et Husmandsbrug paa 3 Tdr. Land viser samtidig en Aarsindtægt paa 214 Kr., hvoraf intet er fra Svinehold.

Priserne for Flæsk steg iøvrigt jævnt fra omkring 1850 og til omkring Midten af 80-erne, begyndende med ca. 34 Øre Pundet, hvorefter gradvis naaedes 55 Øre. Den senere Udvikling omtales andet Steds. Kun skal her anføres, at medens Korn (Vaarsæd) kun steg 30 pCt. fra omkring 1850 og til Verdenskrigens Udbrud i 1914, saa steg dyriske Produkter, taget under eet, med ca. 100 pCt. i samme Tidsrum.

Da Andels-Svineslagterierne opstod

Hvordan det skete.

»TORSDAG den 26. Marts 1896 afholdt Haslev Andels-Svineslagteri sin konstituerende Generalforsamling med følgende Dagsorden: . . .«

Saaledes indledes Slagteriets første Protokol om Forhandlingerne i Forbindelse med Oprettelse og Drift. Mangt og meget er gaaet forud herfor. Haslevegnens Landmænd gik ikke ind til noget her i Landet ukendt, var ikke Pionerer i egentligste Forstand, da de vedtog at bygge deres eget Slagteri. Og dog var det kun 9 Aar siden, Seminarieforstander P. Bojsen, Gedved, daværende Formand for Horsens Landbrugsforening, foreslog og fik gennemført Rejsningen af det første Andels-Svineslagteri i Danmark, ja i hele Verden: Horsens Andels-Svineslagteri.

I de faa mellemliggende Aar — fra 1887 til 1896 — var Slagterier skudt frem lig god Sæd af frugtbar Muld. I 1888 Odder, Esbjerg, Faaborg, Holbæk, Kolding og Slagelse. 1899 Masnedsund, Nykøbing Falster, Køge, Skanderborg og Randers. 1890 Hjørring, Nørresundby og Bornholms Andels-Svineslagteri. I 1894 oprettedes Slagterier i Frederikssund og Roskilde, og i Foraaret 1896 havde allerede 2 sjællandske Slagterier, Ringsted og Kalundborg, holdt stiftende Generalforsamlinger, inden Turen kom til Haslev hin Martsdag for nu 50 Aar siden.

Yderligere 24 Andels-Svineslagterier oprettedes i Tiden indtil 1914, da Verdenskrigen derefter i nogle Aar satte et tiltagende Tomhedens Præg paa de danske Svinestalde. Men forinden var Landet stort set »dækket« med Andelsslagterier. At der her er Tale om en udpræget dansk Form, Andelsbevægelsen som det naturlige Mellemled paa Afsætningens Omraade, saas der ligesom et Glimt af, da Landmændene »søndenaa« efter Genforeningen straks stod uden Eksportslagterier, idet Afsætningen før dennne Tid var baseret paa tyske Forhold.

Baggrunden for denne nu 50 Aar efter saa selvfølgelige Udvikling maa, for Haslevegnen som andet Steds, søges i Landbrugets Vilkaar og hele Udvikling i Tiden efter 1864.

»Hvad udad tabes, maa indad vindes,« var bleven Slagordet, skabt ikke alene af det mistede Sønderjylland, men for Landbruget tillige aktuelt ved de ændrede Driftsformer, som det billige Korn fra Amerika og andre Lande med billig, ekstensiv Stordrift nødvendiggjorde.

Et efterhaanden urentabelt Kornsalg ændredes til øget Husdyrhold og Eksport af Husdyrprodukter. Jorden var blevet udpint. Merglingen gav en rig Fader, men en fattig Søn, sagde man. Forstaaelsen af, at Jorden maatte tilføres Gødning, — hvilket den Gang vilde sig Staldgødning — voksede og underbyggede Husdyrholdets Betydning.

I 1872 var for første Gang Værdien af Merudførselen af Husdyrprodukter større end de tilsvarende Tal for Korn og Kornvarer.

Mejeribruget øgedes, om end foreløbig under den gamle Form, med særlig Tilknytning til det større Landbrug, der endnu gik foran med Forbedringer i Mark og Stald. I 1875 var Værdien af Merudførselen alene af Smør større end Værdien af Merudførselen af Kornvarer.

Opfindelsen af den kontinuerlige Centrifuge i 1878 aabnede Vej for Mejeridrift i større Stil, først Fællesmejerier, og fra 1882 Andelsmejerierne. Der var skabt lige Vilkaar for Udnyttelsen af den enkelte Ko i saavel smaa som større Besætninger.

Med den nære Forbindelse mellem Mejeribrug og Svineproduktion var Vejen banet for et øget Svinehold. Korn, der ikke kunde sælges til rentable Priser paa Verdensmarkedet, samt Skummetmælk, der skulde anvendes paa Stedet, gav sammen et Svinefoder, som i sin enkle Selvfølgelighed ikke kunde være bedre.

I Femaaret 1870—75 opnaaedes en Femdobling af Svineudførselen i Forhold til det foregaaende Femaar, samtidig med, at ogsaa Flæskeudførselen steg med ca. 1 Mill. kg aarlig. Tiden fra 1870 til 1895 var Svinefedningens egentlige Glansperiode. Selv om de store, fede Svin var dyre at opdrætte, gav de dog Penge, som der kunde regnes med til Dækning af Udgifterne i den enkelte Bedrift.

Imidlertid trak mørke Skyer op i Horisonten. Det hidtil frihandelsvenlige Tyskland var ved at ændre Signaler. Allerede i 1879 indførtes en mindre Indførselstold, der i 1887 afløstes af et generelt Indførselsforbud. Dette ophævedes igen i 1890, men kun for paany at gentages i 1895. Tysklandssvinenes Periode var afsluttet, og genopstod først, omend i meget begrænset Omfang, under Verdenskrigen fra 1914.

Det var de nordtyske Byer med Hamborg i Spidsen, der havde aftaget Svinene. »Hamborgsvinene« gik ikke alle til det tyske Marked. Der foretoges en Sortering, hvorefter de bedst egnede slagtedes og eksporteredes videre som Bacon til England. Yderligere frigjorde de store, fede danske Svin mere velegnede tyske, der saa ogsaa kunde eksporteres. Hele denne Mellemhandel var der Folk herhjemme, der havde Øje for, og nogen Eksport af Flæsk kom da ogsaa i Gang direkte til engelsk Havn, selv om Dampskibsforbindelserne endnu var mangelfulde og ikke særlig egnede til Formaalet.

Efter Aabningen af Esbjerg Havn i 1874 oprettede Det Forenede Dampskibsselskab to ugentlige Ruter til England, henholdsvis til Harwich og Newcastle, hvilket senere blev af den allerstørste Betydning for vor Baconeksport.

Der blev i 80ernes første Del øget Fart i Udførselen af Flæsk her fra Landet. Privatslagterier oprettedes flere Steder, og i 1887 fandtes ialt 11 saadanne. Udviklingen i Tyskland begunstigede naturligvis denne Form for Afsætningen. Da saa i 1887 Hamborg gik ind i det tyske Toldforbund, og Udførselen til denne store Aftager stoppede op, blev Afsætningen af Flæsk paa det engelske Marked af afgørende Betydning her hjemme. Dette Lands begyndende Industrialisering gjorde det til en Aftager, hvis Krav til Kvalitet og Vægt blev bestemmende for dansk Svineproduktion i Fremtiden.

Det tyske Indførselsforbud gav straks store Vanskeligheder herhjemme. Priserne faldt stærkt, og ogsaa Privatslagterierne, som jo afsatte Flæsket i England, fulgte med. Dette affødte en stærk Misstemning mod disse. Hertil kom, at ogsaa Opkøberne tog deres Part af Fortjenesten fra det under den begyndende Landbrugskrise allerede ramte Landbrug.

Under disse Forhold var det, at danske Landmænd fandt Tiden inde til Handling. Resultatet blev Andelsslagterierne.

Slagteriet opstaar

Der tegnes Andelshavere.

HASLEV ANDELS-SVINESLAGTERI blev til i en for dansk Svineproduktion usikker Tid. Den tilvante Produktion af store Tysklandssvin fandtes uden Tvivl for mange mere naturlig end Leveringen af Grise paa 120—150 Pd. slagtet Vægt. Imidlertid var Andelsbevægelsen naturligt knyttet til Englandssvinene, og denne havde i betydende Omfang Landbrugets Interesse.

Endnu saa sent som Efteraaret 1895 drøftedes bl. a. paa Ringstedegnen Oprettelsen af Salgsforeninger, hvorigennem den enkelte Landmand skulde afsætte sine Svin til bedst mulige Priser; men saavel der som paa Haslevegnen sejrede alligevel Stemningen for at tage Skridtet fuldt ud og selv bygge eget Slagteri.

Avlsmaterialet var ikke det bedste til Formaalet. Nogle Udtalelser herom ved et Møde i Ringstedegnens Landboforening den 30. November 1895 havde sikkert almen Gyldighed. Formanden, Søren Jensen, Hyldegaard, indledede ved denne Lejlighed om Spørgsmaalet: »Hvad kan der gøres for en Forbedring af Svineavlen paa Egnen.« Det var ønskeligt, at der blev oprettet et Avlscenter paa Egnen, eventuelt ogsaa tilført nogle Yorshireorner, da Slagterisvinene fra Ringstedegnen kom i 3. Klasse. Man skulde i alle Tilfælde se at komme bort fra Mellemvejen, der ikke duede i Avlen.

I Tilknytning hertil taltes for Oprettelse af Svineavlsforeninger. Mange Medlemmer gik i det hele taget ind for en Forbedring af Avlen gennem bedre Orner. Karakteristisk for hele Stillingen er en Udtalelse om, at der næppe var ret mange rene Landsvin tilbage.

Samme Dag noterede Køge Andelssvineslagteri for kommende Uge:

30 — 28 — 27 og 26 Øre pr. Pd. slagtet Vægt for henholdsvis 1., 2., 3. og 4. Klasse. Fedesvin noteredes til 19 Øre og Søer indtil 17 Øre Pundet slagtet Vægt. I en Artikel i »Folketidende« nogen Tid efter, angives disse Priser at ligge ca. 10 Øre pr. Pd. lavere end Aaret forud.

En Sammenfatning af Forholdene for Svineproduktionen med Slutningen af 1895 bliver ikke fuldstændig, uden at nævne Tysklands Standsning af al Indførsel af saavel levende som slagtede Svin fra Danmark i December Maaneds sidste Halvdel. Der var forefaldet nogle Tilfælde af Svinesyge paa en tysk Karantænestation, og Lukningen blev omgaaende Følgen.

I en Artikel om det tyske Svineforbud hedder det: I Agrarernes Lejr hersker lutter Jubel (de tyske). De med saa store Ofre anlagte Søkarantæneanstalter, der kun har bestaaet nogle Maaneder, var blevet dem en Gru, da de ikke opfyldte deres Forventninger om at virke som Forbud.

Under de herskende Forhold omkring 1895 afhændede Haslevegnens Landmænd i vid Udstrækning deres Svin til private Opkøbere, der slagtede en betydende Part af Svinene paa Slagtehuse, hvoraf der i den Tid fandtes adskillige i Haslev. Andre Opkøbere, som f. Eks. Berliner Nielsen, eksporterede vistnok Svinene levende. En Del af Svineproducenterne havde indmeldt sig som Andelshavere i Køge Svineslagteri. Afdøde Redaktør Bagger, Haslev, fortæller i sine efterladte Papirer om Haslev Andelsslagteris Oprettelse, om hvorledes der paa Leveringsdagene til Køge holdt lange Rækker af Vogne med Svin foran Haslev Station og ventede paa Aflæsning.

Imidlertid fandt Egnens Landmænd ikke de eksisterende Forhold tilfredsstillende. Og mod Slutningen af Aaret 1895 begyndte man for Alvor at røre paa sig, for at faa oprettet et Svineslagteri i Haslev.

»Folketidende«, saavel som Redaktørens nævnte Optegnelser, giver ret indgaaende Besked herom.

I December holdtes i Haslev et Møde af Landmænd paa Egnen. Planen om Opførelse af et Svineslagteri i Haslev blev forelagt, og efter en indgaaende Drøftelse vedtoges det at indvarsle til et stort offentligt Møde om Sagen.

Et Borgermøde.

Tanken fandt selvfølgelig stor Tilslutning fra Haslev By, og forinden det store Møde afholdtes et stærkt besøgt Borgermøde paa Jernbanehotellet for at drøfte og støtte den ogsaa for Byen saa vigtige Plan om et Svineslagteri i Haslev. Stemningen paa Mødet var udelt for Planens Realisation. Agent Ulrich rede-

gjorde for Planen og pointerede, at det var Egnens Landmænd, der var kommet til ham for at formaa ham til at gøre et forberedende Arbejde. Agenten gav Tilsagn om for sit Vedkommende at yde gratis Byggegrund samt tegne en betydelig Garantisum. Paa Borgermødet tegnedes straks en Garantisum paa 10.000 Kroner.

Ogsaa »Folketidende« støttede Planen. I en Artikel for 9. Januar 1896, betitlet »Svineavlen og Svinehandelen«, anføres følgende: »Den Omstændighed, at Andelshaverne i Slagelse og Køge Slagterier i Aar løses fra deres Forpligtelser, bidrager ogsaa sit til, at Egnens Svineproducenter overvejer, hvorledes de bedst skal ordne sig i Fremtiden!«

Det offentlige Møde.

Dette afholdtes paa Jernbanehotellet den 18. Januar 1896, og havde samlet saa mange, som Salen kunde rumme. Agent Ulrich bød velkommen. Til Dirigent valgtes Gdr. Ole Olsen, Tjæreby. Agent Ulrich redegjorde for Planen og hvad der hidtil var foretaget i Sagen. Blandt andet var der fra Byen givet Tilsagn om gratis Byggegrund samt tegnet en Garantisum paa 12.000 Kroner. For Oprettelsen af et Slagteri i Haslev talte endvidere Gdr. Ludvig Jørgensen, Tjæreby, Forpagter Ulrik, Sofiendal, Gdr. Ole Olsen, Tjæreby, Propr. Jensen, Snedkærgaard, Garver Rasch, Haslev, Kreaturhandler Nielsen, Haslev, Gdr. Jørgen Nielsen, Dysted, m. fl. Som Modstandere af Planen var mødt Formanden for Køge Slagteri, Gdr. Hans Frederiksen, Slimminge, samt Landstingsmand Chr. Nielsen,

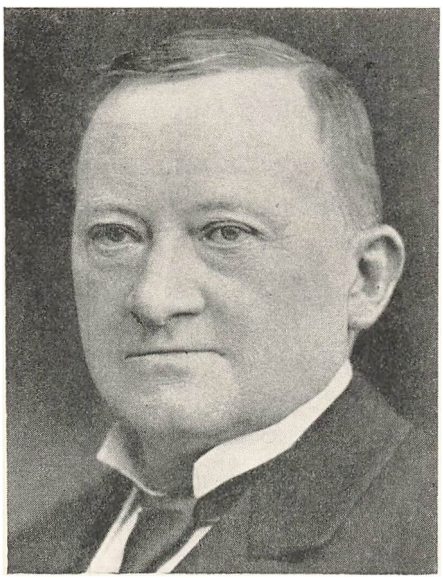

Ole Olsen, Tjæreby

Agent Carl J. Ulrich

Skuderløse og Gdr. Chr. Jacobsen, Ringsbjerg, der begge var Medlemmer af Bestyrelsen for Køge Andelsslagteri.

Debatten var ofte ret varm, særlig mellem Agent Ulrich og Gdr. Hans Frederiksen, hvilken sidste sluttede med: »Gaa aldrig med til et Svineslagteri i Haslev, De vil fortryde det.« Agenten svarede: »Gaa bare med til et Svineslagteri her, De vil aldrig fortryde det.« Paa Forslag af Forpagter Ulrik vedtoges det ikke at begynde paa noget Svineslagteri i Haslev, med mindre der tegnedes 8000 Svin. Der tegnedes straks 2000 Svin af de fremmødte.

I en instruktiv Artikel faa Dage efter Mødet bragte »Folketidende« en Beregning af de aarlige Slagtninger efter Fradrag af Hjemmeforbruget udfra Tællingen den 15. Juli 1893. Herefter skulde der blive paa:

	Tællingsdagen	svarende til en Aarsproduktion paa
Sorøegnen	13.878 Svin	ca. 22.000
Ringstedegnen	16.818 —	- 27.000
Haslevegnen	12.179 —	- 19.500

En Indsender supplerede Oplysningerne med Tallene fra nogle ikke i første Optegnelse medtagne Sogne:

Fensmark	372 Svin
Olstrup	582 —
Toxværd	1.391 —
Everdrup	1.128 —
Kongsted	1.895 —
Ialt	5.368 Svin

Herefter skulde dette give en aarlig Produktion af ca. 8.500 Svin, som, lagt til Haslevs nærmeste Opland, skulde give en samlet Produktion til Salg af ca. 28.000 Stkr.

Tegningen i Sognene.

I Aversi Sogn var Tegningen sluttet inden Maanedens Udgang med det Resultat, at saa godt som alle Svineproducenter var gaaet med. I Terslev var samtidig tegnet ca. 1.600. Det gik saaledes over al Forventning godt.

I Toxværd holdtes Møde om Sagen den 30 Januar under stor Tilslutning. Der var mødt nogle Modstandere langvejs fra, ja endog Formanden for Masnedsund Svineslagteri, Hans Hansen, der bor 3 Fjerdingvej hinsides Vordingborg, havde givet Møde, skriver Redaktør Bagger, der i en længere Redegørelse forud for det egentlige Referat karakteriserer Mødet.

»Ligesom ved Mødet i Haslev var de, der skulde tegne sig som Leverandører ikke nær saa ængstelige som dem, Sagen slet ikke vedkom,« skrives der videre.

Blandt Indbyderne til Mødet i Toxværd var Gaardejerne Jørgen Nielsen og Peter Frandsen, Dysted, Ole Bendtsen og Jørgen Petersen, Brandelev, samt Julius Frandsen, Nørre Tvede.

Gdr. Ole Olsen, Tjæreby, udtalte bl. a.: »At Priserne ikke er saa gode i Køge, som de burde være, fremgaar bl. a. af, at der gennemsnitlig hver Uge sendes ca. 70—100 Svin fra Haslev til Slagelse og et ikke ubetydeligt Antal til Roskilde.«

Den 4. Februar holdtes Møde om Slagterisagen i Rønnede Kro. Mødet var besøgt af en talrig Tilhørerkreds. Repræsentanterne for Masnedsund Slagteri var ikke mødt saa talstærk her som i Toxværd. Kun Formanden for Næstved Landboforening, Møller Madsen, Lund, havde ulejliget sig de halvfjerde Mil for at fraraade Landmændene at tegne sig for Svin til et Slagteri i Haslev. Til Dirigent ved Mødet valgtes Gdr. Johs. Christensen, Eskildstrup. Agent Ulrich indledede. J. P. Nielsen, Eskildstrup, fraraadede ud fra den Betragtning, at Masnedsund godt kunde tage flere Svin. H. Chr. Jensen, Kongsted, fraraadede at tegne sig for mange Svin. »Vi ved ikke, om Tyskland atter lukker op.« Efter Mødet samledes en Del af Deltagerne til en meget livlig Fællesspisning.

Dagen efter holdtes Møde i Dalby Forsamlingshus. Der var mødt ca. 40 Mennesker. Om Forhandlingen foreligger ikke nærmere Referat.

Foruden ved Møderne tog Modstanderne mod Haslevslagteriet ogsaa til Orde i Aviserne. Agent Ulrich maatte saaledes føre en Fejde med Formanden for Køge Slagteri, Gdr. Hans Frederiksen, der i »Østsjællands Folkeblad« dygtigt talte sit Slagteris Interesser.

Midt i Marts Maaned var det fastsatte Antal Svin tegnet, og Slagteriet dermed sikret. Tilbage stod nu kun for de Mænd, der havde løst den første og vanskeligste Del af Opgaven, at indkalde til stiftende Generalforsamling og overgive Tegningslisterne til den der valgte Bestyrelse.

Haslev Andels-Svineslagteri

TORSDAG den 26. Marts var man naaet saa vidt, at den stiftende Generalforsamling kunde holdes. Man samledes paa Jernbanehotellet, hvor der blev stuvende fuldt Hus. Gdr. Ole Olsen, Tjæreby, bød velkommen og meddelte, at det for Slagteriets Start nødvendige Antal Svin var tegnet, idet tilsammen 553 Andelshavere havde tegnet sig for 8.300 Svin.

Under Navn af »Haslev Andels-Svineslagteri« vedtoges det enstemmigt at oprette Slagteriet.

Den første Bestyrelse fik følgende Sammensætning:

Gdr. Ole Olsen, Tjæreby, Formand.
Forpagter V. Ulrik, Sofiendal, Næstformand.
Sognefoged Niels Christensen, Ørslev.

Sognefoged P. Schnack, Aversi.
Gdr. Hans Olsen, Testrup.
Gdr. Julius Frandsen, Nørre Tvede.
Godsejer Barfred Petersen, Raadegaard.
Gdr. J. Chr. Hansen, Rønnede.
Gdr. Lars Christiansen, Ulse Olstrup.
Gdr. Lars Jensen, Haslev.
Urmager Chr. Jensen, Haslev.
Gdr. Jørg. Rasmussen, Levetofte.
Forpagter Lautrop, Gisselfeld.

Ved Generalforsamlingen, der lededes af Agent Ulrich, blev desuden valgt Voldgiftsmænd samt Revisorer og et Medlem til Noteringsudvalget. Det forelagte Lovudkast vedtoges med alle Stemmer mod een.

Allerede Tirsdagen den 31. Marts holdt Bestyrelsen Møde. Slagteriets Beliggenhed afgjordes; det blev Nord for Banegaarden paa den tidligere Præstegaardsjord. Agent Ulrich, der ejede Jorden, tilbød saa stort et Areal, som man fandt nødvendigt. Ogsaa Vej- og Kloakforholdene ordnedes med denne paa en for Slagteriet tilfredsstillende Maade.

Bestyrelsen vedtog at henvende sig til forskellig Side om Tegninger og Overslag til Slagteriet. Forretningsudvalget fik Bemyndigelse til at tage ud og se paa forskellige Slagterier.

Den 6. April samledes man igen. Der forhandledes med forskellige Arkitekter, som var tilkaldte, og som derefter paatog sig at gaa i Gang med Tegninger og Overslag til Opførelse af et Slagteri til 20.000 Svin aarlig. Endvidere tilrettelagdes Plan for Vejanlæget.

Næste Bestyrelsesmøde afholdtes den 20. April. Forretningsudvalget havde nu beset Slagterierne i Roskilde, Slagelse, Svendborg, Randers, Kolding og Esbjerg. Af disse anbefalede Formanden især Kolding som Forbillede.

Der forelaa fire Planer og Overslag til Opførelse af Slagteriet. Af disse valgtes Arkitekt Wendelboe Madsens Udkast. Overslaget lød paa 53.973,63 Kr. uden Dawson Gasværk. Bestyrelsen vedtog dog ogsaa at anskaffe Gasværket og sluttede Kontrakt med Arkitekten om Opførelse af Slagteriet.

Bogholder Boyer fra Køge Andels-Svineslagteri antoges som Bogholder for en Løn af 1600 Kr., fri Bolig, Kul og Lys. Bogholder Boyer fik bestemt Løfte om at blive Direktør om et Aar, til hvilken Tid Agent Ulrich, der ledede Slagteriet i Starten, vilde trække sig tilbage.

Slagtermester Jensen, Roskilde, antoges for en Løn af 30 Kr. om Ugen; Tiltrædelse 1. Juni.

Mandag den 27. April blev Byggepladsen afsat og Brøndens Beliggenhed bestemt. Ved et Bestyrelsesmøde den 2. Maj blev Byggearbejdet overdraget Tømrermester Brüel, Haslev, for 27.590 Kr. Anlægget af Dawson Gasværket

overlodes Firmaet Tuxen & Hammerich for 20.501 Kr. Bygning af Svideovn blev overdraget til Wendt's Jernstøberi, København.

Den 13. Maj samledes man igen og behandlede forskellige Laanetilbud. Ved samme Lejlighed overlodes Leveringen af Inventar og Dampledninger til Fabrikant Larsen, Haslev, for 3378 Kr.

Den 29. Maj tilsaas Byggeri og Materialer. Nogle Vanskeligheder med Statsbanerne vedrørende Sporanlæget til Slagteriet overlodes det til Agenten at søge klaret.

Den 10. Juni underskrev Bestyrelsen en Panteobligation paa 60.000 Kr. til Bondestandens Sparekasse. Den antagne Bestyrer Boyer fik bevilget 250 Kr. til en Rejse til London for at gøre sig bekendt med Forholdene ved Flæskets Salg.

Den 18. Juli holdt Byggeudvalget Møde paa Slagteriets Kontor, der nu var saa vidt færdig, at det kunde anvendes. Den 4. August tog Bestyrelsen Kontoret i Brug til sit Møde. Et Tilbud fra Firmaet Campbell, Shearer & Co., London, om at laane Slagteriet 27.000 Kr. mod 2 pCt. aarlig Rente, og uden at Slagteriet var bundet til at sælge Flæsket til Firmaet, modtoges. Ophører Forretningsforbindelsen, er Kapitalen opsagt med 3 Maaneders Varsel. Ogsaa Salget i Nordengland tilrettelagdes.

Og den 14. August foretoges saa Prøveslagtning i Overværelse af Bestyrelsen. Der slagtedes 64 Svin. Alt gik efter Omstændighederne udmærket. Slagteriet var i Gang, og en for Bestyrelsen meget travl Tid var overstaaet.

Administrationsbygning 1896

Arbejdsaarene begynder

Den første 7-aarige Periode indtil 1903.

SLAGTERIETS Byggesum blev 70.075,10 Kr. Man havde herfor faaet et Slagteri, der skulde kunne slagte og behandle ca. 20.000 Svin om Aaret.

Alligevel kunde det ikke undgaas, at man fik mindre Udgifter til Tilbygninger, Ændringer og Nyanskaffelser i de nærmest følgende Aar. Saaledes i 1897 Kr. 1.707,34, i 1898 Kr. 3.848,42 og i 1900 Kr. 2.950,95.

Som forudsat fra Starten fratraadte Agent Ulrich den 1. Januar 1897 Direktørposten efter at have ledet Virksomheden i Byggeperioden og de første Maaneder derefter. Bogholder Boyer blev Direktør som aftalt ved Ansættelsen.

Slagteriet begyndte med 593 Andelshavere, der tilsammen havde tegnet sig for 8.530 Svin. Ialt modtoges fra Starten og til Aarets Udgang 4.602 Stkr., heraf leverede Andelshaverne 3.998, medens 585 var fra Ikke-Andelshavere. Resten var indkøbte Søer og Orner. Der kunde af de faa Maaneders Drift betales 3 Øre pr. Pd. i Overskud til Andelshaverne.

Der var indtil Aarsskiftet tilkommet 47 nye Andelshavere; heraf havde 4 tegnet sig for hele Produktionen, medens Resten var noteret for tilsammen 279 Svin.

I 1897, det første hele Driftsaar, leveredes ialt 9782 Svin. 47 nye Andelshavere var kommet til i Aaret, og 11 havde forandret deres Tegning til fuld Produktion. Allerede mod Slutningen af 1897 kunde det konstateres, at det kneb med Leveringen af de tegnede Svin, og Bestyrelsen anbefalede Forholdsregler herimod overfor Generalforsamlingen.

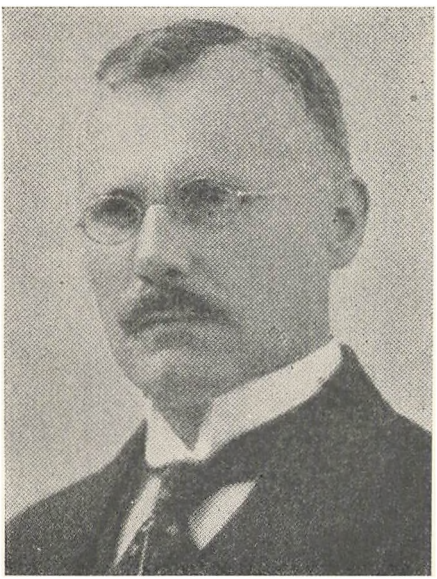

Theodor Boyer

Det kneb ved denne Lejlighed lidt med Tilfredsheden. Der blev kun 1 Øre pr. Pd. i Overskud, og Driftsomkostningerne havde andraget ca. 1 Kr. mere pr. Svin end i Køge.

Klassificeringen viste, at Andelshaverne kunde tænkes at have deres Part af Ansvaret:

I 1. Klasse	25,56 %
- 2. Klasse	22,64 -
- 3. Klasse	46,70 -
- Diverse.....	5,10 -

Klassificeringen viste forøvrigt meget hurtigt en glædelig Bedring. Saaledes

kunde det allerede i Maj 1898 oplyses paa et Bestyrelsesmøde, at der var Fremgang paa dette vigtige Punkt. Atter i August samme Aar konstateredes overfor Bestyrelsen fortsat Fremgang. Efter Henstilling fra Statskonsulent Faber i London til Andelsslagterierne vedtog Haslev at afregne tynde og grove Svin med en Øre under 3. Kl. Notering.

Ogsaa paa anden Maade lagde man sig i Selen for at forbedre Kvaliteten. Efter Forslag fra Haslev og Bregentved-Gisselfeld Landboforening om at indkøbe Sogrise fra *de controlerede Avlscentre* og bortauktionere disse vedtoges det at forsøge med indtil 10, der skulde sælges ved Landboforeningens Dyrskue i 1898. Erfaringerne herfra har formentlig været gode. Det blev i December samme Aar vedtaget i Bestyrelsen at indkøbe 20 Sogrise fra Avlscentrene for Landsvin og 5 Orner fra Yorkshirecentre og bortauktionere disse ved Slagteriets kommende Generalforsamling.

Om end mest indirekte har Bestyrelsen haft Held med sig i Arbejdet for en Kvalitetsforbedring; dette ses af Oplysningerne paa Generalforsamlingen over Klassificeringen i 1898.

I Haslev:		I Ringsted:	
I 1. Klasse	31,73 %	I 1. Klasse	17,4 %
- 2. —	23,34 -	- 2. —	19,7 -
- 3. —	38,81 -	- 3. —	61,4 -
- Diverse.....	6,12 -	- Diverse.....	1,5 -

Iøvrigt kneb det i 1898 paa forskellig Maade for Slagteriet. Her som andetsteds kom der for lidt Grise frem. Personaleindskrænkninger maatte foretages. Samtidig laa Noteringen meget stramt i Forhold til Englandsprisen. Slagteriet maatte i Perioder arbejde med Tab, og Aarets Overskud blev kun en Udbetaling paa ½ Øre pr. Pd. Som med Avlsforanstaltningerne viste ogsaa her Bestyrelsen det gode Eksempel. Formanden nedsatte selv sin Løn med en Trediedel, og Bestyrelsen gav Afkald paa Diæterne. Sidst paa Aaret 1899 forhandledes med Slagteriets Formidlere, der vilde opsige Laanene, om ikke Slagteriet gik med til at yde højere Rente.

Der slagtedes i 1899 nogle faa Hundrede Svin mere end Aaret før eller ialt 9.155. Aarets Overskudsbetaling blev paa 1½ Øre pr. Pd.

Ved Generalforsamlingen kunde forelægges et efter Forholdene iøvrigt ret gunstigt økonomisk Resultat, idet til Sammenligning anførtes Naboslagterierne

Øre hjem fra England pr. Pd.	Haslev	38,23
	Ringsted	38,05
	Køge	38,42

Efter Generalforsamlingen afholdtes Auktion over nogle Sopolte fra Avlscentret Conradsfeld.

I Foraaret 1900 afholdtes blandt andet Agitationsmøde i Kongsted for at faa flere Andelshavere. Man var ved Aarhundredskiftet naaet ialt 675, en Fremgang paa 82 fra Starten.

Fra Nytaar 1901 gik Fællesnoteringen i Stykker, og Slagteriet satte nu sin egen Notering. Atter i 1900 gik Slagtningerne tilbage og androg kun ialt 8.572, hvoraf 767 Stkr. var Købesvin. Iøvrigt vedtoges det at købe 8—10 Yorkshireorner aarlig i et til to Aar.

Ved Generalforsamlingen den 9. Februar 1901 oplystes, at Flæsket var betalt saaledes:

Flæsket til London havde hjembragt..... 48,95
Flæsket til Nordengland havde hjembragt ... 46,97
} Gens. 48,41 Øre pr. Pd.

Andelssvinene var betalt med 40,10 Øre. Driftsomkostningerne pr. Gris havde andraget Kr. 3,85. Herregaardene havde for Aaret leveret ca. en Trediedel af Svinene. Der appelleredes til de mindre Gaarde om for et Aar at levere hele deres Produktion som Prøve.

I 1901 begyndte Flæskepriserne at bedres og noteredes i Oktober til 40,55 Øre mod 36,71 i 1900 og 28,78 i 1899.

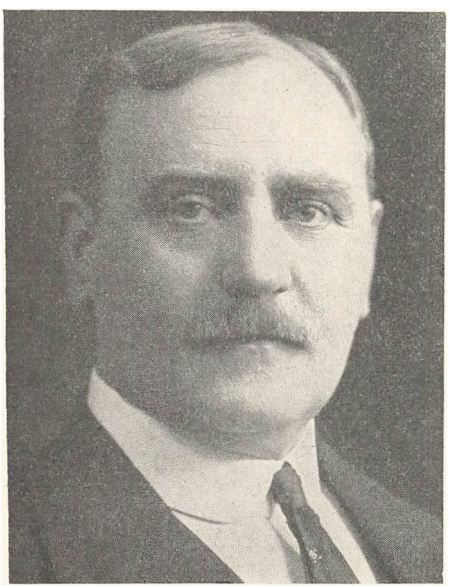

Georg Høfler

Da Direktør Boyer i Foraaret 1902 blev Direktør i Roskilde antoges i Stedet som Direktør Forretningsfører G. Høfler, Horsens.

Der forelaa mod Udløbet af den første 7-aarige Periode en Del Udmeldelser og Nedskrivninger af indtegnet Antal Svin. Der slagtedes i 1902 ialt 8.728 Stkr. Svin mod 8.101 Aaret før. En Række strenge Aar var dog hermed overstaaet, og det bar mod øget Omsætning. Iøvrigt overgik Slagteriets Salg af Flæsk i London fra 1903 i det nyoprettede Danish Bacon Agency (senere Danish Bacon Company for 1¾ % Provision. Naar 10 Slagterier var overgaaet til Firmaet, forpligtede dette sig til at udbetale Slagterierne en Trediedel af Nettofortjenesten.

Anden Syvaarsperiode 1904-10

En Opgangstid begynder.

EN støt og sikker Fremgang tager nu sin Begyndelse for Slagteriet. De syv magre Aar var taget først, og Andelstanken vinder efterhaanden almindelig Tilslutning ogsaa blandt Svineproducenterne i Omraadet.

I 1903 var Antallet af Andelshavere steget til 784, en Fremgang paa 191 siden Starten i Marts 1896. 1904 naas 860, 1907 naas op paa 1049 og i 1910 sluttes Perioden med 1316 Medlemmer.

Slagtningerne, der i 1903 havde udgjort godt 11.000, øges ogsaa betydeligt og nærmer sig i enkelte Aar de 20.000 Stkr. for dog i 1910 at udgøre kun 16.389.

Gennemsnitsprisen pr. kg slagtet Vægt, der for 1903 havde været 82,93 Øre, gik ganske vist i 1904 ned paa 74,71 Øre, men steg herefter atter og naaede for Aaret 1910 op paa 109,74 Øre.

Omsætningen, der i 1897 havde været paa 511.000 Kr., er ved første Periodes Afslutning i 1903 naaet ca. 650.000; i 1908 opnaas 1.125.000 og i 1910 endog 1.345.000 Kr.

Fremgangen for Haslev Slagteri maa ses paa Baggrund af, at Danmarks Udførsel af Flæsk og Skinker er inde i en kraftig Opgangsperiode. I 1903 havde Merudførselen (Udførsel ÷ Indførsel) en Værdi af 73,9 Mill. Kr., i 1910 er Tallet 117,1 Mill.

At Fremgangen for Haslev Andelsslagteri er forholdsmæssigt meget betydelig i dette Tidsrum maa sikkert udlægges derhen, at Tilslutningen ved første Periodes Afslutning endnu ikke var naaet at komme i Nærheden af det for Virksomheden naturlige.

Danmark leverede iøvrigt stadig næsten alt sit Eksportoverskud af Flæsk til England, og det er dette Markeds Krav, der udelukkende præger Fordringerne til Kvaliteten, Fordringer som løses først og fremmest af Andelshaverne ledet frem hertil af Slagteriet. Rammerne spænder dog hurtigt langt videre, idet Andelsslagterierne faar afgørende Indflydelse paa Fremkomsten af en Række Love og Forordninger, der hver især tager Sigte paa en Kvalitetsforbedring, dels af Raamaterialet, Svinene, og dels og ikke mindst gennem strengere og mere ensartede Regler for Behandlingen af Flæsket.

Nødvendigheden af de mange og omfattende Foranstaltninger, som her kun lige skal nævnes, maa ses paa Baggrund af Eksportens hele Udvikling.

I Aarene fra Aarhundredskiftet og til 1910 leverer Danmark ret konstant ca. 94 pCt. af sit Eksportoverskud af Flæsk til England for senere — i Aarene indtil Verdenskrigens Udbrud 1914 — at øge Leverancerne til omkring 97 pCt.

Øgningen af Produktionen herhjemme mærkes stærkt paa det engelske Marked. Danmark, der i Femaaret 1901—05 har leveret 26 pCt. af Englands sam-

lede Baconindførsel, naar i 1906—10 op paa 36 pCt. for yderligere at øge sin Andel i 1911—14 til 49 pCt.

Redaktør Axelsen Drejer opgør i Jubilæumsskriftet »Andelsslagterierne i Danmark 1887—1937« Gennemsnitsprisen i Øre pr. kg Bacon i England saaledes:

	Ialt	Danmark	U. S. A.	Kanada
Gnstl. 1901—05	87	101	82	85
Gnstl. 1906—10	102	110	97	102
Gnstl. 1911—14	118	124	111	116

Det er forstaaeligt, at der med hele denne Udvikling som Baggrund, fra Andelsslagteriernes Side vogtes over Kvaliteten, og at et nøje Samarbejde herom resulterer i forskellige Love og Bestemmelser til Sikring af det vundne Renommé.

Husdyrloven af 1902 ydede Støtte til Avlsarbejdet, til Avlscentre, Præmiering m. v. Andelsslagterierne fik efter denne Lov Indflydelse paa Avlscentrenes Ledelse, idet disse fik et Medlem i hvert af de nedsatte Distrikts-Udvalg. Dette Medlem udpegedes efter Indstilling af de i Distriktet værende Andels-Svineslagterier. For Haslev Slagteris Vedkommende foretoges en saadan Indstilling første Gang paa et Bestyrelsesmøde den 15. Marts 1905. Der udpegedes her Sognefoged Søren Madsen, Svendstrup.

Dyrlægekontrollen paa Slagterierne gjordes gennem Aarene til Genstand for omfattende Udvidelser. Haslev Slagteri, der fra 1897 havde haft en Overenskomst med Dyrlæge Andreassen, Haslev, om, formedelst et aarligt Honorar af 100 Kr. at komme til Stede efter Anmodning, ansatte samme fra Foraaret 1905 som autoriseret Dyrlæge ifølge Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 1. Oktober 1903. Ved Lov af 6. April 1906 om indenrigsk Kødkontrol opnaaede Slagterierne en Autorisering af egen Kontrol. Ret hurtigt fremkom dog fra Andels-Slagteriernes Side Indstilling om en Udvidelse af Kontrollen. En ny Lov, som kom i 1908, krævede, at en autoriseret Dyrlæge eller en Assistent under hele Arbejdet paa Slagteriet skulde være til Stede.

Ved kgl. Anordning af 30. August 1906 blev det paabudt en Nationalitetsmærkning af dansk Flæsk, idet alt dansk letsaltet Flæsk, der udførtes her fra Landet, skulde være forsynet med Lurmærke. Det var Smørrets heldigt gennemførte Nationalitets- og Kvalitetsmærkning, som her dannede Baggrund for en ny og betydende Foranstaltning.

Omkring 1907—08 havde der fra England været forskellige Klager over Flæsket. En udsendt Delegation undersøgte Forholdene og vendte hjem med Indtrykket af, at der burde gøres noget især med Henblik paa Tilskæring og Saltning. Et af Resultaterne heraf blev Kvalitetsbedømmelserne af Eksportflæsket i Esbjerg, der paabegyndtes den 2. September 1908. Et Middel til at

gøre Tilskæring og Behandling mere ensartet var hermed sat i Gang og har fungeret siden.

Rammerne for Haslev Slagteris Bygninger var ganske vist i Starten tilrettelagt efter et Slagteri til 20.000 Svin aarlig, men der var bygget paa en Tid, hvor hele den foran nævnte vældige Udvikling af vor Eksport endnu kun var i sin Begyndelse.

Det blev derfor nødvendigt efterhaanden at tænke paa Udvidelser, Fornyelser og Forbedringer. De gamle Forhandlingsprotokoller viser, at Bestyrelsen gaar til Værks med en vis Forsigtighed. Tidligere Tiders nødtvungne strenge Sparsommelighed er næppe glemt. Spørgsmaalet om en Udvidelse af Slagteriet toges op i Efteraaret 1907 og vedtoges. Derimod kunde Bestyrelsen ikke gaa med til Slagterikonsulentens Forslag om Ombygning af Maskinhus og Indlægning af nye Maskiner samt Ombygning til Karsalteri.

Generalforsamlingen den 14. Februar 1908 gav Bestyrelsen Bemyndigelse til det ønskede Byggeri, som ansloges til ca. 15.000 Kr.

Tegningerne ændres noget i Aarets Løb, ligesom Bestyrelsen i Efteraaret 1908 vedtager at indlægge elektrisk Lys og Vandværksvand paa Slagteriet.

Ligeledes indses, at Karsaltningen alligevel maa gennemføres til Afløsning af den hidtidige Tørsaltning.

Til Generalforsamlingen 1909 mødes derefter med Forslag fra Bestyrelsen om Indkøb af nye Maskiner i Stedet for de hidtidige, forældede Gasmaskiner samt Saltkælderens Indretning til Karsaltning. Bemyndigelse hertil gaves. »Atlas« leverede det nye Dampanlæg, der kostede 11.675 Kr.

Paa Slagteriets Generalforsamling i Februar 1910 kunde Formanden meddele, at Ombygningen stort set var tilendebragt og havde kostet 53.545 Kr. Herfor havde man faaet: Ny Svalegang, Fedtsmelteri, Tarmhus, Folkestuer, Saltkælder, Kølerum, Kedelhus og Pølsemageri udvidet og forbedret samt nyt Dampanlæg anskaffet.

Skulde Landbrugets og Andelsbevægelsens Udvikling fra omkring Aarhundredskiftet og i det forløbne Tidsrum derefter ikke helt staa den enkelte Læser klart, skal her til yderligere Illustration blot genfortælles en enkelt lille Bestyrelsesbeslutning fra 1897. Der skulde den Gang til Brug for Direktørfamilien indrettes Vaskehus i een af Svinefoldene, og det besluttedes da at indsætte en Gryde, som tillige skulde anvendes til Pølsekogning. — Saa rig en Udvikling skete der for dansk Svineproduktion gennem Haslev Andelsslagteris to første Syvaarsperioder.

At Tyskland mod Udgangen af 1906 gav Indførselstilladelse for slagtede danske Svin blev foreløbig her som andet Steds uden Betydning. Et Par Linier i Forhandlingsprotokollen herom beretter, at Told og andre Udgifter i Forbindelse hermed vil beløbe sig til 19 Øre pr. Pd. Eksportflæsk. I Stedet søgtes Afsætningen af Slagteriets Produkter tilrettelagt bedst muligt paa det engelske Marked. I Aaret 1906 overtog Haslev sammen med Slagterierne i Holbæk,

Nykøbing F., Randers, Faaborg og Roskilde Agentfirmaet Danish Bacon Agency i London. Selskabets Navn blev ændret til Danish Bacon Company, dets Leder blev Charley Hansen, den danske Slagterimand, der sammen med Englænderen Geo Watson havde startet Danish Bacon Agency. Ogsaa Salget i England var dermed gennemført paa Andelsbasis.

Det blev iøvrigt dette Firma, som blev Slagteriernes Talsmand angaaende Oprettelse af en direkte Dampskibsrute Esbjerg—London, hvorved Flæsket paa hurtigste og bedste Maade kunde føres frem til Hovedmarkedet.

Paa alle Omraader var der Lydhørhed overfor Kvaliteten. Da det ved en Flæskebedømmelse i Esbjerg havde vist sig, at Flæsket fra Haslev havde en for mørk Farve, fandtes ud af, at der var benyttet for okkergult Vand ved Karsaltningen. Bestyrelsen vedtog straks (10. Decbr. 1910) at anvende Vandværksvand hertil. Yderligere Klager paa dette Punkt ses da heller ikke at have foreligget.

Samarbejdet Slagterierne imellem havde ogsaa til Tider sine Vanskeligheder. Enighed om en fælles Notering havde i Regelen ikke kunnet opnaas ret længe ad Gangen. Allerede i 1897 berettes herom i Forhandlingsprotokollen.

I 1903 havde Slagteriet atter givet sin Tilslutning til Tanken om Oprettelse af en Fællesnotering for Svin fra de sjællandske Slagterier.

Efter mere end eet Aars Arbejde med Sagen maatte denne opgives. Først fra den 10. Oktober 1908 iværksattes en saadan.

Heller ikke en Svinetælling, der foretoges af Slagterierne paa Sjælland i Juli 1910 kunde udføres overalt, idet Slagelse Slagteri ikke vilde være med. Haslev Slagteri gennemførte Tællingen ved Hjælp af Sogneformænd, der valgtes til Formaalet.

Ogsaa rent forretningsmæssigt kunde der opstaa Divergenser. Saaledes rettede 9 Slagterier — heriblandt Haslev — i Efteraaret 1910 en Henvendelse til Roskilde Andelsslagteri om at ophøre med sine Opkøb af Slagterisvin. Dette Slagteri har aabenbart øget sine Slagtninger paa de øvriges Bekostning ved at foretage systematiske Opkøb Sjælland over.

Paa Foranledning af en Andelshaver vedtog Generalforsamlingen 1910 at paabegynde Modtagelsen af Spædkalve. De egentlige Kreaturslagtninger paabegyndes derimod først noget senere.

Medens Slagteriet ved første Periodes Afslutning 1903 stod bogført til ialt 79.271 Kr., beløb Anlæg og Udvidelser i anden Periode sig til 60.872,68 Kr., saaledes at den samlede Byggesum nu staar bogført til 140.144 Kr. ved Udgangen af 1910.

Til Afdrag paa Laan er fra Slagteriets Oprettelse og til Udgangen af 1910 anvendt 61.675 Kr., saaledes at Slagteriet ved anden Periodes Udløb staar Andelshaverne i 78.469 Kr. Til Reservefonden er hidtil henlagt 9.922 Kr., hvoraf de 2.309 er fra første Periode.

Tredie Syvaarsperiode 1911-17

En Tid paa godt og ondt.

EN Karakteristik af denne Periode, hvis Tidsafgrænsning bunder i Slagteriets Vedtægter, lader sig ikke foretage under eet, dertil blev Begivenhederne udadtil for voldsomme og Virkningerne for Slagteriet for indgribende.

Det eneste Punkt maaske, hvor der fortsat alle Aarene igennem er en støt Vækst, er med Hensyn til Medlemsfortegnelsen. Antallet af Andelshavere var ved Udgangen af 1910 1316 for ret jævnt at stige Aar til andet og slutte 1917 med 1983.

Slagtningerne, der i forrige Syvaarsperiode ikke helt naaede op paa 20.000 i noget Aar, tager nu voldsomt til. I 1911 slagtes 22.039, i 1912 24.433, i 1913 26.402 og i 1914 30.433 Stkr. Svin. De følgende Aar ligger paa Linie hermed, 1917 præsterer et Slagtetal paa 32.886, der dog paa sin Vis afviger fra alle tidligere, det blev en Oprømning saa grundig i Svinestaldene, at Slagteriet fra højeste Grad af Beskæftigelse pludselig kom ned paa næsten Stilstand.

Omsætningen blev for 1911 paa godt 1½ Mill. Kr., 1912 paa 1.8 Mill. og 1913 paa 2.2 Mill. 1914 naas godt 2.4 Mill., 1915 sætter Krigens Virkninger ind prismæssigt, Omsætningen naar 3.271.000 Kr. for 1916 at sætte ny Rekord med 4.731.000. I 1917 svigter saavel Kvalitet som Priser noget, saa Omsætningen bliver paa Trods af Rekordslagtningerne »kun« paa 4.185.000 Kr.

Slagteriets Ledelse fortsatte ved Periodens Begyndelse et naturligt Arbejde for Virksomhedens Vækst. Ingen kunde paa denne Tid ane, at der skulde komme Dage, hvor man kun spekulerede paa, hvordan »Dagens Arbejde« rent bogstavelig forstaaet skulde kunne klares.

I Løbet af 1911 begyndtes Modtagelse af Svin hver fjortende Dag ved Brandelev Station. Der var allerede i de nærmest foregaaende Aar saadanne Bestræbelser i Gang forskellige Steder for at aflaste fjernereboende Andelshavere i Transportbesværlighederne; dette havde resulteret i Modtagelse af Svin ved Olstrup og Bøgesø Stationer, hvortil altsaa nu kom Brandelev.

Ogsaa ved Næstved Station søgtes samlet Svin uden at dette dog affødte nogen Ordning af blivende Natur.

Det lokale Salg af Slagteriprodukter glemtes heller ikke. Efter at en ny mangeaarig Kontrakt om Lejemaal var sluttet med Læderhandler Rasch, moderniseredes Butikken, ligesom det i Foraaret 1912 vedtoges at bygge et Ekspeditionslokale paa selve Slagteriet.

Arbejdet for en Kvalitetsforbedring af Svinebestanden var efterhaanden overgaaet til Avlscentrene og Forsøgsstationerne, der for begge Institutioners Vedkommende financieredes dels af et Beløb afsat paa Husdyrloven altsaa fra Staten, og dels af de samvirkende Andelsslagterier.

E. Hohwy

I 1910 flyttedes Forsøgsstationen fra Bjernedegaard til Bregentved, hvor den har haft til Huse siden. Slagterierne ydede fra Efteraaret 1912 et Beløb af 25.000 Kr. aarlig til Avlsarbejdet, og Haslevs Repræsentanter til det Delegeretmøde, hvor Bevillingen vedtoges, havde paa Forhaand Bestyrelsens Bemyndigelse til at stemme for dette Forslag.

Andelshaverne mindedes ogsaa, naar Lejlighed gaves, om deres Ansvar for Standarden af de leverede Svin; saaledes ved Generalforsamlingen i Februar 1913, hvor Formanden henstillede ikke at levere tynde og undervægtige Svin samt søge at modarbejde Tuberkulosen. Aarsregnskabet viser, at 1381 Svin eller 5,1 pCt. for det paagældende Aar var nægtet Udførselsstempel.

Der opretholdtes fra Slagteriets Side nøje Kontakt med »D. B. C.« i London, saaledes at Markedets Krav stedse var kendte og kunde søges efterkommet. En Bevilling til Direktør Høfler i 1913 om 3 à 4 Englandsrejser aarlig har dog muligvis ogsaa haft Betydning for denne selv, idet Direktøren opsagde sin Stilling til Fratrædelse 10. August 1914 for at modtage en Direktørstilling hos Charley Hansen i »D. B. C.«. Dette Foretagende var forøvrigt i Foraaret 1912 overgaaet til Aktieselskab. Haslev Andelsslagteri fik ved denne Lejlighed udbetalt sin Andel i Reservefonden, Kr. 22.450,00 dels i kontant og dels i Aktier. Iøvrigt drøftedes i Efteraaret 1913 i Slagteribestyrelsen Tilslutning til et nyt fælles Foretagende Andelsslagterierne imellem, resulterende i Oprettelsen af »Danske Andelsslagteriers Tarmsalg« fra 10. November 1913 med 6 Slagterier som Medlemmer fra Starten og Formanden for Haslev Andels-Slagteri, Ole Olsen, som Andelsselskabets Formand og med Direktør Ankjær, tidligere Køge, som administrerende Direktør.

Slagteriet havde forøvrigt fra 1910 indenfor egne Rammer foretaget en Udvidelse af sit Virkefelt, idet man efter Henstilling fra en Andelshaver og Vedtagelse paa Generalforsamlingen var begyndt paa Modtagelse og Slagtning af Spædkalve fra Andelshaverne. Der slagtedes i Perioden omkring 700 Stkr. aarlig.

Svineslagtningernes voldsomme Forøgelse var i nogen Grad ved at komme bag paa Bestyrelsen, der næppe helt har forudset en saadan Fart i Udviklingen i disse Aar. Men i Januar 1914 drøftes i Bestyrelsen en Afhjælpning af Forholdene gennem Indlægning af ny Kølemaskine med større Kapacitet, Bygning af flere Svinefolde, Udvidelse af Kølerummet og af Saltkælder samt Forlængelse af den

nye Svalegang. Forslag herom forelagdes Generalforsamlingen og vandt enstemmig Tilslutning. I Byggeplanerne inddroges senere tillige Ændringer ved Kontoret, ved Salt- og Kulrum, Indretning af Arkiv og af Dyrlægeværelse samt Asfaltering af Gaarden.

Slagteriets nye Direktør blev den hidtidige Bogholder E. Hohwy, der straks kom ud for en haard, arbejdsmæssig Belastning med Hensyn til Modtagelse og Slagtning af de store Svineleverancer, som fremkom.

Paa et Bestyrelsesmøde den 3. August 1914 forespurgte Direktøren, hvad der skulde gøres, om der blev leveret større Tal, end Slagteriet kunde behandle, hvilket var ca. 400 Stk. Leverancen var — paa Grund af den øjeblikkelige Usikkerhed — oppe paa 200 Stkr. mere end sædvanlig.

Det vedtoges i denne Forbindelse, at Forretningsudvalgets Medlemmer skulde skiftes til at være til Stede paa Slagteriet og sammen med Direktøren afvise Svinene, naar de 400 var naaet. Ligeledes vedtoges at forhandle med Naboslagterierne om en eventuel mindre Betaling for eller eventuelt Afvisning af undervægtige Svin og Søer.

En usikker Tid for Land og Folk havde holdt sit Indtog, en Usikkerhed, der greb ind i alt og for alle, kort sagt: Verdenskrigen var brudt ud.

Slagteriets Protokoller formaar ikke paa fyldestgørende Vis at genspejle de følgende Aar; dertil blev Problemerne for mange og for hurtigt skiftende.

Ofte staar nu blot om Sager, der udefra greb ind i Slagteriets Dispositioner paa den mest afgørende Maade for Eks. noget lignende som:

Formanden gav Meddelelse om Eksportforholdene, Sø- og Krigsforsikringen, Fedtspørgsmaalet, Majsspørgsmaalet, Kulforsyningen o. s. v., om alt dette maa læses andet Steds, og det her benyttede Materiale er da væsentligst fra Andelslagteriernes Jubilæumsværk forfattet af Redaktør Axelsen Drejer.

Allerede den 1. August erklærede Danmark sig neutral og skulde nu til at opfylde sine Forpligtelser som saadan herunder at eksportere Flæsket til de krigsførende Parter i samme Forhold som hidtil.

Straks Krigen var brudt ud begyndte Vanskelighederne, idet al Indladning af Gods til England standsede, og ingen vidste, hvornaar man kom i Gang igen. Som for Haslevs Vedkommende leverede Landmændene alle Vegne alt, hvad der paa nogen Maade kunde være Tale om.

Slagterierne nedsatte et særligt Eksportudvalg, hvori Formanden for Haslev Slagteri, Ole Olsen, havde Sæde. Eksporten kom i Gang igen, og Opgaverne meldte sig i hastig Rækkefølge. I Januar 1915 udstedtes Forbud mod Udførsel af Svinefedt paa Trods af, at Andelsslagteriernes Fællesbestyrelse havde protesteret herimod. I Februar 1915 blev fastsat Maksimalpris for ukrydret Fedt og samtidig givet Eksporttilladelse for 70 pCt. Den 9. Marts samme Aar udstedtes Forbud mod Udførsel af levende Svin. Den 25. Marts udstedte Indenrigsministeriet Forbud mod Slagtning af synligt drægtige Søer og af Svin under

65 kg. Samtidig fastsattes, at Udførsel af slagtede Svin og af Affaldsprodukter kun maatte foregaa gennem de dertil autoriserede Slagterier.

Et Par Dage senere, den 27. Marts, blev der fastsat Maksimalpris paa slagtede Svin til Hjemmemarkedet. Ordningen skulde foranstaltes af et Udvalg bestaaende af Ole Olsen, den tidligere Direktør for Haslev Andels-Svineslagteri Th. Boyer, samt en Repræsentant for Privatslagterierne.

Det blev disses Opgave at fastsætte den hjemlige Maksimalpris i Kontakt med Englandsprisen. Senere maatte man gaa med til en Nedsættelse af Prisen paa Hjemmemarkedet, idet Regeringen søgte at imødegaa Dyrtiden og iøvrigt henviste til den gode Eksportpris.

Der fastsattes en Ordning, hvorved England fik 86 pCt. og Tyskland 14 pCt. af Eksportflæsket, efter at Hjemmemarkedet var dækket.

Senere ændredes dette, saaledes at Englandsprocenten ansattes af den samlede Produktion og herfra uddroges Hjemmeforbruget fra Uge til Uge.

Ret hurtigt opnaaedes der langt højere Priser sydpaa end for Flæsket til England, hvilket ikke gjorde Opgaven lettere. Landbruget havde med andre Ord ikke Lejlighed til at udnytte den samlede Eksports Muligheder, naar fuld Neutralitet skulde iagttages.

Hjemmemarkedets Forsyning til Maksimalpriser, der igen laa under Englandsprisen, skabte selvsagt nogen Utilfredshed fra Svineproducenternes Side.

Fra September 1916 blev der i Forbindelse med Kornordningen ydet Svineproducenterne et mindre Statstilskud for Svin afgivet til Hjemmemarkedet.

Fra Efteraaret 1916 medførte Fordelingsspørgsmaalet en meget indgribende Indsigt med de enkelte Slagteriers Forhold. Og fra den 31. Januar 1917 kom saa Følgerne af Proklameringen fra tysk Side af den uindskrænkede U-Baads-Blokade.

Det lykkedes efterhaanden at faa gennemført en Englandsrute op langs med Norges Vestkyst og derfra til England under Konvoj af engelske Krigsskibe. En skandinavisk Vareudveksling kom senere i Stand og medførte, at Sverige fik 25 pCt. af den samlede Flæskeudførsel.

Fodersituationen blev efterhaanden meget vanskelig herhjemme, og Kommunerne kom ind paa en Nedsaltning af Flæsk som kommunal Foranstaltning, og ved Lov af 10. December 1917 blev en saadan Foranstaltning paabudt. Samtidig indførtes der Rationering af Flæsk, en Rationering, der en Overgang naaede at blive illusorisk, fordi der ikke mere var noget Flæsk. Dog indsattes saa Kød i Stedet til at bøde paa Forholdene.

Efterhaanden som Produktionen skrumpede ind meldte Vanskelighederne sig med Opretholdelse af en blot nogenlunde Rentabilitet. En Udligning mellem Eksportpris og Hjemmemarkedspris indførtes i Form af Tilskud for dog at skaffe lidt Flæsk frem paa Hjemmemarkedet, efter at Eksporten var ved at gaa i Staa. Fra Nytaar 1918 ophørte Eksporten helt, bortset fra lidt Beholdninger paa Slagterierne. Der gik et Par Aar, før den atter kom i Gang.

Den gennemsnitlige Pris pr. Svin, der i 1914—15 var 79.18 Kr., steg i 1915—16 til 116.68 og i 1916—17 til 135.71 for i det følgende Aar at gaa ned til 118.53 Kr. Nedgangen skyldtes den stærkt formindskede Eksportmængde i Forbindelse med lavere Hjemmemarkedspriser. De to følgende Aar, som her skal anføres til Sammenligning, gav Gennemsnitspriser paa 258.58 og 294.19 Kr., idet stigende Tilskud nu anvendtes for at presse dog noget Flæsk frem paa Trods af den meget vanskelige Fodersituation.

Driftsomkostningerne pr. Svin, der for 1914—15 havde været 3.09 Kr. for hele Landet i Gennemsnit, steg i de følgende Aar til 3.68 og 4.62 trods de øgede Slagtninger for saa i 1917—18 at gaa op i 8.21 Kr. For de to stille Aar, 1919 og 1920, laa Driftsomkostningerne paa 15.00—16.00 Kr. pr. Svin.

— Haslev Andels-Svineslagteri belavede sig straks paa at staa solidarisk i Samarbejdet til alle Sider. Ved et Bestyrelsesmøde den 8. August 1914 forelaa en Henstilling fra Fælleskontoret om, at de Arbejdere, som grundet paa Slagtningernes øjeblikkelige Standsning eventuelt maatte afskediges, skulde have halv Ugeløn, saa længe Standsningen varede. Dette vedtoges, ligeledes vedtoges det at hjælpe indkaldte Arbejderes Hustruer med halv Ugeløn.

Arbejdet kom hurtigt i Gang igen, og Formanden kunde paa et Bestyrelsesmøde den 2. September give Oplysninger om Eksportruterne og Forholdenes Udvikling i øvrigt. I Oktober kunde Formanden meddele Bestyrelsen, at en fælles Søforsikring med 30 Slagterier tilsluttet nu var en Kendsgerning. Ogsaa en Krigsskadesforsikring drøftedes. Formanden fik i det kommende Møde Bemyndigelse til at handle paa Slagteriets Vegne angaaende Krigsforsikringen, idet der var Stemning for at lade Slagterierne selv overtage ogsaa denne, noget, der ogsaa skete.

I Forbindelse med Byggearbejderne og Moderniseringen vedtoges det at anskaffe et Damp-Lagesprøjtningsanlæg. Selve Byggeriet kom til at koste ca. 41.000 Kr.

I Januar 1915 gives Meddelelse om Oprettelse af en Andels-Kulforretning, hvori Slagteriet vedtog at indtræde samt tegne den nødvendige Garantikapital. Ogsaa Majs til Andelshaverne drøftedes. Det nedsatte Majs-Udvalg havde foretaget Indkøb direkte i Amerika, og ønskede denne fordelt gennem Andelsslagterier og Andelsmejerier.

Paa et Bestyrelsesmøde den 27. Februar 1915 kunde Formanden meddele, at Slagteriformændene paa Slagteriernes Vegne havde underskrevet en Erklæring om, at den Del af Slagteriernes Flæsk, der sædvanlig solgtes til England, fremdeles gaar til England.

Iøvrigt mærkedes Krigens Virkninger nu ogsaa paa Leveomkostningerne, og Bestyrelsen bevilgede efter Ansøgning Slagteriarbejderne et Dyrtidstillæg.

Da der ikke havde kunnet opnaas Enighed om en fælles Notering for Øernes Slagterier, hvorom havde været forhandlet, vedtog man i Maj 1915 at notere i Overensstemmelse med de sjællandske Slagteriers Fællesnotering.

Paa et Bestyrelsesmøde i September 1915 kunde Formanden meddele, at Hjemmeforbruget nu var steget fra 10 pCt. til 30 pCt. af Slagtningerne. En Forhandling af amerikansk Flæsk, hvoraf der kom lidt til Landet, mødte Uvilje.

Paa Foranledning af Formanden, Ole Olsen, foretoges, ligeledes i September, indenfor Bestyrelsen en Afstemning om at man skulde arbejde hen til at faa gennemført et Udførselsforbud for Søer. Dette vedtoges med 8 Stemmer mod 3, medens 2 var fraværende. Den paagældende Lejlighed er vistnok den eneste, hvor Forhandlingsprotokollerne refererer Afstemningen indenfor Bestyrelsen, ellers plejede man at samarbejde i bedste Enighed. For synlig drægtige Søer var der iøvrigt Udførselsforbud fra 25. Marts, og i Oktober kom der Forbud mod Udførsel af drægtige Grise i Almindelighed.

I December 1915 oplyste Formanden overfor Bestyrelsen, at 30 pCt. af Slagtningerne og 40 pCt. af Fedtet nu gik til Hjemmemarkedet. Til England leveredes 65 pCt. af Slagtningerne. Slagteriet kunde for 1915 give 10½ Øre pr. kg i Efterbetaling til Andelshaverne.

I Foraaret 1916 vedtoges at ombygge Fedthuset og indlægge ny Kedel her. I August 1916 drøftedes paa Foranledning af en Skrivelse fra Fælleskontoret Slagtning af Kreaturer til Hjemmemarkedet. Slagtningerne kom dog først i Gang ca. et Aar senere.

Sidst paa Aaret 1916 kunde Formanden meddele Bestyrelsen, at Hjemmeforbruget stadig var stigende, saaledes at Englandsprocenten var sat ned til 40 — af de samlede Slagtninger, mod oprindelig 86 pCt. af Eksportmængden.

Alt Flæsk og Fedt fra Slagteriet solgtes nu til Centralindkøbet, der fastsatte Priserne for de ugentlige Salg. Slagteriet gav til Julen et Gratiale til Arbejdere og Funktionærer en Paaskønnelse for vel udført Arbejde under de store Slagtninger.

Den stærkt øgede Omsætning medførte iøvrigt, at Slagteriet optog en Kassekredit paa 100.000 Kroner.

De første Maaneder af 1917 bød paa ekstra Vanskeligheder for Eksporten, idet ogsaa Ishindringer satte ind. Paa Generalforsamlingen kunde Formanden oplyse, at 28 pCt. af Slagtningerne var afsat til Maksimalpriser til Hjemmemarkedet. Der gaves i Efterbetaling 23 Øre pr. kg, foruden de tilbageholdte 2 Øre. Regnskabet for Aaret oplyser, at der med den opbragte S/S Vidar, fra Haslev havde været Flæsk ombord af 329 Svin, krigsforsikret for 35.800 Kroner.

I April 1917 forelaa for Bestyrelsen Spørgsmaalet om Modtagelse af undervægtige Svin fra Andelshavere, som ikke havde Foderkorn nok til Opfedningen til den gældende Vægtgrænse. Det oplystes, at med behørig Attest fra Slagteriets Sogneformand og fra Sognets Korntillidsmand, kunde saadant stillede Landmænd indsende Ansøgning til Eksportudvalget i København om Levering af Svin af en levende Vægt paa 65—85 kg.

Slagteriet maatte iøvrigt antage en Mand som kgl. Vejer som Følge af den nye Eksportordning, der medførte en indgaaende Kontrol med Slagterierne.

Selv under disse Forhold kunde man ikke enes om en Fællesnotering. Haslev havde, ligesom adskillige andre Slagterier, været utilfreds med Noteringsforholdene og egentlig vedtaget at udgaa, men vedtog dog i April 1917 alligevel at fortsætte.

Et Bestyrelsesmøde først i Juni 1917 stod ikke mindre end mange tidligere i Verdenskrigens Tegn. Der var nu paabegyndt Eksport af Flæsk til Sverige, ligeledes solgtes Flæsk til humane Formaal. Direktøren havde foretaget Prøvefyringer med Tørv, hvorved kunde spares op til 70 Kroner pr. Dag. Slagteriet havde købt 250 Tons Tørv à 35 Kr.

Slagteriet skulde bygge ny Destruktionsanstalt, og havde fra sin mangeaarige Tømrermester, P. Olsen, Haslev, modtaget et Tilbud lydende paa 15.278 Kr. Bestyrelsen kunde ikke antage dette og udbød Arbejdet.

Nye Tilbud viste sig senere at ligge højere, der toges af enkelte Mestre Forbehold overfor Levering af Sten og ogsaa for Prisstigninger. Saa fik Olsen Arbejdet, og det gamle Tillidsforhold har sikkert været genoprettet. I August begyndte det at blive galt med Fedtforsyningen i Slagteriets Omraade, noget, som ogsaa laa for i September. Direktøren redegjorde overfor Bestyrelsen om Forsyningen hermed til Andelshavere, Smaakørere og Købmænd i Slagteriets Opland. Formanden kunde ved samme Lejlighed meddele, at Slagtningerne de sidste to Uger havde været paa ca. 1000 Svin pr. Uge. Der var i Aarets første 9 Maaneder slagtet 26.088 mod 22.346 i tilsvarende Periode Aaret før.

Slagteriet stillede sig imødekommende overfor Haslev-Freerslev Kommune, der ønskede nedsaltet 40.000 kg Flæsk, og ligeledes overfor andre Kommuner i Oplandet: Thestrup med 3000 kg og Fensmark-Rislev med 10.000 kg.

Sidst paa Aaret 1917 var Andelshavernes Stalde ved at tømmes, og paa et Bestyrelsesmøde den 8. December vedtoges Afskedigelse af de første 3 Arbejdere. To Dage senere indførtes Rationering af Flæsk, ogsaa Fedtstoffer ratioueredes. Om Forholdene overfor Udlandet kunde Ole Olsen paa Bestyrelsesmødet oplyse om Eksportforbud for levende Kreaturer, Kød, Flæsk, Smør og Æg. En Regnskabsperiode i Slagteriets Historie var ved at være til Ende. Den var begyndt i den sunde Konkurrences og Opgangens Tegn, og endte, efter en Forcering af saavel Priser som Omsætning, i en Tid med næsten helt tomme Svinestalde og en Mangel paa Foder saa katastrofal, at der ikke var Udsigt til en Genoptagning af Svineproduktionen lige straks.

Ogsaa Regnskabet for 1917 er præget af Verdenskrigen. Sverige har faaet ca. 75.000 kg Flæsk fra Slagteriet. Der er solgt ca. 100.000 kg »Humantflæsk«. Københavns Kommune har købt ca. 40.000 kg Flæsk, og Haslev-Freerslev og omliggende Kommuner 44.500 kg. Fra Torpederingen af S/S Nancy har Slagteriet for Flæsk af 774 Svin modtaget en Krigsskadeserstatning paa 115.000 Kr.

I Statstilskud er modtaget 136.234 Kr. (til Hjemmemarkedet). Paa Udgiftssiden er opført en Udgift til Krigsforsikring paa 160.910 Kr. Krigen og Blokaden udenfor Danmarks Døre kastede nu i stærkt øget Grad sine Skygger ind over Landet.

Fjerde Syvaarsperiode 1918-24

Krigens Saar skal heles.

VED Generalforsamlingen i Haslev Andels-Svineslagteri den 16. Februar 1918 gik »Skudens Kaptajn« helt fra første Færd, Gaardejer, senere Direktør, Ole Olsen, fra Borde, og hans Næstkommanderende siden 1913, Gaardejer Johannes Jensen, Dysted, løste af.

Det var for Bestyrelsen en naturlig Ting i første Møde efter Generalforsamlingen at vedtage Købet af en Erindringsgave i Sølv til den afgaaede Formand og at den samlede Bestyrelse ved en lille Festlighed overrakte ham Gaven.

Den nye Formand, Johannes Jensen, havde været i Bestyrelsen helt fra 1907, og mødte saaledes veltrænet til Formandsposten, ydermere havde han i de vanskelige Krigsaar, hvor Fælleskontor og andre Opgaver kaldte paa Ole Olsen, ofte maattet træde i Formandens Sted saavel hjemme i Haslev som ude, hvor de efterhaanden mange Fællesopgaver Slagterierne imellem behandledes.

Tiderne var iøvrigt saa vanskelige som nogen Sinde før under Krigen. Efter flere Aars forceret Arbejde med store Slagtninger og usikre Afsætningsforhold, kom nu en Tid med tomme Lagerrum og øget Stilhed over det meste af Virksomheden. Medens man i 1914 — inden Udvidelsen — havde maattet tage op til 1400 Svin enkelte Uger, kom der nu Leveringer paa helt ned til 5, fem, Grise en enkelt Dag, og saa var disse tilmed magre, fortæller den gamle Slagteriarbejder, Lars Andersen.

Johs. Jensen, Dysted

Forud for Sogneformandsmødet den 11. Februar havde Bestyrelsen været samlet, og vedtaget at afregne Svin paa 40 kg og derover til fuld Notering samt Svin paa under 40 kg og fejlfulde Svin af alle Vægte efter Værdi. Den nedsatte Vægtgrænse gaves med tilbagevirkende Kraft fra Nytaar.

Allerede i Januar havde man maattet skride til Afskedigelse af flere Arbejdere, og fra sidst i Februar gik man over til kun at slagte een Gang om Ugen. Samtidig afskedigedes seks mandlige og een kvindelig Arbejder. Ved Bestyrelsesmødet i Maj var der atter Afskedigelser paa Dagsordenen, dette gentages ved Mødet d. 30. September og kulminerede her med, at Direktøren nu fandt Opgaverne for lidt krævende og derfor an-

modede om midlertidig Permission for at overtage Ledelsen af Kødkontoret i København. Direktør Hohwy skulde dog samtidig beholde Ledelsen af og Ansvaret for Slagteriet. I Forbindelse med denne Ordning nedsattes Direktørens Løn midlertidig ret betydeligt.

Der var i den sidst forløbne Periode foretaget Byggearbejder, Fornyelser og Udvidelser for tilsammen ca. 106.000 Kr., og selv om ca. Halvdelen straks var afskrevet, og Gælden i og for sig ikke kunde betegnes som betydende, var Udvidelserne jo dog ikke sket med de nu indtraadte Forhold for Øje. Der skulde da ogsaa senere blive Brug for hele Slagteriets Kapacitet igen.

Slagterierne erklærede sig i Foraaret 1918 fortsat villige til at paatage sig Fordelingsarbejdet med Hjemmemarkedets Forsyning ogsaa efter, at Eksporten var ophørt, og den oprindelige Aftale fra Krigens første Del dermed bortfaldet. For de enkelte Slagterier betød den vanskelige Fordeling af de smaa foreliggende Kvanta til Hjemmemarkedet forøgede Udgifter, hvorfor der fra Begyndelsen af Maj opnaaedes et Statstilskud hertil paa 8 Øre pr. kg Flæsk.

Ogsaa overfor Producenterne maatte Staten nu træde til med en Regulering af Flæskeprisen, der hidtil havde været baseret paa en høj Eksportpris paa en lille Del af det samlede Kvantum (til det tyske Marked), en noget lavere Pris paa den Del (saa langt den største), som tilkom England ifølge Mængdeforholdet fra før Krigen, og endelig Hjemmemarkedsprisen, der stedse havde ligget lavest. Efter Indstilling herom fra Fællesbestyrelse og Eksportudvalg opnaaedes fra Foraaret 1918 et Tilskud paa 85 Øre pr. kg.

I August samme Aar øgedes Tilskudet til Produktionen til 129 Øre pr. kg i Forbindelse med en Nedsættelse af Maksimalprisen. Yderligere blev der i Henhold til Kornloven fastsat et Tilskud paa 179 Øre pr. kg for Svin, som Producenterne forpligtede sig til at levere mod Fritagelse for Levering af en vis Kornmængde. Disse og flere andre Bestræbelser fra Myndighedernes Side medførte virkelig, at der hen paa Efteraaret 1918 kunde konstateres en øget Produktion. Flæskemærkerne kom til Ære og Værdighed, og kunde pludseligt delvis dækkes. Efter Vaabenstilstandsdagen den 11. November 1918 skulde der tilmed atter kunne ses frem til noget rigeligere Tilførsler af Foderstoffer. En meget dyb Bølgedal i den danske Svinebestand var hermed ved at være passeret.

Hvor ringe Danmarks Svinebestand mod Krigens Slutning var, fremgaar af følgende Sammenligning: Fra 1903 til 1909 holdt Bestanden sig omkring 1½ Mill. Stk., i 1914 var den steget til 2½ Mill. Stk. I 1918 var den nede paa under ½ Mill. Stk., for saa igen at stige til Førkrigsstørrelse i 1923.

Et meget betydelig Antal af Haslev Andels-Svineslagteris Andelshavere, som havde tegnet sig for et bestemt Antal Svin aarlig, foretrak under de vanskelige Produktionsforhold at gaa over til at tegne sig for fuld Produktion i Stedet. Allerede ved Krigens Begyndelse havde Slagteriets Bestyrelse iøvrigt vedtaget, kun undtagelsesvis at optage nye Andelshavere, som ikke tegnede sig for hele Produktionen.

Iøvrigt søgte Slagteriet paa forskellig Maade at begrænse Udgifterne, for derigennem at forbedre Økonomien. I September 1918 vedtog Bestyrelsen at ophøre med Udsalget i Jernbanegade, afskedige Butiksdamen, og henføre Salget til Ekspeditionslokalet paa Slagteriet. Endvidere vedtoges det at sælge Slagteriets Hest og henlægge Pengene herfor til Køb af en anden, naar bedre Tider igen oprandt. Allerede i December havde Bestyrelsen faaet saa megen Tro paa Fremtiden ved den skete Fremgang i Tilførslerne, at den annullerede Opsigelsen af Lejemaalet paa Butikken.

En anden Følge af det unormale Aar 1918 var, at man vedtog at udbetale Overskud af alle leverede Svin, saaledes at ogsaa Orner og Søer deltog i Efterbetalingen, der iøvrigt sattes til 18 Øre pr. kg.

Med Krigens Ophør fulgte en Række Aar med vanskelige Arbejdsforhandlinger, foranlediget af de skete Forskydninger i Indtjenings- og Levevilkaar. Medens de lønmæssige Konflikter hidtil havde kunnet klares først af de enkelte Slagterier og senere gennem Andelsslagteriernes Sammenslutning ved Forhandling med Arbejderne og senere med disses Organisationer, vedtog Andelsslagterierne paa Delegeretmødet i Februar 1919 at melde sig ind i Dansk Arbejdsgiverforening. I Maj dette Aar vedtoges en Række Lønforhøjelser til Slagteriets Lærlinge og Funktionærer, ligesom Kontortiden indskrænkedes allerede fra Februar, saaledes at man nu de første fem Ugedage lukkede Kl. 5 og om Lørdagen Kl. 12. Saavidt det kan ses af Forhandlingsprotokollen, er 8 Timers Dagen indført for Arbejderne fra August 1918.

Fra 1. Februar 1920 var der fra Slagteriarbejdernes Organisation erklæret Strejke paa alle Andelsslagterier, da Kravet om en betydelig Lønforhøjelse var afslaaet, hvorefter alle Slagtninger standsede (Spædekalve undtaget).

Situationen for Andelsslagterierne var yderst alvorlig, paa Grund af det saa at sige livsvigtige i, at Produktionen opretholdtes, og Eksporten kom i Gang. Et Forsøg paa at faa Arbejdet gennemført ved frivilligt Mandskab førte ikke til noget, og alle politiske og økonomiske Traade var for en Tid gaaet i Haardknude.

Efter de bevægede Paaskedage med gentagne Ministerskifter og Indgaaelse af almindeligt Arbejdsforlig, ophørte Strejken i April. Men i Fortsættelse af Slagteristrejken kom nu en Strejke blandt Havnearbejdere og Søfolk, og man var lige vidt med Hensyn til Eksporten. Denne Strejkes Ulovlighed medførte, at Landbrugets Organisationer optog et Arbejde for Eksportens Gennemførelse ved frivilligt Mandskab. Dette skete nu nogle Uger, og først fra Begyndelsen af Juni 1920 fik man de urolige Forhold bragt til Ophør. Selv om Efterkrigstidens Dønninger ikke helt var lagt sig hermed, lykkedes det dog Parterne i de kommende Aar at tale sig til Rette, saa nye Strejker herhjemme ikke forekom. Derimod blev en Del dansk Flæsk ødelagt i engelske Havne under en Strejke der Sommeren 1920.

Ogsaa paa andre Omraader mærkedes Krigens Indflydelse. Haslev Andels-Svineslagteri havde i Foraaret 1920 opslaaet Pladsen som Slagtermester ledig. Antagelsen af den paatænkte Mand mødte i første Omgang Modstand fra Arbejdernes Organisationer, der ikke kunde godkende Tiltrædelse før Arbejdskonfliktens Ophør. Senere meddelte den antagne Mester, at han, grundet paa den herskende Bolignød, ingen Lejlighed kunde faa. Resultatet blev, at Slagteriet, for at faa Pladsen besat, maatte kautionere for nogle Tusinde Kroner til Køb af et Hus.

Niels N. Yding

I Sommeren 1919 stod Slagteriet foran et Direktørskifte, idet Direktør Hohwy var antaget som Direktør for det store Odense Eksportslagteri fra 1. Oktober at regne og bad om at maatte fratræde til 1. September. Det vedtoges at opslaa Pladsen ledig. Der indkom herefter 16 Ansøgninger, hvoraf udtoges fire til nærmere Forhandling. Denne foregik ved et Bestyrelsesmøde den 18. August. Valgt blev Bogholder Niels N. Yding fra Esbjerg Andelsslagteri. Den nye Direktør tiltraadte derefter Stillingen den 1. September 1919. Et sjældent langvarigt, stabilt og støt Samarbejde til Gavn for Bestyrelsen, og dermed for det samlede Slagteri, var dermed indledet mellem Formand og Direktør, der begge havde Traditioner at tage i Arv, idet Haslev Andels-Svineslagteris tidligere Formand og Direktører havde indtaget Pladser i landsomfattende Samarbejdsopgaver i langt videre Udstrækning end Slagteriets Størrelse i og for sig afgav Betydning til. Tiden skulde vise, at begge hver paa sin Vis skulde kunne videreføre disse Traditioner.

Der fremkom i Løbet af Efteraaret 1919 saa meget Flæsk, at enkelte mindre Partier kunde afses til Eksport, og fra Begyndelsen af December dette Aar ophævedes Statstilskudet. Maksimalprisen sattes samtidig til 3,14 Kr. pr. kg.

Man var først i 1920 naaet saa vidt, at en dansk Delegation kunde sendes til England for Fastsættelse af Priserne for de kommende Leveringer. Opnaaedes end mindre end paaregnet ved denne Lejlighed, saa var dog atter Traadene knyttet; Eksporten var igen i Gang.

Haslev Slagteri, der i 1918 havde slagtet 2.769 Stkr. Svin, naaede i 1919 op paa 5.536 Stkr. Slagteriet indførte i Løbet af Sommeren 1920 Modtagelse af Svin paa Snesere Station. I Forvejen modtoges saadanne paa Bøgesø og Brande-

lev samt Olstrup Stationer. Det sydlige Opland, der havde langt til Haslev, aflastedes herigennem med Hensyn til Leveringen.

Ved Generalforsamlingen i 1921 vedtoges en Lovændring om Kørepengene, der herefter af Bestyrelsen sattes til 10 Øre pr. Svin pr. paabegyndt km ved Levering direkte paa Slagteriet. Inden Aaret var omme drøftedes Afhentningen af Svin pr. Bil fra det sydlige Omraade; men Grundlaget for privat Foretagsomhed var lagt, og denne blev da ogsaa Løsningen. Der gik dog endnu næsten 3 Aar, inden det blev nødvendigt at indrette et særlig Aflæsningssted for Svinebilerne ved Slagteriet.

I 1921 kunde fejres 25 Aars Jubilæum for henholdsvis Slagteriets Oprettelse og for Slagtningernes Begyndelse. Man valgte at festligholde den 14. August, Dagen for den første Prøveslagtning i 1896. Der udsendtes en Jubilæumsartikel i Bladene, forfattet af Formand og Direktør sammen med Redaktør Bagger. Jubilæumsfesten holdtes paa Ulrich's Magasiner i Haslev, med Taler af Forstander Morten Nielsen, Sydsjællands Landbrugsskole, og Slagteriets første Formand, Direktør Ole Olsen, Haslev. Om Aftenen festedes der paa Jernbanehotellet.

I Aaret 1921 slagtedes 20.316 Stkr. Svin paa Slagteriet, mod 11.774 Aaret før. Aaret naaede næsten 5 Mill. Kr., eller en Stigning paa ca. 1 Mill. Kr. fra 1920. Den gennemsnitlige Vægt pr. Gris blev for Aaret 73,02 kg, mod 80,88 i 1920 og 84,08 kg i 1919. Man var atter paa Vej mod Fredstidsgrisen, selv om dette ikke endnu helt naaedes i Aaret.

Fra 12. December 1921 paabegyndtes Brænding med »DANISH 23« af hver Flæskeside til Eksport fra Slagteriet. Ordningen, der kun var en Videreførelse af den forlængst indførte »Lurmærkning«, skulde sikre, at hvert Slagteris Leverancer kunde følges fra Konsumenten og tilbage til Slagteriet.

Iøvrigt blev det Arbejdet for Kvalitetens Forbedring, der i en lang Række Aar frem efter Krigen kom til at præge Forhandlingerne. Ogsaa Kanada meldte sig som medinteresseret i det engelske Marked. Det danske Flæsk havde kvalitetsmæssigt næppe haft godt af Krigsaarenes Indflydelse med større Hensyn til Kvantitet end Kvalitet, og skulde nu helst af Hensyn til Konkurrencen sættes en Tak ekstra i Vejret. Vi maatte ind paa at begrænse Fedmen gennem Avl og Fodring, samt levere et mere ensartet Produkt helt igennem.

Haslev Slagteri havde fra Foraaret 1919 begyndt Udstationering af Avlsorner hos Andelshaverne. Til at administrere Indkøb og Udstationering var nedsat et Udvalg, bestaaende af Ole Olsen (den tidligere Formands Søn), N. Nielsen, Levetofte, og Chr. Larsen, Terslev. Denne Foranstaltning fik hurtigt et betydende Omfang, og har sikkert betydet overmaade meget for Kvalitetens Forbedring gennem Aarene.

I Aarene fra 1922 og fremover ruster Slagteriet sig til at tage mod stigende Tilførsler af Svin, og til at give Produkterne Præget af en god og moderne Behandling. I Fællesskab med de øvrige Andelsslagterier søgtes paa enhver Maade

at fremme Kvaliteten af det danske Bacon, som næsten udelukkende skulde afsættes paa det engelske Marked i skarp Konkurrence med det kanadiske.

Paa et Bestyrelsesmøde i Juli 1922 gengav Formanden en Meddelelse fra Fælleskontoret om Svineavlen i Kanada, og betonede, hvad der fra dette Lands Regerings Side gjordes for Ophjælpningen heraf. Man vedtog saavel ved denne Lejlighed som senere, Udvidelser af og Forbedringer ved Udstationeringen af Orner. Der forelaa nu, som meget hyppigt senere, paa forskellig Maade Meddelelser om Kvaliteten af det danske Flæsk, som kom til England.

Haslev Andels-Svineslagteri sendte i Sommeren 1922 Flæsk til en Levnedsmiddel-Udstilling i London. I Oktober blev det meddelt, at kun sekunda Flæsk fremtidig blev undtaget for at afgive Prøveballer til Flæskebedømmelsen i Esbjerg. Følgende Fradrag for Overvægt foresloget fra Noteringsudvalget for Øerne og toges til Efterretning: 75,5—80 kg 6 Øre, 80,5—85 kg 10 Øre og fra 85,5—100 kg 20 Øre. Over 100 kg Fradrag efter Slagteriets eget Skøn.

Ved Delegeretmøderne i København i November Maaned, saavel i »D. B. C.« som for Andelsslagterierne, var Tilskæringsspørgsmaalet paa Dagsordenen.

Atter paa Bestyrelsesmøder først i Aaret 1923 refereres Meddelelser fra »D. B. C.« i London om det danske Flæsks Stilling i England. Ogsaa Tilskæringen drøftedes, ligesom Vægtgrænsen vedtoges nedsat. Paa Generalforsamlingen betonede Formanden i sin Beretning stærkt de Klager, som fra England var fremkommet over det danske Flæsks Kvalitet, og lagde Andelshaverne paa Sinde at fremskaffe de rigtige Svin, som de ønskedes af de engelske Konsumenter.

Ogsaa en direkte Dampskibsrute til London drøftede man i 1923. En saadan vilde ogsaa have Betydning for Flæskets Kvalitet ved Fremkomsten, da Omladningen i engelsk Havn i Jernbanevogne ikke var til Gavn herfor.

Der kom senere Ruter direkte til London saavel fra København som Korsør. Den sidstnævnte viste sig dog ikke holdbar og maatte nedlægges igen.

Paa alle Omraader og fra alle Instanser skulde gøres, hvad gøres kunde, for at sikre Markedet i Vest for Danmark.

Englands Indførsel af Bacon og Skinker:				Bacon-Priser i England:			
	Ialt Mill. kg	Deraf fra Danmark Mill. kg	pCt.		Dansk Bacon Øre pr. kg	Andet indført Bacon Øre pr. kg	Overpris for Dansk Bacon Øre pr. kg
1921	346	94	27	1921	389	319	70
1922	374	120	32	1922	294	239	55
1923	485	179	37	1923	274	235	39
1924	483	203	42	1924	365	341	24
1925	457	190	42	1925	271	253	18

England aftog i alle de her opførte Aar fra 98,8 til 99,5 pCt. af vor Baconudførsel; medens Tyskland købte den store Part af Slagteriaffaldet og Fedtet, som blev tilovers fra Hjemmemarkedet. Et Nederlag for os paa det engelske Marked vilde være skæbnesvangert, og man var klar herover.

Slagteriets Bestyrelse søgte stedse at holde Virksomheden paa Højde med Udviklingen. I Sommeren 1920 var anskaffet Stikelevator og Skrabemaskine. Paa Generalforsamlingen i 1923 vedtoges, at Slagteriet optog Handel med Pattegrise, og ligeledes, at der installeredes Kartoffelkogeri paa Slagteriet. Der tegnedes senere 700 Tdr. Kartofler til Kogning paa Slagteriet for Aaret.

I Løbet af Efteraaret samme Aar vedtoges at optage Fabrikation af Kød- og Benmel i Forbindelse med Destruktionsanstalten, og Tørretromle og Kværn hertil anskaffedes. Ligeledes drøftede man en eventuel Udvidelse af Slagteriet; en saadan antoges at ville koste ca. 78.000 Kr.

Paa Foranledning af en Laanesag, hvor det viste sig, at Slagteriets Love ikke i sikkerhedsmæssig Henseende tilfredsstillede det paagældende Pengeinstitut, blev det besluttet at afholde en ekstraordinær Generalforsamling i November og her tage Slagteriets Love som Helhed op til Revision, hvilket skete. Ved samme Lejlighed gaves Bestyrelsen Bemyndigelse til at foretage Udvidelsen af Slagteriet.

Efter de nye Love bortfaldt den begrænsede Leveringspligt, og Andelshaverne var nu alle pligtige til at levere hele deres Produktion af Slagterisvin til Haslev. Vedtagelsen efterfulgtes i 1924's første Kvartal af mange Udmeldelser; og Slagteriet maatte for første Gang siden Aarhundredskiftet notere et Aar med Minus i Tilgangen af Andelshavere. Dette Minus blev dog kun paa 28, og opvejedes hurtigt af ny Fremgang. Perioden kunde slutte med 2354 Andelshavere mod 1995 ved Begyndelsen. I Foraaret 1924 mente Sparekassen at kunne tilstaa Slagteriet et ønsket Prioritetslaan med 200.000 Kr. til 5 pCt. Rente og ½ pCt. Afdrag samt ved Laanets Stiftelse ekstra 3½ pCt.

Bestyrelsen vedtog i Stedet at tegne Pengene hos Andelshaverne til en øjeblikkelig Rente af 6 pCt. og med 3 Maaneders Opsigelse, hvilket ogsaa skete. Der var til Juni Termin samme Aar tegnet hos Andelshaverne ialt 193.800 Kr. Ved Aarets Udløb var Andelshavernes Tegning oppe paa 220.000 Kr.

Slagteriets Udvidelser var med Udgangen af Aaret tilendebragt, og havde kostet ca. 85.000 Kr.

Slagtningerne havde for de seneste Aar været: 1922: 26.492, 1923: 38.613, og 1924: 43.826 Stkr. Den stille Tid ved Periodens Begyndelse var, ligesom mod forrige Periodes Slutning, ændret derhen, at nye Udvidelser havde været nødvendige. Sidste Aars Udvidelser havde omfattet, foruden Kødbenmelsfabrikken: Ny Svalehal, nyt Kølerum, samt Ombygning af Saltkælder.

Femte Syvaarsperiode 1925-31

Det bærer mod Overproduktion.

Nogle faa Tal til Indledning siger en hel Del om Periodens Forløb og Karakter:

	Antal Svin	Gensntl. Notering Øre pr. kg 1. Kl.*)	Gennemsnitspris pr. kg Øre	Gennemsnitspris pr. Svin Kr.	Slagteriets Omsætning Kr.
1925	40.679	228,0	237,0	160,76	7.203.507
1926	40.615	181,3	182,5	121,38	5.422.478
1927	51.090	135,6	139,0	90,69	5.134.189
1928	55.263	140,4	144,9	95,83	5.787.447
1929	53.670	167,2	168,51	112,40	6.627.026
1930	61.879	137,4	133,57	88,62	6.130.977
1931	73.612	88,6	88,30	58,55	4.902.940

*) incl. Tillæg for Præmievægt.

Et Fald i Flæskeprisen paa ikke mindre end 148,7 Øre eller 62,7 pCt. maatte nødvendigvis paa den mest afgørende Maade faa Indflydelse paa Flæskeproduktionens Rentabilitet. Aarsagerne er ikke de samme i 1925 og i 1931. Det første Prisfald — i 1925 — skyldtes Pengepolitik. Kronen, der i November 1917 stod 33 pCt. over Pari, var i November 1920 dalet til kun at udgøre 48 pCt. af Guldværdien. I Juni 1922 var den steget til 82 pCt., men faldt saa atter til 57 pCt. i Marts 1924. Derefter stiger Kronen langsomt til 66 pCt. Guldværdi i Januar 1925, hvorefter den næsten naar Pari i Løbet af et Aar.

Prisfaldet i Periodens sidste Del skyldes Overproduktion af Svin herhjemme, og dermed en Overfyldning af det engelske Marked, der var næsten Eneaftager, selv om der ogsaa der i en Aarrække var udfoldet betydelige Anstrengelser for at skabe nye Markeder.

En Oversigt over det engelske Marked som Aftager for Bacon ser saaledes ud:

Englands Indførsel af Bacon og Skinker.

	Ialt Mill. kg	Deraf fra Danmark Mill. kg	pCt.	Andre Lande Mill. kg	Overpris for dansk Bacon Øre pr. kg
1925	457	190	42	267	18
1926	440	185	42	255	17
1927	476	258	54	218	2
1928	497	273	55	224	13
1929	473	253	53	220	17
1930	518	311	60	207	4
1931	608	373	61	235	8

De ved Periodens Slutning meget lave Kornpriser har vel stort set været Aarsagen til den voldsomme Udvidelse af Produktionen. Hele Udviklingen underbygger det gamle Ord om en høj Kornpris (paa Verdensmarkedet) som den danske Landmands Ven. Iøvrigt har Kampen om det engelske Marked med dens stedse skærpede og lige saa prompte efterfulgte Krav om øget Kvalitet vel ogsaa indvirket derhen, at Danmark maatte staa forrest ogsaa med at øge Leverancerne. Karakteristisk for hele Tidens Indstilling er en Udtalelse fra Formandens Beretning ved Haslev Andels-Svineslagteris Generalforsamling i Februar 1927: »Der finder for Tiden en skarp Konkurrence Sted paa det engelske Marked, men der er Lyspunkter, som vi bør lægge Mærke til. Vort Bacon betinger stadig paa Grund af sin bedre Kvalitet og sit fine Renommé en Overpris over andet importeret Flæsk fra Amerika og Europa. Naar Produktionen derfor er urentabel for os herhjemme, skulde Forholdet være endnu daarligere for de andre med de lavere Salgspriser, saa man maa regne med en kommende Formindskelse af Produktionen andetsteds.«

De kommende Aar gav ikke denne Spaadom Ret; de konkurrerende Lande holdt deres Produktion oppe, medens Danmark stadig forøgede sin. Og da vi saaledes ikke lod os ryste af, maatte England efter Tryk fra sine Dominions give efter og lade disse Lande faa en Fortrinsstilling. Heldigvis blev til sin Tid vor store Produktion en Fordel, da Kvotaen mellem alle de ikke britiske Lande skulde fordeles.

Ellers blev det Arbejdet for Kvaliteten, der sammen med de nødvendige Udvidelser af Slagteriet kom til at præge Aarene. Gennem saavel Fælleskontoret som »D. B. C.« kom jævnlige Klager over det danske Flæsk frem. Dette var ikke mindst for fedt. Flæskesiderne ønskedes længere, mere smuskelfyldige, bedre kødsatte, ligesom Flæskets Fasthed ogsaa lod noget tilbage at ønske. Undertiden kom hertil Klager over grove Baconsider, og tillige enkelte Klager over Afsmag af Tran.

Alt dette blev det Producenternes Sag paa bedst mulig Maade at rette, bistaaet af et omfattende Oplysningsarbejde samt tillige af en efter Forholdene afpasset Notering. Dette sidste har næppe været af mindst Betydning. Da Haslev i sin Tid gik ud af Fællesnoteringen og ansatte sin egen Notering var Grunden væsentlig den, at Slagteriet ikke da havde fuld Leveringspligt, og Stillingen kunde da til Tider blive lidt uheldig, naar Naboslagterier noterede højere. For 1926 havde Slagteriet sat sin egen Notering og gennemsnitlig ligget ca. $2^1/_3$ Øre over Øernes Fællesnotering. For 1927 fulgtes i alt væsentlig Øernes Fællesnotering, dog med Tendens til Stramning. I 1928 gennemførtes en Landsnotering fra 1. Maj, og Haslev fulgte denne. Imidlertid maatte Formanden paa den kommende Generalforsamling meddele, at Slagteriet gennem de for Afsætningen bedste Maaneder havde haft de mindste Slagtninger, medens man, naar det kneb med en Fortjeneste for Slagteriet modtog større Tilførsler. Det kunde derfor se ud, som om nogle Andelshavere kunde glemme deres Leveringspligt, naar der fra anden Side kunde vinkes med en tilsyneladende Fortjeneste.

Formanden sluttede sin Redegørelse med at pointere, at med en Efterbetaling paa 10½ Øre er vist alle klar over, at det at sælge sine Svin til anden Side har været en daarlig Forretning. For Aaret 1929 kunde samtidig meddeles, at man vilde følge Landsnoteringen med de for denne fastsatte Indvejnings- og Afregningsregler herunder for Præmievægt — 63—68 kg — 4 Øre ekstra. Dog vilde Haslev fastholde en Pris af 4 Øre over Noteringen i Almindelighed. Denne stramme Notering fulgtes stadig i de kommende Aar, idet Landsnoteringen iøvrigt lagdes til Grund. I 1931 nedsattes Slagteriets Overpris dog til 2 Øre pr. kg, medens Landsnoteringens — og dermed ogsaa Haslevs — Præmiebetaling for gunstigste Vægt mod Slutningen af Aaret forhøjedes til 6 Øre.

Nogle Udtalelser fra Slagteriets Ledelse paa Generalforsamlingerne i disse Aar illustrerer Anstrengelserne for Opnaaelse af en bedre Kvalitet.

I 1929 advarede Formanden indtrængende mod det for fede Flæsk, der stadig produceredes og som medførte Klager fra England. I sin Beretning om Regnskabet Aaret efter tilføjede Direktør Yding: »Jeg vil indtrængende henstille til Andelshaverne ikke til Slagteriet at levere den sekunda Vare, som udgøres af de sorte Svin. Enkelte af disse kan være af nogenlunde Kvalitet, men langt den største Del, vel ca. 70 à 80 pCt. af dem, er ualmindelig grove og tykke af Svær samt med en halvblød Kvalitet af Spæk, og endelig er der en Del rent Udskud. Nogen helt prima Kvalitet er de aldrig. Gennemsnitlig halvgrove og halvbløde, og hvorfor skal vi saa fortsætte med at have dem. Vi kan kun forringe vore Chancer paa alle Markeder med en saadan Vare.«

Ogsaa fra Slagteriets Side udfoldedes alle tænkelige Anstrengelser for at levere den bedst mulige Kvalitet. Ved Generalforsamlingen i 1927 udtalte Direktøren blandt andet: Flæskebedømmelserne i Esbjerg er fortsat, i 1926 dog udvidet med, at Flæskets Dræning (Modenhed) og Emballeringen ogsaa bedømmes. Vor Salgsforbindelse i London, Danish Bacon Company, foretager desuden Bedømmelse af Smag, Kulør og Saltning, og vi har faaet adskillige særdeles fine Anerkendelser derfra. Vi er gaaet over til at benytte udelukkende engelsk Salpeter, skønt Prisen ligger adskilligt over Priserne paa tysk og fransk Salpeter, som vi tidligere købte. Vi mener, at vi kan garantere en mere ensartet, smukt udseende Vare ved Benyttelse af engelsk Salpeter; saa trods de større Udgifter agter vi at fortsætte dermed.

I 1931 oprettedes i Samarbejde med Dommerudvalget for Flæskebedømmelserne i Esbjerg en særlig Bacon-Kontrol, og til at forestaa denne ansattes som Baconinspektør C. G. Hohwy. Baconinspektionens Kontrol med Sortering, Tilskæring, Saltning med videre foretoges nu foruden i Esbjerg ogsaa ved Besøg rundt paa de forskellige Slagterier, ligesom der ved Havnebedømmelserne inspiceredes større Partier af de forskellige Slagteriers Bacon. Til Kontrollen var bleven knyttet en Slagtemester, der var Ekspert paa alle Omraader vedrørende Flæskets Behandling.

Slagteriets Udstationering af Orner, der i foregaaende Periode var sat i System, udbyggedes yderligere og naaede et betydeligt Omfang. I Periodens første Aar var gennemsnitlig udstationeret ca. 30 Orner, et Tal der i 1930 var vokset til ca. 40 og for 1931 til næsten 50. Disse Orner, der alle nedstammede fra Centerdyr, har sikkert haft den tilsigtede Betydning for en Forbedring af Typen af de til Slagteriet leverede Svin. Manglende Længde og for tykt Rygspæk, som især trængte til at rettes, var Faktorer, der hurtigt kunde paavirkes gennem Brugen af de rette Orner.

Som Resultat af et systematisk Arbejde paa alle Omraader for at forbedre Baconkvaliteten maa da ogsaa konstateres en Række fine Anerkendelser til Slagteriet, Haslev-Bacon opnaaede gennemgaaende en god Placering ved Bedømmelserne i Esbjerg, ligesom der ogsaa fra Danish Bacon Company kom rosende Omtaler frem. Udadtil blev Slagteriet i Periodens Løb Parthaver i en Række Foranstaltninger, der iværksattes enten af De samvirkende danske Andelsslagterier, nogle faa af disse egnsvis, eller som for Forsøgsstationen i Lundby af et Par Slagterier i Samarbejde med de stedlige Landbo-og Husmandsforeninger.

Svineavlens Ledelse, der i nogle Aar havde været hos Andelsslagterierne, overgik i 1931 til »Landsudvalget for Svineavlens Ledelse« med en Repræsentation paa tre Medlemmer for Andelsslagterierne og to for henholdsvis Landboforeningerne og Husmandsforeningerne samt den ledende Svineavlskonsulent og Professoren i Svineavl ved Landbohøjskolen som raadgivende Medlemmer. Endvidere med Sekretariat i Andelsslagteriernes Fælleskontor og dettes Leder som Udvalgets Sekretær.

Andelsslagterierne havde efter Statskonsulent Mørkebergs Død ansat Konsulent K. M. Jensen som Svineavlskonsulent fra 1928.

Det blev herefter dette Udvalg, der kom til at administrere Statstilskudet til Avlscentrene og Avlens Ledelse i det hele taget.

Sammen med Køge og Masnedsund Slagterier udpegede Haslev Slagteri i 1931 som Medlemmer af det lokale Avlscenterudvalg Gdr. Ole Olsen, Tjæreby, og Gdr. Hans Larsen, Løvelændergaard, Lundby. Udvalgets Formand var Gdr. Jul. Frandsen, Nørre Tvede, tidligere Bestyrelsesmedlem i Haslev Slagteri.

I 1930 oprettedes den lokale Forsøgsstation paa Lundby Landbrugsskole ved Bidrag fra Slagterierne i Haslev og Masnedsund sammen med de stedlige Landbo- og Husmandsforeninger, herunder ogsaa Haslev og Omegns Landboforening.

Der var herigennem skabt Muligheder for, at ogsaa Fremavlerne kunde faa afprøvet deres Grise for Trivelighed og Flæskekvalitet. Et nedsat Kaaringsudvalg skulde udpege de Søer, som maatte anses for egnede hertil.

Mod Slutningen af 1931 drøftedes Oprettelsen af et Fedtraffinaderi, hvori Haslev sammen med en Række andre Slagterier var interesseret. Fedtbedømmelserne, der foretoges paa Linie med Flæskebedømmelsen, havde nok vist, at der af det enkelte Slagteri kunde produceres udmærket Fedt, men om noget ensartet Salgsprodukt overfor Udlandet havde der ikke hidtil været Tale. En Centrali-

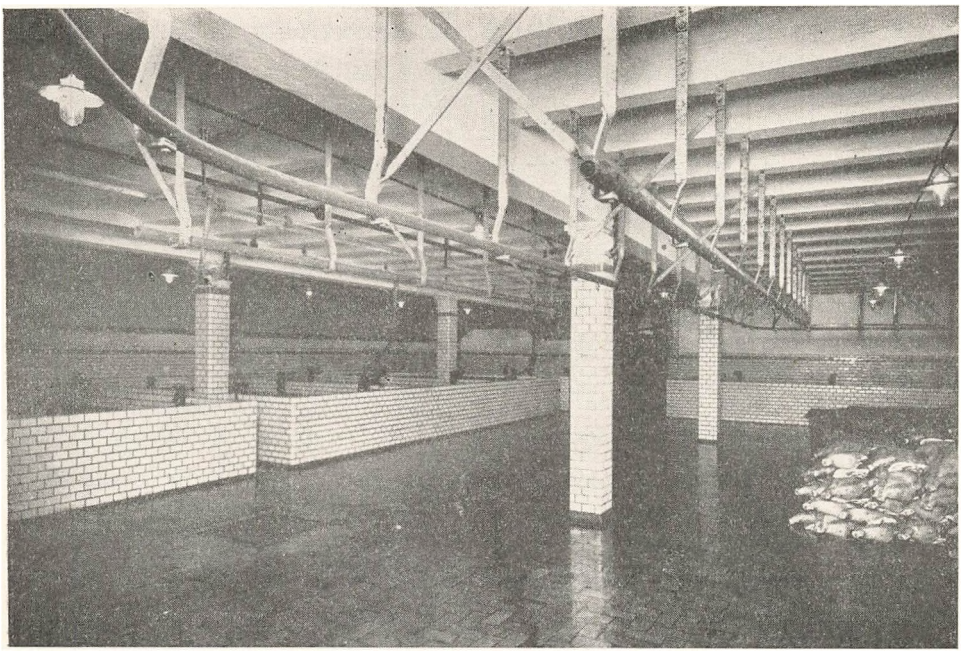

Hjørne af Saltekælder

sering af Salget vilde ogsaa kunne byde paa Fordele, ligesom en øget Afsmeltning i visse Tilfælde kunde blive af stor Betydning, blot der samtidig kunde skabes et Marked for store ensartede Partier heraf.

Iøvrigt blev det mod Periodens Slutning den voldsomme Stigning i Slagtningerne og som Følge heraf nødvendige Udvidelser, der prægede det hjemlige Arbejde paa Slagteriet. Destruktionsanstalten havde længe voldt Kvaler grundet paa indløbne Klager over generende Lugt i Nabolaget. Nogle gennemførte Foranstaltninger havde afbødet dette noget, men alligevel havde man mod Slutningen af 1929 faaet Paabud fra Landbrugsministeriet om at ophøre med Modtagelsen af selvdøde Kreaturer, og selv om man søgte om Dispensation, blev Resultatet alligevel Ophør med Behandlingen af selvdøde Dyr.

I Sommeren 1930 anskaffedes en ny Svideovn og en ny Skrabemaskine; den gamle Maskine var ikke længere i Stand til at behandle det store Antal Svin, som fremkom.

Ved Generalforsamlingen i 1931 redegjorde Formanden for Bestyrelsens Beslutning fra Sommeren 1930 om at udvide Slagteriet. Disse Udvidelser var iøvrigt paabegyndt i sidste Øjeblik, om man i det hele taget skulde kunne magte Opgaven med Modtagelse og Behandling af de mange Svin, som fremkom. Arbejdet omfattede Ombygningen af Slagtegang, der herefter blev højere, lysere samt bredere og noget længere. Endvidere en særlig paakrævet Udvidelse af Saltekælder i Forbindelse med et nyt, afkølet Drænings- og Ballerum paa

1. Sal ovenover Saltekælderen. I Forbindelse hermed indrettedes Lagerrum for Salt, Baconemballage med videre.

Der var nu under de gamle Forhold ikke længere Plads nok til Saltning af alle Svinene, og en Del af Dræningspladsen skulde ellers afgives dertil. I Forvejen havde man maatte stable Flæskesiderne for højt, hvilket gav for stort Svind paa de nederste Sider paa Grund af det store Tryk, disse blev underkastet.

Den paabudte Dræning for Bacon paa 48 Timer havde til Slut ikke kunnet gennemføres, hvorfor man midlertidig havde faaet Dispensation fra Landbrugsministeriet til kun at anvende 45 Timer. Imidlertid var det paa Tale at skulle dræne i 72 Timer fremtidig. Der var heller ikke nær nok Plads til at balle Flæsket tilfredsstillende, hvilket havde krævet meget Overarbejde, op til for 1000 Kr. om Ugen i den sidste Tid. Dette var omtrent en Fordobling af Arbejdslønnen i det paagældende Omfang. Ogsaa de strengere Sorteringsregler for Baconsider, som nu krævedes gennemført, krævede mere Plads, idet England krævede Flæsket udlagt i langt flere Sorteringer end før. Der maatte nu kun balles Sider af meget ens Vægt sammen, ligesom Længden skulde være ens. Heller ikke brede og smalle Sider maatte balles sammen. Alt dette medførte for Eksempel 4—5 Sorteringer alene af Nr. 1-Flæsket.

I Forbindelse med Udvidelserne fandtes det endvidere formaalstjenligt at gaa over til elektrisk Drivkraft i videst mulige Omfang, hvorved Dampkedlen aflastedes, og Fornyelse af Slagteriets Maskinanlæg kunde undgaas. Hele Udvidelsen var beregnet at ville koste ca. 148.000 Kr.

Formanden redegjorde ved samme Lejlighed for Slagtningerne. Disse havde i sidste Kvartal andraget over 20.000 Svin eller ca. 1500 om Ugen og krævede altsaa en øjeblikkelig Aarskapacitet paa Slagteriet paa omkring 80.000 Stkr. Man havde endog i enkelte Uger været oppe paa 1800 Stkr. modtagne Svin.

Ligeledes omtaltes selvfølgelig Prisfaldet overfor Generalforsamlingens Deltagere. Verdensøkonomien havde i 1930 været ude for voldsomme Prisfald, der ogsaa havde ramt Baconproduktionen. Formanden fortsatte: »Men paa den anden Side maa man sige, at det er vidunderligt, at England har kunnet aftage disse store Mængder Bacon ... Der er jo nu som altid, naar Priskurven er langt nede, Røster om, at vi skal indskrænke vor Produktion for derved at opnaa bedre Priser. Ja! Det er givet, at hvis vi forsætlig kunde reducere vor Svinebestand med 20.000 Stkr. ugentlig, vilde Priserne straks stige og maaske give os flere Penge hjem for dette mindre Antal Svin, end vi faar nu. Men der vilde ikke gaa lang Tid, før vore Konkurrenter, saafremt de da handler paa langt Sigt, vilde udfylde Hullet; og Priserne vil da blive de samme som før; kun at vi staar med en mindre Produktion og en mindre Kundekreds ...«

Direktørens tilknyttede Bemærkninger til Regnskabet understreger yderligere hele Situationen. Direktør Yding udtalte blandt andet: »Vor Fremgang (i Slagtningerne) er noget mindre end Gennemsnittet, idet Jylland har fremmet Produktionen stærkere end Øerne, og der er ogsaa Slagterier, der ved større Om-

sætning i Pattegrisehandelen paa Købekontrakt har sat Slagtningerne noget i Vejret. — Vi har fortsat Pattegrisehandelen som hidtil med Begrænsning i Antal Svin ... Trods de større Slagtninger er jo imidlertid Prisen paa de forskellige Produkter, vi fremstiller, gaaet saa stærkt ned, at den samlede Værdiomsætning bliver mindre. Vor samlede Omsætning for Svineslagteri, Kreaturslagteri, Destruktion med Kød- og Benmelsfabrik, Pølsemageri og Butik er ialt for 1930 6.347.000 Kr. mod 6. 780.000 Kr. det foregaaende Aar eller en Nedgang paa 433.000 Kr. For Svinenes Vedkommende, hvor der er slagtet 61.879 Stkr. mod 53.670 i 1929, er Gennemsnitsprisen for Aaret 88,62 Kr. mod 112,40 i 1929, en Nedgang paa 21 pCt. Men i Dag ligger Priserne jo yderligere langt lavere end for Gennemsnittet 1930, idet Prisen i Dag kun er ca. 55 Kr. pr. Svin.«

Direktøren advarede mod Svingninger i Fremkomsten af Svin og omtalte, at ca. 75 pCt. af Slagteriets Bacon var solgt gennem Danish Bacon Company, der havde en stor og fortrinlig Salgsorganisation overalt i England. Dette store Firma eksporterede ogsaa mindre Partier Bacon til alle Dele af Verden. Et Marked for Slagteriet paa over 160 Svin ugentlig i København havde hjulpet paa Priserne under et faldende Marked i England.

Til Slut omtalte Direktøren Pattegrisepriserne. Der var omsat paa Slagteriets Kontrakt ca. 13.000 Stkr. Prisen havde i Januar 1930 været ca. 38 Kr. pr. Stk. og i Aarets sidste Kvartal 21 Kr. pr. Gris.

Trods alle Vanskeligheder for Produktionens Afsætning til rentable Priser fortsattes Tempoet med stigende Hast i 1931. Dette gjaldt saavel Stigningen i Mængden af Svin som Nedgangen i Pris. Sammenlignet med 1929 gav 1930 for Haslevs Vedkommende en Forøgelse af Produktionen paa ca. 20 pCt., men en Formindskelse i Totalværdi paa ca. 8 pCt. Aaret 1931 gav, sammenlignet med 1930 en Produktionsforøgelse af Svin paa ligeledes ca. 20 pCt., men en Nedgang i Totalværdien paa ogsaa 20 pCt. Prisreduktionen havde altsaa været kraftigere end Aaret før.

For hele Landet var Billedet noget lignende. Der slagtedes godt 5 Mill. Svin i 1929, godt 6 Mill. i 1930, men over $7^1/_3$ Mill. Stkr. i 1931.

Da Formanden aflagde Beretning om 1931 ved Generalforsamlingen i Februar 1932 kunde der heri indflettes nogle Bemærkninger med Henblik paa den Situation, som de store danske Tilførsler til det engelske Marked havde affødt i Forbindelse med den Kendsgerning, at Danmark havde brugt en stor Del af sin hjembragte Valuta herfor til Indkøb andet Steds væsentlig i Tyskland. Formanden udtalte: »Med de nuværende Forhold i England for Øje er det vanskeligt at udtale noget om den fremtidige Udvikling af vor Baconeksport. Vi ved dog, at vi har den allerbedste Kvalitet af Bacon, og vi ved ogsaa, hvor uundværligt et Næringsmiddel Bacon er for England. Vi er klar over, at de nuværende Priser er tabgivende for saavel de engelske Producenter som for os, og det er forstaaeligt, at der fra det engelske Landbrugs Side agiteres stærkt mod Konkurrencen fra Danmark. Under de nuværende Forhold, hvor det ene

Land efter det andet begrænser Indførselen af vore Produkter, er det ikke alene ønskeligt, men det er en Nødvendighed for os at søge med alle Midler og i saa stor Udstrækning som muligt at bevare det engelske Marked for vor Fødevareproduktion. Vi maa ikke alene fortsætte Arbejdet med at levere den allerbedste Kvalitet — dels gennem Slagteriernes Tilskæring og hele Behandling — og dels gennem Avlsarbejdet og ved Opfedning af den rigtige Bacontype, de lange og kødfulde Svin; men vi maa ogsaa bort fra de voldsomme Svingninger af Baconproduktionens Størrelse fra Aar til andet. I modsat Fald forringer vi vor Stilling i England.

Hvorledes en forstandig Regulering kan ordnes og gennemføres, er det maaske ikke saa lige til at opnaa Enighed om, men er vi alle klar over Nødvendigheden, maa Sagen nok kunne gennemføres. — England betragter nøje vore Indkøb derfra. Vi maa alle herhjemme forsøge at lægge Købet saa stærkt som muligt over paa de engelske Varer, naar vi skal købe ude fra.«

Formanden omtalte ved samme Lejlighed den nye Konservesfabrik i Nykøbing Falster oprettet af de lolland-falsterske Slagterier, og ogsaa Arbejdet for en øget Udvinding og bedre og mere ensartet Behandling af Slagteriernes Spisefedt, som gennem Udbud af en ensartet Vare fremtidig lettere skulde kunne afsættes i Udlandet. Ved Oprettelse af Fedtraffinaderier skulde dette kunne opnaas, ligesom Centraliseringen af Salget skulde give bedre Afsætningsbetingelser. Mod Slutningen af 1931 havde Priserne for Flæsket iøvrigt været saa langt nede, at de betegnede Aarhundredets hidtil laveste.

At der fra Slagteriets Side blev gjort alt, hvad der stod i dets Magt for at klare Situationen viser ogsaa enkelte andre smaa karakteristiske Afsnit i Formandens Beretning. Saaledes: »Foruden Flæskebedømmelserne er ogsaa Fedtbedømmelserne fortsat. Ved begge har vore Produkter opnaaet smukke Bedømmelser«. Eller Formandens Meddelelse om Direktørens Løn, der siden 1928 har været delvis efter Værdiløn, saaledes at den til Trods af de langt flere Svin og Kreaturer, der blev omsat, har været nedadgaaende Aar til andet.

Ogsaa fra Fælleskontoret tog man alle Forhold i Betragtning. Det nyoprettede Fællesindkøb for Slagterierne havde været i Virksomhed hele Aaret og haft en betydelig Omsætning. Det var herigennem lykkedes at faa væsentlige Prisreduktioner paa en Del Varer.

Ved Forhandlinger med De danske Statsbaner havde man fra Fælleskontoret opnaaet en Del Fragtreduktioner, ligesom man ogsaa ved Forhandlinger med Det Forenede Dampskibs-Selskab og de andre Rederier, der fragtede paa England, havde opnaaet Lettelser i Søfragterne.

Med Arbejderne var i Forsommeren 1931 opnaaet Overenskomst om en Lønreduktion paa 2 Kr. pr. Uge. Ogsaa Dyrlægerne fik deres Lønninger nedsatte.

For ikke gennem Slagteriets Kreditgivning til Pattegrisehandelen at medvirke til en yderligere Forøgelse af Produktionen havde Slagteriet i Aaret vedtaget at nedsætte det Antal Grise, der kunde faas paa Kontrakt, til ikke at maatte over-

stige en Trediedel af Vedkommendes Aarslevering af Svin, medens tidligere Begrænsning var Halvdelen.

Ved denne det sidste Aar i Perioden omhandlende Generalforsamling kunde tillige fremlægges Regnskab for den foretagne Ombygning, der var lykkedes gennemført saaledes, at man saa temmeligt havde været i Stand til at modtage og behandle de store Tilførsler, selv om det havde været i sidste Øjeblik, der var taget fat. Man havde maattet skride til Bygning af en ekstra Saltekumme i Aaret udover de projekterede, ligesom forskellige Kloakanlæg var kommet til. Hele Bygningsudvidelsen kom til alt i alt at koste 166.760 Kr. mod oprindelig projekteret ca. 150.000. Desuden havde maattet anskaffes forskellige Slagtemaskiner for tilsammen henved 15.000 Kr.

Det maa ogsaa nævnes, at Slagteriet i Perioden havde faaet ny Butik, idet man i 1929 var flyttet til Blikkenslager Henriksens nyopførte Ejendom. Der var som Leder af Udsalget ansat en uddannet Slagtersvend.

Den nye Butik viste sig mere end svarende til Forventningerne, idet Omsætningen allerede det første Aar trods mindre Priser steg fra ca. 69.000 Kr. i 1929 til ca. 122.000 Kr. i 1930.

Ogsaa Pølsefabriken havde gennem hele Perioden en betydelig Omsætning og bidrog sit til et for Slagteriet helt igennem godt økonomisk Udbytte efter Forholdene.

Forretningen i Jernbanegade

Fru Karen Larsen

Bestyrer Mortensen

Kreaturslagteriet, der var paabegyndt 1917, kunde gennem Perioden fordoble Slagtningernes Antal. Ogsaa for Slagtekreaturer og Oksekød var der mod Periodens Slutning ved at blive vanskelige Afsætningsforhold i Udlandet, i dette Tilfælde særlig Tyskland.

Antallet af modtagne Spædkalve naaede i 1931 op paa ca. 2100 Stkr.

Om Æggene skal berettes særskilt. Disse skulde i de kommende saa vanskelige Aar faa en ikke ringe Betydning for adskillige Landbrugs Økonomi.

En samlet Vurdering af Prisbevægelser og Omsætning betinger ogsaa en Omtale af Slagteriets Pattegrisesalg paa Kontrakt. Her som andet Steds, hvor Aarsgennemsnit anføres, faas ikke hverken Top- eller Bundpriser med. For de sidstes Vedkommende har der vel iøvrigt været Priser saa lave, at det næppe har været Ulejligheden værd at skrive Kontrakt paa Grisene.

Pattegrisesalget

	Stkr.	Gens. Pris
1925	3.674	34.29
1926	6.199	31.67
1927	6.625	18.83
1928	7.958	20.63
1929	10.464	32.57
1930	12.928	29.75
1931	12.410	15.78

Slagteriet havde begyndt Perioden med 2354 Andelshavere og havde ved Udgangen af 1931 ialt 2828; heraf havde 1824 leveret Svin i Aaret, gens. 40,4 Stkr. pr. Andelshaver mod 36,5 i 1930.

Udgifter til Bygninger og øvrige Anlæg beløb sig i Perioden til ialt 252.545 Kr. Heraf afskreves i samme Tidsrum 168.449 Kr. og henlagdes til Reservefond 24.000 Kr. Bortset fra dette sidste Beløb havde Slagteriet en Nettogæld paa Bygninger og Inventar paa tilsammen 346.000 Kr.

Sjette Syvaarsperiode 1932-38

Under Reguleringens Vilkaar.

DENNE Periode i Slagteriets Historie bød i sine første Aar paa sjældent store Vanskeligheder: Den igangværende Overproduktion kulminerede i 1932 med enorme ugentlige Slagtninger. Det lille Danmark viste sig i Stand til — takket være indført billigt Korn — at producere tidligere uanede Mængder af Flæsk. Det engelske Marked kunde ikke længere aftage alt dette, uden at Priserne gav voldsomt efter. De engelske Farmere protesterede mod at blive konkurrerede ud, ligesom Imperielandene krævede Fortrin for sine Produkter overfor Moderlandet. I det hele taget foregik Verden over en Tendens til gennem Toldmure og Kontingenteringer at fremme egen Produktion og begrænse den frie Vareomsætning.

Ved den engelske Toldlov af Februar 1932 og ved Rigskonferencen i Ottawa i Juli—August samme Aar blev den nye Linie angivet for Englands Vedkommende; en Ændring som paa afgørende Maade greb ind i dansk Landbrugseksport.

Den 7. November 1932 blev der gennem den danske Landbrugskonsulent i England, Statskonsulent S. Sørensen, givet de interesserede Parter her i Landet Meddelelse om, at den engelske Handelsminister, Runciman, nu havde meddelt Beslutningen om en Begrænsning. Det var nu Alvor, og der førtes i de kommende Dage en Række Forhandlinger, hvor for Slagterierne Spørgsmaalet var, om man skulde gaa ind paa de stillede Forslag om en »frivillig« Ordning gældende for nogle Maaneder. Nogen anden Mulighed forelaa dog i Virkeligheden ikke, og Danmark bekræftede sin Villighed til at medvirke. Den trufne Overenskomst kom til at gaa ud paa en Nedskæring af den »fremmede« Import til England paa godt 15 pCt. Dette betød for Danmarks Vedkommende, at der maatte tilføres det engelske Marked 506.000 Cwts. eller ca. 25,7 Mill. kg pr. Maaned svarende til ca. 120.000 Stkr. Svin pr. Uge mod en Eksport i de foregaaende Maaneder paa 140.000—150.000 Stkr. ugentlig.

Til at forestaa Kontrollen med Eksporten nedsatte Landbrugsraadet paa Andels- og Privatslagteriernes Indstilling allerede den 18. November Baconudvalget, der kom til at bestaa af tre Repræsentanter for Andelsslagterierne og to for Privatslagterierne. Førstnævnte valgte Carl Madsen, Klim, der blev Udvalgets Formand, samt Direktørerne Nielsen-Skensved, Sæby, og Yding, Haslev. Udvalget fik til Opgave at foretage en Fordeling af det normerede Eksportkvantum paa de enkelte Slagterier i Forhold til disses Slagtninger. En saakaldt »Gentleman-Overenskomst« sikrede en forholdsmæssig Fordeling mellem de engelske Importfirmaer af det tilladte Importkvantum, en Ordning Slagterierne herhjemme paa Fællesbestyrelsens Anbefaling tiltraadte.

Allerede ca. to Maaneder efter Ordningens Ikrafttræden blev den ugentlige Eksport fra Danmark nedskaaret til 108.000 Stkr.

Det blev meget hurtigt Ledelsen herhjemme klart, at en Regulering af Eksporten i Længden vilde være uholdbar, medmindre man hertil knyttede Bestemmelser om selve Produktionens Omfang, og Slagterierne rettede derfor i Januar 1933 Henvendelse til Landbrugsministeriet om at søge Lovhjemmel for Skridt i denne Retning. Dette skete ved Lov af 21. Februar, i Følge hvilken Landbrugsministeren bemyndigedes til med Tilslutning fra Landbrugsraadet at regulere Størrelsen af Svineslagtningerne og at begrænse Svineproduktionen, samt endvidere at ansætte forskellige Noteringer, fastsætte bestemte Vægtgrænser og at opkræve en Afgift til Fremme af Afsætningen og til Afholdelse af Ordningens Udgifter og endelig at nedsætte kommunale Nævn til at bistaa ved dennes Gennemførelse.

Der blev herefter ansat to Noteringer, nemlig en for en nærmere fastsat Procentdel af Leveringen, paa Grundlag af Englandsprisen paa Bacon, og en for den overskydende Del paa Grundlag af Prisen til de andre Markeder.

Baconudvalget skulde føre Kontrol med Udførselen og forestaa Fordelingen mellem Slagterierne og endelig administrere den ved Ordningen indførte Afgift af 2 Kr. pr. slagtet Svin. Fra Efteraaret 1933 henlagdes ogsaa den udenrigske Handel med levende Svin under Baconudvalget, der havde Kontor i Andelsslagteriernes Fælleskontor i Axelborg og med dettes Sekretær, C. Trautmann, som Leder. Fra Februar 1934 blev ogsaa Landbo- og Husmandsforeningerne repræsenteret i Udvalget ligesom Andelsslagterierne fik yderligere to Repræsentanter, nemlig M. Byriel og Johs. Jensen, Dysted.

Den egentlige Svineregulerings Gennemførelse underlagdes det nedsatte Svinereguleringsudvalg. Fra 1. Juni 1933 gennemførtes en endelig Regulering baseret paa Kort og med Tildeling af 5 saadanne forlods pr. Ejendom, medens Resten fordeltes paa Grundskyld, paa modtaget Skummet- og Kærnemælk samt Valle, og paa sidste Aars Svinelevering. Forud for denne Ordning var gaaet en midlertidig, der havde sat Reguleringen i Kraft fra den 22. April. Iøvrigt skete der det for hele Situationen saare vigtige, at der den 24. April 1933 blev afsluttet en Handelsoverenskomst mellem England og Danmark, ifølge hvilken der for Indførselen af Bacon og Skinker blev fastsat en bestemt Kvota, nemlig 62 % af den samlede tilladte Indførsel fra »fremmede« Lande, d. v. s. Lande udenfor Dominions og Kolonier. Iøvrigt blev Indførselen af disse Varer toldfri — i Modsætning til andre vigtige Landbrugsvarer.

Svinereguleringen blev i de kommende Aar meget stærkt diskuteret og var ude for megen Kritik. Det kunde næppe være andet, dertil greb den for stærkt ind i den enkelte Landmands Dispositioner. Hele Økonomien ved Svineproduktionen gjordes afhængig af Korttildelingen, hvorfor Kortene fik stor Værdi og gjordes til Genstand for en omfattende Handel.

Dels var det ikke altid muligt for den enkelte Producent at faa sine Svin fedet færdige i Tildelingsperioden, og dels faldt mange for Fristelsen til at sælge Kortene i Stedet for at producere Slagterisvin selv.

Svinekort

Trods disse til Tider særdeles omfattende og generende »Bivirkninger« ved Kortsystemet virkede det dog stort set fortrinligt. Hertil bidrog dels de hyppige Svinetællinger med paafølgende Offentliggørelse af Beregninger over Slagtningernes sandsynlige Størrelse et godt Stykke frem i Tiden, og dels — og ikke mindst — den efterhaanden stærkt forbedrede Økonomi ved Svineholdet foranlediget af stigende Priser paa det engelske Marked. Produktionens Omfang og Prisernes Størrelse bevægede sig nu i modsat Retning igen til afgjort Fordel for Økonomien.

Et Par Tal illustrerer Prisudviklingen i Forbindelse med den stærke Stigning i Produktionen i Aarene op til Reguleringens Paabegyndelse:

	Udførsel: Mill. kg	Værdi: Mill. Kr.
1926	190,2	418,2
1932	389,8	385,8

En Fordobling af Udførselen har som Resultat givet mere end en Halvering af Prisen pr. Vægtenhed.

Udførselens Størrelse under Reguleringen ses af følgende Tabel:

	Levende Svin 1000 Stk.	Bacon og Flæsk Mill. kg	Svinefedt Mill. kg	Slagteri-affald Mill. kg
1932	26	389,8	24,2	30,6
1933	73	294,1	19,5	19,5
1934	57	223,3	10,7	22,4
1935	53	199,7	12,3	21,0
1936	184	174,4	12,2	19,5
1937	167	181,7	13,0	24,1
1938	114	178,6	10,5	19,9
1939	137	189,6	8,7	24,9

Foruden nogen Udførsel af levende Svin, der væsentligst er eksporteret til Tyskland, har der ogsaa fundet en Eksport Sted til forskellige sekundære Markeder af Bacon, Skinker og Konserves. Disse Markeder har til Tider haft en ikke ringe Betydning for Afsætningen af en Overskudsproduktion.

Udførselens Værdi kunde f. Eks. for levende Svin variere noget gennem Aarene. Der var dog nu en sikker Tendens til Stigning i Flæskeprisen. Vi fik stort set Aar til andet de samme Penge hjem for en dalende Eksportmængde:

Udførselens Værdi i Mill. Kr.:

	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Levende Svin	2	5	4	6	27	27	21	25
Flæsk og Skinker	386	441	413	381	348	363	369	394
Svinefedt	18	16	10	17	16	16	11	9
Slagteriaffald	17	22	24	25	22	24	20	21
Ialt	423	484	451	429	413	430	421	449
Flæsk: Øre pr. kg	99	151	185	191	198	200	207	208

Ophjælpningen af en engelsk Bacon-Produktion med Kontrakttegninger til garanterede Minimums-Priser kom ikke helt til at svare til Forventningerne. Det blev ikke mindst Canada og Irland, der kom til at drage Nytte af hele Ordningen.

Englands Indførsel af Bacon og Skinker (Mill. kg):

Aar	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Ialt	620	506	423	386	368	386	383
Heraf fra Danmark	390	281	218	194	171	174	172
Alle andre Lande	230	225	205	192	197	212	211
Heraf fra:							
Canada	17	35	55	56	70	87	77
Irland	11	11	19	24	27	27	28
U. S. A.	27	32	26	22	18	16	22
Holland	49	44	30	26	25	24	26
Sverige	22	21	15	13	12	13	13
Polen	64	44	25	23	21	23	23
Litauen	26	21	13	8	10	10	10
Andre Lande	14	17	22	20	14	12	12
Procentisk Fordeling:							
Britiske Lande	5	9	18	21	26	29	27
Danmark	63	56	52	50	47	45	45
Andre Lande	32	35	30	29	27	26	28

Selv om Danmark saaledes i flere Aar kan siges at være Verdens største Bacon-Eksportør, gik det dog ikke ud over Kvaliteten. Tværtimod havde man lært i høj Grad at maatte tage denne i Betragtning i Kampen om Markedet i Aarene op til 1932. De meget store opnaaede Overpriser fra først i 20erne havde selvsagt da ikke kunnet opretholdes, men med Rationeringen steg disse igen for dansk Bacon og naaede fra 4 Øre i 1930 op paa 18 Øre i 1933 og passerede de 20 Øre i 1935 for at naa 25 Øre pr. kg i 1936.

Ogsaa paa anden Maade skabtes der gunstigere Vilkaar for Svineproducenterne, dette gjaldt ganske særlig det med de stigende Baconpriser bedrede Forhold mellem Priserne paa Korn og Flæsk.

Korn- og Flæskepriser i Øre pr. kg:

	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Flæsk, 1. Kl.	75	121	156	162	170	171	175	173
Byg	12,8	11,8	12,9	12,1	13,8	18,0	14,3	13,5
Majs	9,6	10,6	13,0	12,1	13,9	14,9	16,1	15,7
Forholdstal:								
Flæsk: Byg	5,9	10,3	12,1	13,4	12,3	9,5	12,2	12,8

Alt i alt blev Forholdene saaledes ikke saa grelle, som de tegnede sig ved Periodens Begyndelse. Danmark fik en forholdsmæssig god Andel i Leverancerne til det engelske Marked og naaede — stort set — samme Stilling i 1938 baade med Udførselsmængde og Pris herfor, som havde kunnet konstateres for Aaret 1926. Aaret 1932 med den dobbelte Vægtmængde til den samme Totalsum var et overstaaet Stadium.

Foruden den altoverskyggende Kontingentering kom Slagterierne ved Periodens Begyndelse ud i en Lockout, idet Slagterierne Foraaret 1932 havde stillet Krav om en 20 pCt. Lønreduktion, medens Arbejderne stillede sig absolut afvisende.

Forligsmanden stillede et Mæglingsforslag gaaende ud paa en 2 Kroners Reduktion af Ugelønnen. Dette ansaas for ganske utilfredsstillende af Slagterierne, der hævdede, at Landbruget nødvendigvis maatte have sine Produktionsomkostninger sat ned. Mæglingsforslaget blev forkastet saavel af Arbejderne som af Slagterierne. Man var dermed ude i Arbejdsstandsningen, og Lockouten traadte i Kraft den 29. April.

Imidlertid vejede Hensynet til det engelske Marked stærkt til, ligesom Privatslagterierne, der alle havde stemt for Mæglingsforslaget, truede med at bryde ud og begynde Slagtningerne. Under disse Forhold vedtog et nyt Delegeretmøde den 7. Maj at give Arbejdsgiverforeningen Bemyndigelse til at afslutte Konflikten, hvilket skete den 12. Maj ved en Nedsættelse af Ugelønnen paa 2 Kr. og en Nedsættelse paa andre Omraader paa nogle Procent. Den saaledes opnaaede Overenskomst opsagdes allerede Aaret efter igen af begge Parter. Imidlertid vedtog Rigsdagen paa Baggrund af hele den almindelige Stor-Lockoutsituation en Lov hvorefter Arbejdsstandsninger ved Strejke og Lockout var forbudt indtil 1. Februar 1934. Atter indtraadte der saa Strejke fra 14. April dette Aar. Den 20. April vedtoges en Lov om tvungen Voldgift, hvorefter Overenskomsten forlængedes uændret et Aar. Ogsaa for 1936 ordnedes en optrækkende Slagterikonflikt sammen med andre truende Arbejdsstandsninger ad Lovgivningens Vej.

Som Baggrund for disse Aars store Uoverensstemmelser om Lønnen maa ses dels Landbrugets meget ringe økonomiske Vilkaar, medens det øvrige Samfund nød godt af de lave Produktpriser og dels Slagteriarbejdernes Protest mod at skulle gaa med til Lønnedsættelser, som ikke deltes af Arbejderne i andre Virksomheder. En virkelig Udjævning af Modsætningsforholdene skulde derfor komme gennem en naturlig Bedring af Landbrugets Kaar, hvilket i nogen Grad ogsaa skete mod Periodens Slutning.

Hvor alvorlige Forholdene var under Krisen fremgaar blandt andet af Formandens Beretning ved Haslev Andels-Svineslagteris Generalforsamling omhandlende Aaret 1932.

Det hedder heri, at Prisen for et Svin, der i 1929 var 112 Kr. i 1930 var 89 Kr. og i 1931 58 Kr., men i 1932 kun 55 Kr. Med den store Betydning

Svineproduktionen har for Landbrugserhvervet maatte dette føre til meget alvorlige økonomiske Forhold for Landbruget, hvis Udgiftstal ikke fulgte med nedad. Formanden nævnte videre Tysklands nye, uhyre store Toldkrav og Landenes hele Afspærrings- og Isoleringspolitik, der øgede Uvisheden og Usikkerheden herhjemme med Henblik paa de fremtidige Afsætningsforhold.

Videre omtaltes Forholdene vedrørende Valutaen efter at Sterling var gaaet bort fra Guldet (i Septbr. 1931) og Kronekursen lagt paa Linie hermed. Eksportørerne havde Afleveringspligt for den hjembragte Valuta. Imidlertid bredte den Opfattelse sig mere og mere i Landbokredse, at man ikke fik saa meget for de hjembragte Sterling, som de i Virkeligheden var værd. Efter et politisk Forlig paa Rigsdagen var Kronen nu fastsat efter en Sterlingkurs paa 22,50. Alt i alt et Billede af de ydre Kaars Indvirkning paa Forholdene i en Grad som man ikke havde været ude for før i Fredstid.

Ved samme Lejlighed aflagdes Beretning om Afsætningen til Hjemmemarkedet, der efterhaanden skulde op paa Englandsprisen gennem Reguleringsfondens Virksomhed, samt om den første Udlevering af halve Grise til Andelshaverne. Denne, der havde fundet Sted til en Pris af 50 Øre pr. kg, havde aflastet Markedet for ca. 50.000 af de fedeste Svin, hvorfor Prisen for denne Kvalitet i England straks steg stærkt.

Iøvrigt havde Slagteriet modtaget og slagtet 80.123 Svin i Løbet af 1932, et Tal, der skulde blive det største igennem de første 50 Aar.

Iøvrigt medførte Forholdene nu, at man ikke kunde undgaa til Tider at ligge med store Lagre af Flæsk. Takket være de foretagne Udvidelser af Slagteriet voldte dette dog ingen Vanskeligheder. Slagteriet fik iøvrigt som det første anskaffet en ny Sortskrabemaskine, der virkede meget arbejdsbesparende og gjorde et meget godt Arbejde, saaledes at Sværen paa Baconsiderne fik et langt smukkere Udseende, end man kunde opnaa ved udelukkende Haandskrabning.

Selv om Slagtningerne i Løbet af 1933 gik noget ned paa Grund af de indførte Restriktioner, bød Aaret til Gengæld paa meget store organisationsmæssige Opgaver i Forbindelse med de forskellige Ordningers Gennemførelse.

Englands gentagne Nedskæringer af Tilførslerne fra Danmark medførte store Vanskeligheder for Produktionens Afsætning. Disse Reduktioner begyndte i Foraaret 1933 med 2½ pCt. pr. Maaned i fire Maaneder, senere yderligere med 4,10 pCt. og igen med 16 pCt., saaledes at Danmarks ugentlige Levering til England ved Aarets Slutning var nede paa ca. 73.000 Svin eller ca. 36 pCt. lavere end det ved Begyndelsen fastsatte Kvantum.

Vor Eksport til England, der i 1932 havde været paa 390 Mill. kg, reduceredes i 1933 til at udgøre 281 Mill. kg, altsaa en Nedgang paa 109 Mill. kg. Hele Englands Baconimport gik samtidig ned fra 579 Mill. kg til 462 Mill. kg, eller 117 Mill. kg, medens Værdien af denne samlede Import kun reduceredes med 0,3 Mill. Pund Sterling. Man havde altsaa praktisk talt betalt samme Beløb for 20 pCt. mindre Kvantum.

Den saakaldte »Gentleman Overenskomst«, der fastsatte ens Reduktioner fra Slagterierne overfor alle disses Aftagere, kom ud for Vanskeligheder straks, idet engelske Agenter bød Overpriser for en Favorisering, hvilket enkelte Slagterier lod sig friste af. Denne Handel, der var i direkte Modstrid med Overenskomsten, fremkaldte en Overgang en for det danske Landbrug meget farefuld Stilling paa det engelske Marked, idet de Importører, som ikke gav Overpriser og derfor fik for lidt, klagede til den engelske Regering og ønskede et Licenssystem indført for Import af Bacon.

Herhjemme var man i Slagterikredse straks klare over den Fare, en saadan Udvikling kunde medføre for Fremtidens Eksportforhold og fik indskærpet de enkelte Slagterier at overholde Overenskomsten, ligesom en til England sendt Delegation fik beroliget Importørerne.

Anstrengelserne for at finde sekundære Markeder førte ikke til særlig meget. Dog solgtes lidt til en Række Lande, hovedsagelig Belgien, Tyskland, Saar, Schweiz, Frankrig, Italien, Østrig, Grønland og Holland. Priserne paa disse Markeder laa ca. 40—50 pCt. under Englandsprisen, og Salg var kun mulig gennem Tilskud af Reguleringsfonden. Ogsaa Hjemmemarkedet maatte betale samme Priser, som opnaaedes til Eksport, idet ingen Slagterier kunde være økonomisk interesserede i at sælge til lavere Priser her, end der kunde opnaas ved et ordnet Salg med Sikkerhed for faste Priser.

Afsætningen holdt dog ikke Trit med Slagtningerne, og der maatte gentagne Gange skrides til Udlevering af halve Grise til Andelshaverne. Disse Udleveringer, der skete til lavere Priser, trykkede i nogen Grad Efterspørgslen paa Hjemmemarkedet, saaledes blev Julehandelen 1933 meget sløj. Formentlig har nogle af disse halve Grise fundet Vej udenfor Producenternes Kreds, selv om dette var forbudt, eller dog indirekte virket tilsvarende.

Medens Nedgangen i Tilførslerne til Slagterierne for Landet som Helhed laa paa ca. 16 pCt. for 1933 sammenlignet med Aaret før, noterede Haslev en Nedgang paa 17 pCt., altsaa stort set paa Linie hermed.

I Aarets Løb var Fedtraffinaderiet i Masnedsund ude for sine første Vanskeligheder. Dette, der var oprettet af Slagterierne i Nakskov, Nykøbing F., Masnedsund, Skelskør og Haslev og med Støtte fra Samvirksomheden, kunde levere et renere og mere ensartet Produkt ligesom de paa de deltagende Slagterier indrettede Tørafsmeltningsanlæg betingede en mere effektiv Udnyttelse af Produkterne. Imidlertid kunde Husmødrene ikke lide det nye Produkt, men foretrak det sædvanlige med den udprægede Fedtlugt og Fedtsmag, hvorfor Produktionen havde maattet lægges om til andre Kvaliteter. Da Eksporten tilmed paa Grund af Fedtmarkedets Sammenbrud heller ikke lykkedes grundet paa de store Omkostninger ved Raffineringen, som nu ikke kunde dækkes, blev Resultatet for Haslev Slagteris Vedkommende, at havde man fremstillet den sædvanlige Kvalitet Blærefedt og Pakkefedt til de almindelige Eksportpriser, havde

man opnaaet ca. 15 Øre mere pr. kg produceret Fedt, svarende til omtrent een Øre mere pr. kg i Efterbetaling for Svin.

Allerede Aaret efter ændrede Forholdene sig dog væsentligt for Raffinaderiet. Tyskland gik hen paa Sommeren 1934 over til en Kontingentering af Indførselen af Svinefedt. Danmarks Kontingent blev saa stort, at vi praktisk taget kunde afsætte hele vor Produktion i Tyskland. Priserne, der ved Aarets Begyndelse laa helt nede paa 56—58 Øre pr. kg, steg helt op til 136 Øre, for dog saa at begrænses af en tysk Maksimalpris til omkring 130 Øre, en Pris, der atter senere forhøjedes ret betydeligt.

En saa voldsom Stigning i Forbindelse med den hjemlige Margarineafgifts Bortfald forrykkede Konkurrencegrundlaget for Hjemmesalg af Fedt overfor Margarine. Dog viste det sig trods alt, at Husmødre, som var begyndt at bruge »Dana« Køkkenfedt, holdt fast derved trods Prisstigningen. Karakteristisk nok gjaldt dette særlig Byhusmødrene, medens Husmødre paa Landet ikke havde helt den samme Indstilling og ikke rigtig syntes at have lært, at selv med den øgede Pris blev Resultaet af »Dana« Fedtet baade kvalitetsmæssigt og i økonomisk Henseende saa udmærket, at Margarinen ingen Fordel bød ved Anvendelse til Bagning og Stegning.

Belært af Erfaringerne fremstillede Haslev atter fra 1935 selv Fedt i Blærer og Pakker til Hjemmesalg, medens Eksportfedtet afsattes gennem Raffinaderiet paa det tyske Marked, hvor Priserne iøvrigt som nævnt var stigende.

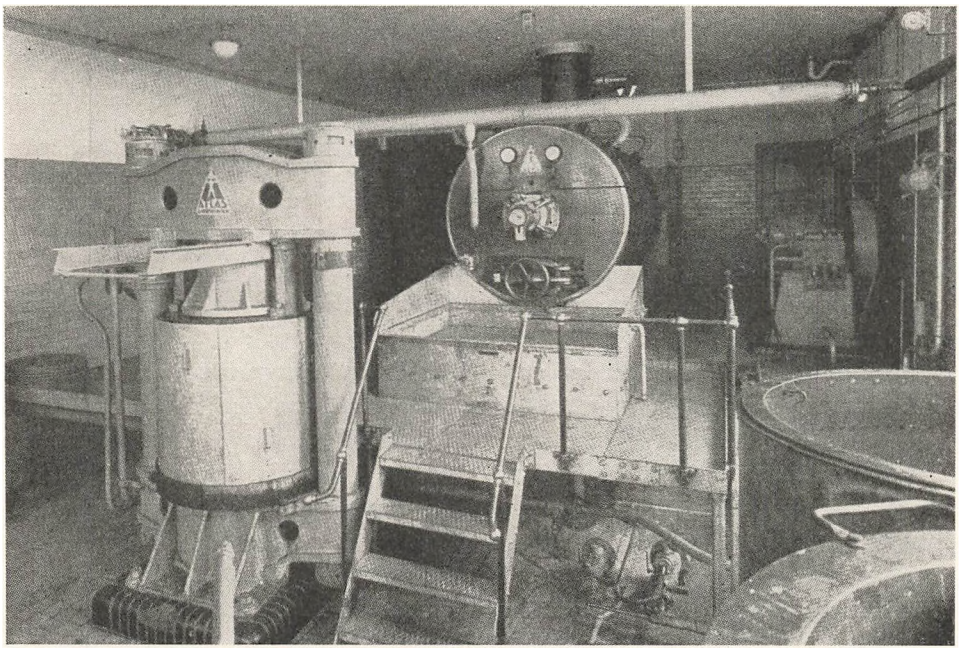

Fra Fedtsmelteriet 1933. (Nu 2 Smeltekedler)

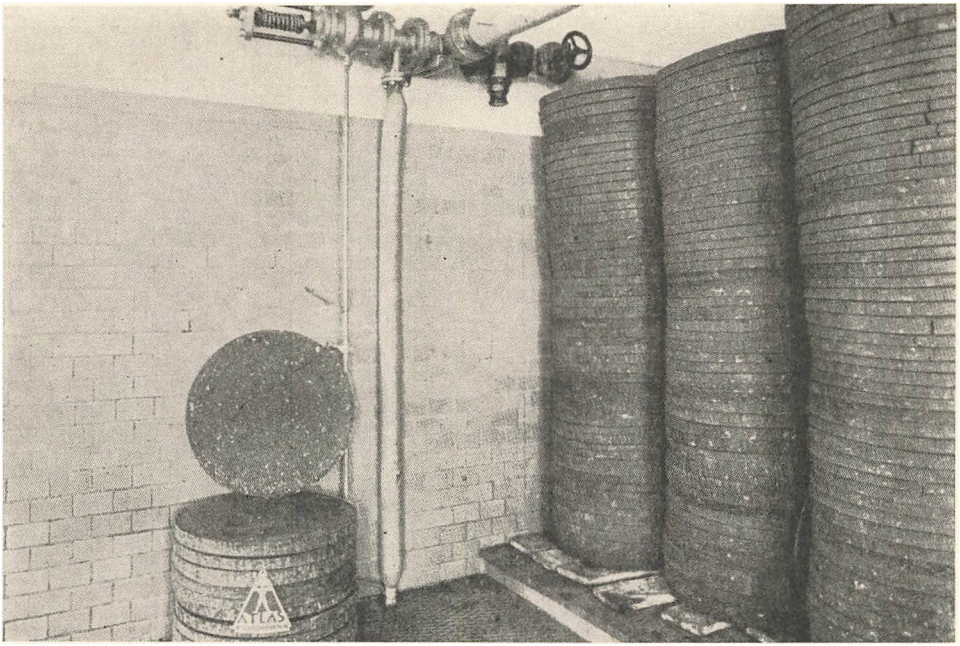

Fra Fedtsmelteriet — Kødbenmels-Kager

For Haslev Andels-Svineslagteri medførte Tilslutningen til Fedtraffinaderiet Anskaffelse af et nyt Tørafsmeltnings-Anlæg. Dette, der opførtes paa det gamle Kreaturslagteris Plads, omfattede Anskaffelse af Hovedflækkemaskine, Vaskemaskine, Knusemaskine, Elevator, Smeltetromle, hydraulisk Presse og Centrifuge med tilhørende elektriske Motorer. Med Byggearbejderne, der ogsaa omfattede Indretning af Lagerrum for Raaprodukter paa 1ste Sal, kom hele Anlæget til at staa Slagteriet i ca. 96.000 Kroner. Hertil kom senere Anskaffelse af endnu en Afsmeltningskedel.

Fordelen ved det nye Anlæg kom i første Række til at bestaa i et større Udbytte af Spisefedt pr. Svin i Stedet for tidligere teknisk Fedt. Endvidere en betydelig større Kød- og Benmelsproduktion i Kageform med mere end dobbelt saa stor Salgsværdi paa Grund af større Indhold af Protein.

Desuden blev Anlæget hurtigt taget i Brug til Afsmeltning af Oksekroppe fra Destruktionsordningen. Allerede i 1934 kunde Slagteriet sammen med flere andre med lignende Anlæg medvirke til, at Landmændene fik en bedre Udnyttelse af deres Destruktionskreaturer, foruden at Slagteriet selv kunde indtjene et rimeligt Beløb paa de tilførte og afsmeltede Dyr.

Ret hurtigt maatte der indføres Døgndrift vedrørende Afsmeltningen. For at klare dette, maatte man i 1934 anskaffe en ny Dampkedel. Den gamle, der havde været i Brug i 25 Aar, var nu for gammel og for uøkonomisk, og den

Fra D. A. K.s Tiaarsdag. Slagteriformænd, Direktører o. a.

forcerede Drift gjorde en ny paakrævet. Denne, der var forsynet med Stoker, kunde som Brændsel tage de billigere Kvaliteter Kulafharpning.

Allerede i 1934 afsmeltedes af egen Produktion og af indkøbte Varer ikke mindre end 1,4 Mill. kg Oksekød, svarende til ca. 7000 Kreaturer.

Et i Forbindelse hermed fremstillet Produkt, bestaaende af Kødfoderkager, fandt hurtigt Afsætning. Saaledes solgtes disse en Overgang foruden i Norge, hvor de anvendtes til Rævefoder, ogsaa i Østen. Et Aktieselskab, »Doke«, sendte sin Direktør til Østen for Afsætning af afsmeltet, rent Oksekød til Spisebrug i Hollandsk Indien. Det viste sig, at Salget af Kødkagerne i Melform her var den rigtige Fremgangsmaade. Trods et energisk Arbejde lykkedes det dog ikke at faa Afsætningen i Gang i større Stil. Den vigtigste Aarsag hertil var vistnok, at de indfødtes Religion krævede Okserne slagtede efter muhammedansk Ritual. Men alligevel endte nogle destruerede Haslev-Køer som Oksekød-Pulver i de indfødtes Gryder i Østen.

Et andet Resultat af Slagteriernes vaagne Indstilling overfor Afsætningsmulighederne i disse Aar blev Andelsslagteriernes Konservesfabrik i Roskilde, »D. A. K.«, der stiftedes i Efteraaret 1933 af 11 sjællandske Andelsslagterier, deriblandt Haslev, og som begyndte sin Virksomhed i Februar 1935. Allerede det første Aar oparbejdedes 45.000 Spædekalve til Konserves-Eksport samt en Del Svinetunger og Skinker foruden Varer til Hjemmemarkedet. I de følgende Aar toges fat med forskellige Opskæringer af Svin, alt efter Købernes Ønsker paa de forskellige Markeder.

Samtlige sjællandske Slagterier oprettede i 1935 Kødfoderfabriken »Sjælland« i Ortved ved Ringsted. Der opnaaedes herigennem hurtigt en meget stærkt forøget Pris for selvdøde Dyr, ligesom Fabrikens Produkter: »Kambas« Fodermidlerne, hurtigt vandt Anerkendelse.

Mellem Haslev Andels-Svineslagteri og disse nye Skud paa Andelsvirksomhedens store og vidtforgrenede Træ har der stedse hersket nøje Kontakt, selv om Samarbejdet her ikke giver Anledning til nogen udførlig Omtale. Dog afsmeltede Haslev Fedtafpuds, Kalveben og andet i ret betydeligt Omfang for »D. A. K.«.

Ogsaa gennem Andelsslagteriernes Samvirksomhed og i Samarbejde med Landbrugsministeriet og Lovgivningsmagten arbejdedes gennem Aarene videre paa samme Linie som hidtil for at opnaa de bedst mulige Produkter og faa disse frem i den rigtige Form. Baconkontrollen skærpedes og nye Tilskæringsregler indførtes.

Ogsaa det slimede Flæsk fra de til Tider meget store Lagre, opsamlede over længere Tid, var et Problem for Slagterierne og gav undertiden Anledning til Paatale fra Baconkontrollens Side. Ligeledes medførte disse ekstraordinære Forhold, at der gaves Paabud om ganske bestemte Saltmængder for den enkelte Flæskeside.

Selv om der var Faldgruber nok, slap Haslev godt igennem alt dette. Slagteriet kom i Almindelighed i 1ste Hold ved Baconkontrollen, og der konstateredes alligevel Gang paa Gang et Tilskæringssvind saa lavt, som i Praksis muligt. Saaledes laa dette i 1936 med sine 15,73 pCt. særdeles lavt, for dog Aaret efter at kunne presses ned til kun 15,52 pCt. Denne lille Difference paa 0,21 pCt., der kunde synes saa temmelig ligegyldig, betød dog paa de ca. 31.000 Svin, der behandledes for England, 4200 kg eller en Værdi af 8.300 Kr., hvorfra saa ganske vist maa drages Værdien af den tilsvarende Mængde Affald.

Det fremdragne Eksempel tjener kun til at vise, hvilket velsmurt Maskineri Virksomheden er. Men et Resultat som det nævnte, der kun kan naas ved den yderste Paapasselighed med Tilskæring, Saltning og Dræning, tjener enhver, der direkte saavel som indirekte har bidraget hertil, til Ære. Ogsaa Andelshaveren, der jo dog i sidste Instans staar bag Udvidelserne og Anskaffelsen af de moderne Hjælpemidler, uden hvilke det bedste ikke naas, har Lov at føle sit Medansvar — og bør gøre dette.

Alligevel vilde det ikke være i Overensstemmelse med Virkeligheden, at fremstille alt som lutter Idyl. Generalforsamlingerne, Andelshavernes Sted for Fremsættelse af sund Kritik og Meningsytringer, adskiller sig ikke i væsentlig Grad fra tilsvarende andre Steder.

Ved de fleste Generalforsamlinger i Perioden, saaledes ogsaa i 1932 og 1933, slog Proprietær Lund, St. Tvedegaard, til Lyd for større Afskrivninger paa Slagteriet. Ved sidstnævnte Lejlighed kom det iøvrigt til en bevæget Debat om det mindre Landbrugs Repræsentation i Bestyrelsen, rejst af Statshusmand Oluf Johansen, Terslev. Efter at Gaardejer Ole Olsen, Tjæreby, som var paa Valg, frivilligt havde trukket sig tilbage, da hans Egn i Forvejen var godt repræsenteret, og efter gentagne Afstemninger, valgtes to Repræsentanter for Husmændene, nemlig Gaardejer H. P. Hansen, Ny Broholm, Aversi, og Parcellist P. L. Petersen, Fensmark; desuden genvalgtes Gaardejerne H. P. Hansen, Kongsted, og Dinesen, Sjolte. Der sattes i de følgende Aar ind fra det mindre Landbrug for en ligelig Repræsentation i Bestyrelsen, hvilket ogsaa gennemførtes, uden at Kravene dog yderligere sattes op. Saaledes støttede Husmændene stedse Formandens Genvalg som en Anerkendelse af dennes Betydning for Slagteriet.

Svinereguleringen og L. S. var hver især Emner, som paa en Række Generalforsamlinger satte Sindene stærkt i Bevægelse. Proprietær Møller, Konradsfeldt, angreb saaledes ved Generalforsamlingen i 1934 Formanden paa det kraftigste for at have stemt for den indførte Svineregulering, der ikke var den af Slagteriernes Bestyrelse udarbejdede. Ogsaa det mindre Landbrug angreb ved samme Lejlighed Svinereguleringen i Forbindelse med Behandlingen af Bestyrelsens Forslag om Kredsvalg af Bestyrelsen.

Forslaget om Valg af Bestyrelsesmedlemmer i ti Kredse blev iøvrigt stemt ned og gennemførtes først nogle Aar senere med almindelig Tilslutning i en noget ændret Skikkelse, hvorved Bestyrelsen vælges indenfor fem Kredsomraader, dog

med Bibeholdelse af enkelte »frie« Mandater og med Valgenes Afgørelse paa selve Generalforsamlingen.

Ved Generalforsamlingen i 1936 takkede Husmand Hans Fr. Andersen, Terslev, Bestyrelsen, fordi den havde udmeldt Slagteriet af Erhvervsudvalget. Gaardejer N. P. Andersen, Holme Olstrup, udtalte hertil: »Hvis det gaar i den Retning, skal jeg ikke være Landmand mere. (Jubel). Skal Slagteriet staa udenfor Erhvervsudvalget, melder jeg mig ud og anbefaler andre at gøre det samme.« Dirigenten, Gaardejer J. P. Hansen, Testrup, der som sædvanlig paa anerkendt Maade ledede Generalforsamlingen, maatte heroverfor mane til Sammenhold og ikke at modarbejde Slagteriet. Ogsaa Formanden maatte frem og redegøre for sin Stilling, der var denne, at man ikke maatte have Splid i en Andelsforening, og dette undgikkes ikke, hvis man stod i Erhvervsudvalget. Lad L. S. om det.

Ind imellem fik Slagteriets Ledelse ogsaa den Anerkendelse, den tilkom. Saaledes fremførtes en saadan Tak fra Andelshaverne i 1934 med Forpagter Lawaetz, Holmegaard, som Talsmand, og noget lignende gentog sig i 1937, denne Gang fremført af Parcellist Johs. Johansen, Toksværd.

Haslev Andels-Svineslagteri kunde i denne Periode mønstre 700—800 Andelshavere paa Generalforsamlingen, der alligevel til Tider kunde faa et meget stilfærdigt Forløb som i 1937, hvor Stemmetællerne blev arbejdsløse.

Ved Slagteriets Generalforsamling i Februar 1939, der omhandlede 1938 — det sidste Aar i Slagteriets sjette Syvaarsperiode — gav Direktør Yding en Oversigt over Virksomhedens hele økonomiske Stilling. Bygningerne var nu nedskrevet til 263.000 Kr., og Slagteriet havde Reservefonds til ialt 135.000 Kr. I Slagteriets første fire Perioder, 1896—1924, beløb Afskrivninger og Reserver sig til 115.000 Kr. eller 4000 Kr. aarlig.

Fra 1925 til 1931 afskreves og henlagdes 137.000, eller ca. 20.000 Kr. aarlig, samt Rest fra Afvikling af Andelskapitalen paa 40.000 Kr. I den nu afsluttede Periode er afskrevet 266.000 Kr. og henlagt til Reservefonds 23.000 Kr., tilsammen svarende til 41.000 Kr. aarlig. Slagteriet har i Perioden haft Nyanlæg for 182.000 Kr. Der var en Netto-Tilgang paa 639 Andelshavere gennem de sidste to Perioder.

Den utrættelige Proprietær Lund, St. Tvedegaard, foreslog at stryge Overskudet til Fordel for Nedbringning af Slagteriets Gæld, men maatte dog lade sit Forslag falde: »Jeg bliver jo ene til at stemme for det,« sagde han.

Landsnoteringen havde iøvrigt i de seneste Aar ligget meget stramt i Modsætning til tidligere, hvilket havde begrænset Efterbetalingens Størrelse stærkt. Der blev da ogsaa ved denne Generalforsamling som ved forskellige tidligere anket over, at der ikke kunde opnaas mere.

Direktøren maatte heroverfor som ved andre lignende Lejligheder redegøre for, at Efterbetalingen intet Udtryk var for en økonomisk Sammenligning Slagterierne imellem. Alene uens Bogføringssystemer og forskellig Konsoliderings-

politik fra et Slagteri til et andet hindrede dette. Iøvrigt skete det i disse Aar, at der var Slagterier, som helt maatte undlade at efterbetale. Ogsaa de efterhaanden meget forskellige Overpriser, der opnaaedes fra et Slagteri til andet i England, og som godt kunde udgøre et Par Øre pr. kg, bidrog til større Uensartethed. Nogle Slagterier var under Kontingenteringen kommet ind paa at forlange Overpriser hos deres Forbindelser i England. Først opnaaedes dette i Nordengland, men efterhaanden ogsaa hos London-Agenterne, der til sidst maatte sætte en lavere Notering for at kunne efterkomme Kravene.

Haslev, der leverede sit meste Flæsk til Danish Bacon Company, fik ikke de største Overpriser hjem, da Firmaet hele Tiden var indstillet paa en mere moderat Politik. Denne store og velledede Salgsorganisation bød saa paa andre Fordele, idet man nedsatte Salgsprovisionen fra 1½ pCt. til 1 pCt. Før dette Firmas Oprettelse og Indgriben havde Salgsprovisionen været helt op til 3 pCt. Overfor Overpriserne, der kun kendtes for dansk Flæsk, blev iøvrigt grebet ind saavel fra det engelske Handelsministerium som fra Andelsslagteriernes Fælleskontor og det danske Landbrugsministerium, og man naaede til Enighed om Gennemførelsen af en stram Notering ifølge Markedets virkelige Pris, saa Overpriser fremtidig kunde undgaas.

*

Slagteriet stod ved Periodens Slutning vel rustet til at møde de kommende Aars Vanskeligheder, som jo iøvrigt heller ikke skulde udeblive. Var end Slagtningerne fra Rekordaaret 1932 med sine 80.123 Stkr. Svin halveret inden Udgangen af 1938, saa havde til Gengæld andre Opgaver givet megen Beskæftigelse og ogsaa haft stor økonomisk Værdi for Slagteriet. Der tænkes her særlig paa Tørafsmeltnings-Anlæget, der udnyttedes til Destruering af de saakaldte Industri-Køer samt til Afsmeltning af store Mængder Affald, der i betydeligt Omfang tilførtes udefra.

Ogsaa Pølsefabriken havde en ret betydelig Omsætning. Ligeledes maa nævnes Oplandssalget, herunder ogsaa Salget til Købmænd og Brugsforeninger, samt Butikssalget, hver især gode Aktiver for Slagteriet.

Reguleringens Aar, der med den anden Verdenskrigs Udbrud i 1939 var til Ende for denne Gang, var blevet dygtigt klaret paa god parlamentarisk Vis herhjemme. Vi havde opfyldt vore paatagne Leveringer overfor England, saaledes at det næppe kunde være gjort stort bedre. Den hjemlige Fordeling af Produktionen havde givet Anledning til Gnidninger, ligesom Korthandelen havde floreret vel rigeligt til Tider. Alligevel var det vel saaledes, at dem, der ved Lejlighed tog en Tørn om Principper og Fordelingsgrundlag, stort set altid bagefter kunde laane hinanden et Svinekort i en snæver Vending. Samarbejdet — og dermed Andelssagen — havde ingen Skade lidt, maaske snarere tværtimod.

Syvende Periode 1939-45

Under fremmed Herredømme.

EN BERETNING om Haslev Andels-Svineslagteri gennem de første 50 Aar maa ogsaa blive lidt af en Oversigt over de Begivenheder, som griber ind i den enkelte Landmands Dispositioner udefra. Svineproduktionen har i det omhandlede Tidsrum vist en Tilpasningsevne overfor Vilkaarene i den givne Situation, som ikke let naas af nogen anden Produktionsretning indenfor dansk Landbrug. Det billige Korn udefra de første Aar i Trediverne var maaske det værste at klare, fordi Korn til seks-otte Kroner Tønden nu en Gang ikke stemmer en Svineproducent til Maadehold. Alligevel hjalp det Danmark til en fordelagtig Kvota, da Reguleringen kom med sine bedre Priser, saa Isoleringspolitikens Sejrsgang over Verden behandlede os skaansomt her.

Ogsaa den anden Verdenskrig stillede sine Krav til Produktionen, og vi genoplevede endog for en kortere Tid Firsernes store Tysklandssvin, der nu blev til ud fra et Avlsmateriale, der ellers betingede det fineste Bacon.

Vi oplevede i Løbet af et kort Aaremaal Yderpunkterne fodringsmæssigt set; Russerbyggen erstattet af hjemmeavlet dansk Grovfoder, Sukkerroer og Kartofler. Ses i denne Forbindelse helt bort fra Vilkaarene iøvrigt i Besættelsesaarene, er der næppe Tvivl om, at mangen Svineproducent her fik lært et og andet, som kan spare Landet for Import af en hel Del fremmed Korn og Majs, forsaavidt dette en Dag atter tilbydes til ikke altfor fordelagtige Priser.

For Haslev Slagteri mærkedes Dønningerne om Svinereguleringen endnu ved Periodens Begyndelse. Ledelsen havde loyalt bøjet sig for de fra kompetent Side vedtagne Reguleringer og ikke deltaget i Protester herimod. En Del Andelshavere havde protesteret ved at udmelde sig af Slagteriet, saa der for anden Gang i dettes Historie maatte sættes et Minustegn foran Netto-Tilgangen af Andelshavere ved Udgangen af 1938. Der var imellem de udtraadte ogsaa flere større Gaarde, hvis Brugere ikke lagde Skjul paa, at Udmeldelsen var en Protest mod Svinereguleringens Bestemmelser netop for de store Ejendomme. Iøvrigt toges i den sidste Svineregulering, som vedtoges i December 1939, men ikke naaede at faa nogen praktisk Betydning, netop Hensyn til Grundskylden, saaledes at Korttildelingen (efter en faldende Skala) ogsaa fortsatte op over de 40.000 Kr. Grundværdi, der før havde været Maksimum.

Den engelske Baconproduktion havde iøvrigt været dalende, saaledes at Danmark fra først paa Aaret 1939 var tilbudt Kontingentforøgelser, som vi dog ikke saa os i Stand til at opfylde. En Forøgelse af Produktionen lod sig selvsagt ikke fremskaffe med en enkelt Maaneds Varsel. Vi kunde opfylde vore normale Kontingenter, men heller ikke nævneværdigt mere.

Alligevel laa for os en vis Tilfredsstillelse i, at den engelske Farmer ikke trods al ydet Støtte til Produktionen kunde opfylde de stillede Forventninger. En Tæl-

ling i December 1938 i England havde vist, at den Nedgang i Svinebestanden, der var konstateret i de sidste Par Aar, var fortsat, og dette var den væsentligste Aarsag til, at England vilde forøge vort Kvota.

Krigens Udbrud i September 1939 ændrede paa forskellig Maade Vilkaarene, selv om vi som neutrale vedblev at eksportere i samme Forhold som hidtil. I første Omgang gik det ud over Sterlingen, som faldt stærkt i Værdi. Den danske Regering lod Kronen følge med de første 8 pCt., men standsede saa denne ved en Kurs af 22,40. Allerede den 15. September noteredes Sterling derefter i 19,01 for senere at stige lidt igen. Denne Nedgang betød et meget stort Tab for dansk Landbrug. Landbrugsraadet fastholdt Kravet om en Kurs paa 22,40, og Regeringen forelagde Rigsdagen et Forslag om en Udligning gennem et 6 pCt.s Tilskud til Landbrugets Eksport af Bacon, Smør og Æg samt Konserves etc., hvilket blev Lov fra 1. November 1939, dog uden tilbagevirkende Kraft.

Fuld Dækning opnaaedes imidlertid ikke, og Valutaspørgsmaalet var atter paa Dagsordenen. Landbrugsraadet holdt Landbomøde i Odense og fremsatte her Forslag om, at den enkelte Landbruger gav dette Fuldmagt til at handle paa deres Vegne, medens Husmandsforeningerne gik imod og fraraadede deres Medlemmer at underskrive.

Udligningsloven udløb 1. Februar 1940 og afløstes af en Lov om et Tilskud paa 6 Kr. pr. 100 kg indført Foderkorn. Svinenoteringen maatte derefter nedsættes med de nævnte 6 pCt., svarende til 12 Øre pr. kg.

Ved Haslev Slagteris Generalforsamling den 17. Februar kom disse Spørgsmaal selvsagt til at præge Debatten. Erhvervsudvalget havde holdt Møde tidligere paa Dagen, og fem Andelshavere havde stillet Forslag om, at Slagteriet atter indmeldtes i dette. Man henviste til, at kun 9 af 62 Slagterier nu stod udenfor. Fr. Johansen, Toksværd, motiverede Forslaget: »Prisdannelsen har taget en stor Del og Regeringens Foranstaltninger Resten, saaledes at vi har faaet Gæld i Stedet for Fortjeneste. Vort Erhverv har faaet et økonomisk Tryk, og vi maa prøve ved et Modtryk at rette Skævheden. Jeg appellerer til jer om at være med til dette Arbejde ved at gaa med til Samarbejdet imellem de tre Landbrugsgrupper, der er opdelt af Politikere til Ulykke for os selv. Prisstigninger har vi faaet i Massevis paa det, vi skal købe. Der er snart ikke flere Huller i Livremmen og ikke Plads til flere.«

Husmand Hans Fr. Andersen, Terslev, gik stærkt herimod. Han hævdede, at man ikke fik noget at vide om, hvad Erhvervsudvalget vil; mente, dette var opstaaet fra L. S. som en Kritik af de Folk, der stod i Andelsbevægelsens Ledelse og til Mistænkeliggørelse af disse. Taleren sluttede med at sige, at han ikke vilde være med til at betale til Erhvervsudvalgets Maskerade-Forestilling.

Formanden oplyste, at Bestyrelsen holdt sig helt passiv i dette Spørgsmaal, man havde een Gang indmeldt Slagteriet og senere udmeldt det igen.

En Række Talere angreb Bestyrelsen for dens Stilling og krævede Indmeldelse, medens Landstingsmand Oluf Johansen, Terslev, forsvarede det tagne

Standpunkt; Andelsorganisationerne skal ikke være politiske Kamporganisationer. Ved den efterfølgende Afstemning forkastedes Forslaget med 133 Stemmer mod 110 for.

Efter denne Omgang kom man til Bestyrelsesvalgene, og her skete der dette, trods alle Meningsforskelligheder, at efter Forslag af Grd. P. N. Pedersen, Skuderløse, genvalgtes Grd. Johs. Jensen, Dysted, Grd. N. Refsgaard og Landstingsmand Oluf Johansen, samt nyvalgtes i frit Valg Husmand Alfred Andersen, Taageskov, ved at alle rejste sig og valgte disse med Akklamation.

Endnu da Andelshaverne i Haslev Slagteri denne Gang tog hjem fra Generalforsamlingen ad de stærkt tilføgne Veje, var Krigen for os trods alt noget fjernt. Sne- og Ishindringer var, sammen med Mund- og Klovesygen, endnu det øjeblikkeligt aktuelle.

Krigen og Isvanskelighederne gjorde iøvrigt tilsammen Afsendelsen af Landbrugsvarerne vanskelig. Slagteriet laa ofte med store Lagre af Bacon, og Transporten til England tog lang Tid. Desuden fremkom Betalingen derfra ofte meget forsinket. Det kneb derfor til Tider stærkt med tilstrækkelig likvid Kapital til, at man kunde afregne Svinene rettidigt til Leverandørerne. Haslev Bank hjalp dog her, saaledes at Slagteriet fik Tilladelse til at trække indtil 600.000 Kr. paa Kassekreditten, ligesom Slagteriet paa anden Maade fik sin Kredit forøget. Den 9. April skyldtes Aarets højeste Beløb, nemlig 655.000 Kr. Og saa udtrykker Tallene endda ikke Genvordighederne til Bunds. I disse vanskelige Maaneder blev ogsaa adskillige gode danske Skibe Ofre for Krigen, og mange danske Søfolk satte Livet til under Udførelse af deres Erhverv. Saaledes blev Paasken 1940 den hidtil sorteste for dansk Søfart; ikke mindre end seks Skibe krigsforliste, og 66 Sømænd mistede Livet. Forbindelsen vesterud var for Alvor blevet vanskelig at holde vedlige.

Og saa kom den 9. April! De tyske Bombemaskiner, der i den tidlige Morgen gik lavt over Landet, afskar i disse Timer Danmark og det danske Folk fra alt, hvad der laa udenfor tyske Soldaters Rækkevidde.

Mørklægning dikteredes, og Løfter gaves, men dette betød tilsammen kun, at Danmark nu nødtvungent gled ind som Spisekammer og Arbejdsreserve for Besættelsesmagten.

Slagterierne standsede i en Uge, men kom saa atter i Gang. Aftageren hed nu Reichstelle med Adresse: Berlin. Tyskerne aftog hurtigt de meget store Lagre af færdigsaltet Beton, der laa paa Slagterierne og i de Baade, der laa lastet i Havnene. Tyskland ønskede en meget stor Del af Flæsket leveret i Form af levende eller ferske Svin. Af Hensyn til Mulighederne for Arbejdets Gennemførelse og Beskæftigelsen paa Slagterierne, holdt man hjemme fast paa, at saa meget som muligt skulde leveres i Form af Bacon, men kunde dog ikke naa til mere, end at det Kvantum, der skulde leveres pr. Uge, blev fordelt med 50 pCt. Bacon, 25 pCt. ferske Svin og 25 pCt. levende Svin.

I Overensstemmelse med den mellem Danmark og Tyskland trufne Aftale om Omfanget af Landbrugseksporten i April Kvartal aftaltes Levering af et samlet Antal Svin paa mellem 65.000 og 70.000 ugentlig.

Reichstelle forlangte, at Flæsket skulde tørsaltes, et Forlangende, som dog hurtigt frafaldtes igen, saa Slagterierne atter kunde karsalte som hidtil.

Betalingsforholdene aftaltes udlignet gennem Vareleveringer — Clearing —. Danmark havde forud herfor haft en betydelig større Eksport end Import, og havde saaledes straks et stort Varetilgodehavende i Tyskland.

Afsætningen centraliseredes gennem Landbrugsministeriets Baconudvalg, som traf alle Aftaler med Tyskland om Priserne, varetog Afskibningerne og modtog Betalingen samt fastsatte de Priser, der herhjemme skulde betales for henholdsvis levende Svin, ferske Svin og Bacon. Disse Priser afstemtes efter hinanden saaledes, at Slagterierne fik ens Betaling, enten disse leverede den ene eller den anden Kategori af Svin.

De aftalte Kvanta Svin til Tyskland var ikke større, end at Hjemmemarkedet kunde blive forsynet med en rimelig Andel til frit Salg. Først senere indførtes Reguleringer, der begrænsede Hjemmeforbruget.

Omvæltningen i vor Eksport gled saaledes hurtigt ind i de nye Baner. Tilbage stod et Tilgodehavende i England for Bacon paa ca. 19 Mill. Kr. Baconudvalget maatte optage et Laan i Nationalbanken paa dette Beløb. Pengene skulde afbetales i ugentlige Afdrag, hvorfor Afgiften pr. Svin blev sat op til 8 Kr. i Tiden fra 22. April til 7. September, hvorefter den bortfaldt. Slagterierne fik ved den bratte Afbrydelse af Handelsforbindelsen med England saaledes oparbejdet en ufrivillig Reservekapital, der ganske vist var baandlagt til efter Krigen.

Et andet Resultat af Besættelsen var Afbrydelsen af Tilførsler af Foderstoffer til Landet. Svinebestanden maatte derfor reduceres. Der foretoges Polteslagtninger samt Destruering af utrivelige Smaagrise, for Haslevs Vedkommende henholdsvis 2.855 Stkr. og 985 Stkr. i 1940.

Svinebestanden, der ved Begyndelsen af 1940 var paa 3,04 Mill. Stkr., var ved Tællingen i Januar 1941 gaaet tilbage til 1,97 Mill., svarende til en Slagtning ugentlig af knapt 50.000 Stkr. mod tilsvarende 84.000 Stkr. Aaret før.

Danmarks Svinebestand i 1000 Stkr.

	1937 31. Dec.	1938 19. Nov.	1940 10. Febr.	1940 13. Dec.	1941 8. Marts	1941 27. Dec.
Avlsorner	18	16	17	11	11	9
Søer ialt	295	319	375	217	211	172
Pattegrise	508	581	662	401	364	326
Grise & Ungsvin ...	1.883	1.845	1.986	1.560	1.287	1.184
Ialt ...	2.704	2.761	3.044	2.189	1.873	1.691

(Tabellen fortsat)

	1942 11. Juli	1943 2. Jan.	1943 20. Nov.	1944 7. Okt.	1945 14. Juli	1945 17. Nov.
Avlsorner	9	9	11	10	9	9
Søer ialt	172	190	256	195	201	209
Pattegrise	253	334	491	417	345	477
Grise & Ungsvin ...	772	1.072	1.691	1.526	1.075	1.188
Ialt ...	1.206	1.605	2.449	2.148	1.630	1.883

Tællingerne Krigsaarene igennem genspejler stort set Danmarks Produktionsmuligheder paa egen Høst. Ligesom for Smørrets Vedkommende er Resultaterne den forrige Verdenskrig langt overlegen. Dog maa her tages i Betragtning ved en umiddelbar Vurdering af Tallene, at der til Tider er produceret mange store »Tysklandssvin«, hvilke har nedsat det samlede Antal for en saadan Periode. Det forholdsvis daarlige Høstaar i 1941 mærkes tydeligt paa det kommende Aars Produktion.

Grovfoderanvendelsen maa forudsættes at øve en følelig Indvirkning paa Resultaterne. Gennem Dyrkningen af tørstofrige Roer og Kartofler til Foderbrug, hvortil den nedsatte Raastofkommission animerede, og hvis Anvendelse støttedes af blandt andet Pjecer om disse Fodermidlers Anvendelse udsendt af Slagterierne, er Høstudbyttet som Helhed øget betydeligt, hvilket ogsaa er kommet Svineproduktionen tilgode.

For Haslev Andels-Svineslagteri stiller Leveringerne gennem Krigsaarene sig saaledes:

	Andelssvin	Tysklandssvin	Søer	Orner	Polte & Smaasvin	Ialt
1939	32.884	1.642	1.016	84	359	35.985
1940	29.511	1.556	1.593	132	3.538	36.330
1941	19.124	—	1.651	165	3.925	24.965
1942	9.274	—	885	111	3.598	13.868
1943	15.673	—	925	115	320	17.033
1944	19.670	—	1.320	157	2.093	23.240
1945	14.526	—	831	130	902	16.389

Andelssvinenes

	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Gensn. Vægt	65,34	69,33	68,75	78,51	97,43	85,35	89,06
Notering	173,8	194,0	237,3	247,3	267,4	272,0	(272,0)
Pattegrise paa Kontrakt — Stk.	9.897	3.419	2.769	2.502	3.542	2.100	1.839
Gensn. Pris	43.82	32.16	38.50	46.55	53.23	40,23	47.42

Fra og med 1943 er betalt et Tillæg til Noteringen paa 16 Øre pr. kg for Svin over 80 kg slagtet Vægt. Denne Foranstaltning har straks sat Gennemsnitsvægten betydeligt op. For 1945 nedsattes Noteringen fra 1. Oktober til 2,59 Kr. Tillægget paa 16 Øre pr. kg bortfaldt fra 1. Juni.

Omsætningen af Pattegrise naaede i 1939 en Værdi af ca. 434.000 Kr., og var den største, Slagteriet har haft. Man drøftede en Indskrænkning grundet paa de usikre Forhold, men uden at der dog vedtoges noget saadant.

Ved Begyndelsen af 1939 paabegyndtes iøvrigt et Grisesalg i Tappernøje sammen med Masnedsund Svineslagteri.

I 1940 medførte Forholdene, at man satte Ordningen med Kontraktgrise ud af Funktion i April og Maj Maaneder, og fortsatte derefter med en Reduktion af det Antal, der kunde faas i Forhold til vedkommende Købers Svinelevering.

Til Imødegaaelse af Tab ved Omsætningen med Kontraktgrise havde Slagteriet ved Periodens Slutning en Reservefond paa noget over 21.000 Kr.

Krigen mærkedes ogsaa direkte i selve Slagteriets daglige Arbejde, saaledes maatte man hurtigt gaa over til at anvende en Del Tørv som Brændsel. Man havde i 1939 ved Forhandling med Haslev Træindustri opnaaet en Overenskomst om Udnyttelse af dettes Savsmuld ved Levering af Damp fra Savværkets Kedel til Slagteriet. Træindustriens Indtægt herved skulde først bruges til Afbetaling af Dampledningen, og derefter deles mellem Parterne. I 1941 købte Slagterierne paa Lolland-Falster og Sjælland, med en enkelt Undtagelse nær, sammen med andre Andelsselskaber Haslev Træindustri, idet man fandt det formaalstjenligt selv at kunne producere Emballage til disse Virksomheder, som under normale Forhold havde et betydeligt Forbrug heraf.

Om Krigens Restriktioner og disses Virkninger i det daglige Arbejde paa Slagteriet faas et lille Indtryk gennem Forhandlingsprotokollens Omtale heraf. I det følgende anføres som Eksempel et Uddrag af et Bestyrelsesmøde paa Slagteriet den 27. Januar 1941: Dagsordenen omfattede:

1. Regnskabet for 1940. Slagtning: 36.330 Svin, 967 Kreaturer, 304 Kalve, 30 Heste, 42 Lam og 4.122 Spædkalve samt modtaget 985 Pattegrise til Destruktion. Regnskabet udviser et Netto-Overskud paa Kr. 340.213,74 og en Omsætning paa Kr. 6.304.970,21. Forslag til Efterbetaling 10 Øre pr.kg. Forslag til Afskrivning paa Orner 1.000 Kr. og paa Slagteriet 132.000 Kr. Reservefond i Kødfoderfabrikken 6.327,90 Kr. samt overføre 2.041,24 Kr. Generalforsamlingen fastsattes til 15. Februar 1941 Kl. 14,30.
2. Baconudvalget.
   Cirkulære 16. November 1940 angaaende Svin til Hjemmemarkedet.
   Cirkulære 12. December 1940 angaaende samme Sag.
   Cirkulære 28. November 1940 angaaende Tilbagebetaling af Halvdelen af 8 Kr.s Afgiften.

Cirkulære 10. December 1940 om samme med Check Kr. 43.398,00, hvilket Beløb er tilsendt Andelshaverne.
Cirkulære 22 af 7. December angaaende Spisefedt.
Cirkulære 258 af 13. December angaaende Salg til den tyske Værnemagt ved Handelsministeriets Bekendtgørelse.
Cirkulære angaaende Stoppris for Svin paa Hjemmemarkedet.
Cirkulære 1.—2. Januar angaaende Kontingenter af Tarme til forskellige Lande og Salg til den tyske Værnemagt (strengt fortroligt).
Cirkulære 9. Januar angaaende salt Soflæsk til Norge og Finland. — Vi har tilbudt 2000 kg So-Skinker.

3. Fælleskontoret.
Cirkulære 149 af 25. November 1940 angaaende Andelsslagteriernes Forhold i Forbindelse med Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 om Begrænsning af Udbyttebetaling.
Cirkulære 150 af 25. November, at Vejere holdes udenfor Arbejdsdeling.
Cirkulære 3 af 12. December angaaende Brændsel.
Cirkulære 156 af 24. December angaaende Advarsel til et Slagteri for Overtrædelse af Vejeregler.
Cirkulære 4 af 8. Januar 1941 med Slagteriernes Slagtninger i 1940.
Cirkulære 7 af 23. Januar angaaende Brændsel og Sæbe.
Cirkulære 9. Delegeretmøde afholdes 20. og 21. Marts 1941.

3a. Landbrugsministeriet og Handelsministeriet.
Bekendtgørelse 23. November 1940 om Ophævelse af Afgift ved Slagtning af Kvæg.
Bekendtgørelse 22. November om Maksimalpriser paa Svinefedt.
Bekendtgørelse 23. November om Handel med animalske Fedtstoffer.
Cirkulære 30. December. Ordning vedrørende Nedslagtning af Reagenter og Udsætterkøer er ophørt.
Bekendtgørelse 30. December om Slagtning af Svin.

4. Landbrugsministeriets Beregning af Slagtningerne ifølge Tællingen den 13. December.

5. Diverse Andelsselskabers Erhvervelse af Emballagefabrik.
Cirkulære 18. December 1940 fra det nedsatte Udvalg til de interesserede.
Cirkulære 8. Januar 1941 med Indbydelse til Møde.
Cirkulære 14. Januar bilagt Produktionskalkulationer.
Slagteriets Bestyrelse vedtog at fremme Sagen. Udvalget udvides til ogsaa at omfatte flere forskellige interesserede Virksomheder.

6. Huder og Skind.
Skrivelse 14. December 1940 fra Schaub & Co. og Danske Andelsslagteriers Tarmsalg med Henstilling til Slagterierne om ikke at binde sig angaaende Salget 1941.

Skrivelse fra samme 10. Januar med Indbydelse til Møde af Andels- og Privatslagterierne i København 15. Januar.
Skrivelse fra disse Slagteriers Hudeudvalg af 23. Januar 1941.

7. Fedtraffinaderiet, Masnedsund.
Paa Bestyrelsesmødet den 6. December 1940 vedtoges af Overskudet pr. 1. November at udbetale Slagterierne à conto 30 Øre pr. kg for Fedt leveret siden 12. Juli 1940.

8. Konservesfabriken, Roskilde.
Regnskab for 1940. Omsætning 8,2 Mill. Kr. Overskud Kr. 555.588,73.
Skrivelse fra Andelsbanken 8. Januar, at vor Kautionserklæring for D.A.K. nu er nedskrevet til 24.000 Kr.

9. Kødfoderfabrikken »Sjælland«.
Regnskaber pr. 2. November og 4. Januar. Cirkulærer derfra til Udsendelse til Landmændene angaaende Aarsager til mange Dødsfald af Heste og Kreaturer.

10. Tarmsalget, København.
Efter vor Afslutning af Aarsregnskabet er 24. Januar modtaget Efterbetaling til Tarme fra 1. Juli 1940 paa Kr. 10.755,38 samt Meddelelse om en mindre Efterbetaling paa andre Varer.

11. Æg.
Møde mellem D. A. Æ. og Æg-Slagterierne angaaende Samarbejde. Diverse Skrivelser til Efterretning.

12. Forskelligt.
Skrivelse 21. November fra L. S., Sorø Amt, angaaende Standsning af Opkrævning af Svinekroner. Lignende Skrivelse 10. December fra L. S., Præstø Amt.
Skrivelse fra Elektricitetsraadet 13. December angaaende eventuel Omlægning af elektriske Installationer i Ægpakkeriet. Ifølge indhentet Tilbud vilde dette koste 580 Kr.
Direktør Boyer, Andelsslagteriernes Flæskeudsalg, 25 Aars Jubilæum den 1. Januar 1941. Gave.
Revisionsprotokollen oplæstes. Mødet hævet.

Blandt Krigstidens mange Restriktioner indtog Hjemmemarkedets Forsyning en selvfølgelig, fremtrædende Plads, og gav Anledning til et ikke ringe Besvær for Slagterierne. Der tilrettelagdes i 1941 en ugentlig Forsyning heraf med 15.000 Svin og Søer samt 5.000 Polte. Senere, da Polteslagtningerne hørte op, ændredes Grundlaget efter en tilsvarende Vægtmængde.

En Fordeling ud fra det enkelte Slagteris Salg i 1939 foretoges, herunder ogsaa med Reducering af Salget fra egen Butik og Pølsemageri.

Efterspørgslen efter Flæsk var langt større end Tildelingen. Der kom Maksimalpriser paa ikke alene hele Grise, men ogsaa paa de enkelte Stykker heraf, og Udskæring maatte kun foretages fra Slagterierne i samme Omfang som i 1939, for ikke at stille Viktualiehandlerne ugunstigere.

Alt dette klaredes dog her som andet Steds i Landet. Der maatte ogsaa udstedes Paabud om, at man ved Hjemmeslagtning ikke maatte bortgive mere end en kvart Gris af hver slagtet. Alligevel tilførtes Byerne meget Flæsk fra Familier og Venner paa Landet. Ikke alle turde sende Varerne med Toget, hvilket ogsaa en Overgang var forbudt, og der foregik for Eksempel ved Juletid en livlig Trafik ad Landevejen med alle til Raadighed værende Transportmidler, herunder ogsaa tungt læssede Budcykler, der fra Byen sendtes ud efter Forsyninger.

De sjællandske Slagterier skulde forsyne København med det tildelte Kvantum Flæsk, hvilket en Overgang afstedkom en Del Misstemning og Avisskriveri paa Grund af, at den ekstra Udgift til Fragten krævedes paalagt Byens Forbrugere, som paa deres Side mente, at de derved skulde betale en Overpris. Alt ordnedes dog efterhaanden. Da det mod Krigens Slutning kunde forudses, at et Sammenbrud af Transportmulighederne laa indenfor Mulighedernes Grænser, viste de sjællandske Landmænd, repræsenteret ved Landboforeningerne, deres Vilje til at sørge for Hovedstadens Forsyning ved i Stilhed at tilrettelægge en Hestetransport, der om fornødent kunde træde til.

For Haslev Slagteries Vedkommende havde Hjemmemarkedet været af stor Betydning. Et Par Tal viser dette.

Omsætning i Kr. for Perioden:

	1939	1940	1941	1942	1943	1944
Butikken i Haslev	128.000	147.000	181.000	195.000	261.000	276.000
Salg fra Varebil	260.000	348.000	480.000			

Senere begrænst paa Grund af Forholdene: Mindre Varemængder, ingen Benzin og Rationering af Generatorbrænde.

Salget fra Varebilen paabegyndtes under nuværende Form i 1936 og udgjorde da 137.000 Kr., i 1937: 184.000 Kr. og i 1938: 225.000 Kr., altsaa en overmaade heldig Afsætningsform for Slagteriets Varer i Oplandet.

Ogsaa Pølsemageriget har haft en stor og betydende Omsætning, i 1939 saaledes for 327.000 Kr. og i 1943 endog for 596.000 Kr., en Del heraf er naturligvis solgt med Varebilen, andet i Butikken. Ogsaa Salget af Fodermel har været af betydelig Størrelse, herunder ogsaa et Salg af »Kambas« Fodermidler fra Kødfoderfabriken »Sjælland« i Ortved. Kød- og Benmelet viste sig under Krigen at være af største Betydning som Proteinfoder til praktisk taget alle Husdyr og maatte derfor rationeres fra 1. September 1942.

Restriktionerne medførte iøvrigt en Overgang, at Hjemmemarkedets Forsyning med Oksekød blev et økonomisk Minus for Slagteriet. Maksimalpriserne paa Kød skulde overholdes, men det var i Perioder med knebne Tilførsler af Slagtekvæg til Hjemmearkedet ikke muligt at købe ind til Priser, der betingede blot skadesløs Omsætning, der jo iøvrigt medførte de samme Vanskeligheder Landet over. Landbrugsministeriet nedsatte omsider Vurderingskommissioner, der bistod ved Fastsættelsen af Prisen paa Kreaturerne paa de forskellige Pladser, hvorefter Forholdene igen bedredes.

Der indtraf i Periodens Løb en Række 25-Aars Jubilæer paa Slagteriet og i Forbindelse med dettes Ledelse og Omsætning, saaledes Slagtermester Lund, Direktør Yding, Fru Larsen, Butikken, og Slagteriets Formand, Johs. Jensen, der paa Dagen modtog Paaskønnelser hver især.

Økonomien blev i Krigsaarene gunstig for Slagterierne, og det henstilledes fra Fællesledelsen, straks Lejlighed bødes, at man afbetalte paa Gælden i de enkelte Slagterier til Imødegaaelse af eventuelle kommende Vanskeligheder. Saaledes ogsaa for Haslev Andels-Svineslagteri, der ved Periodens Begyndelse havde Bygningerne nedskrevet til 263.000 Kr., medens man havde Reservefonds for ialt 135.000 Kr. Der var gennem de første 4 Perioder næsten intet afskrevet, da saadant efter de dengang gældende Love som Andelskapital skulde forrentes til Andelshaverne. Derimod var 80.000 Kr. henlagt til Reserver. Lovene ændredes fra 1925, saa denne Forrentning af nye Afskrivninger ophørte, og ved ny Lovændring vedtoges det at udbetale det afskrevne Beløb, Andelskapitalen, med 80 pCt. eller 114.000 Kr., og Resten afskreves.

Der afskreves i de følgende Perioder ret betydeligt, men byggedes ogsaa for temmelig store Beløb, hvorfor Restgælden var den foran anførte i 1938. For 1939 afskreves 54.000 Kr. og efterbetaltes 9 Øre pr. kg; for 1940 afskreves 132.000 Kr. samt efterbetaltes 10 Øre pr. kg. For 1941 henholdsvis 50.000 Kr. og 16 Øre pr. kg, for 1942 afskreves ca. 2.500 Kr. og efterbetaltes 18 Øre pr. kg. For 1943 modtog Andelshaverne 18 Øre pr. kg af Aarets Leveringer, derimod afskreves ikke paa Slagteriet, der nu stod til ca. 40.000 Kr. Der afskreves ligesom Aaret før et Beløb fra Kreaturslagtningerne, for 1943 ca. 4575 Kr., medens Resten først afskreves det følgende Aar. Hermed var, som foran anført, en nødtvungen Underskudsforretning bragt ud af Verden.

I det følgende Aar havde de skete store Afskrivninger i Forbindelse med Slagteriets Henlæggelser til Reserver til Følge, at man selv havde tilstrækkelig Kapital til Slagteriets Drift, og Indlaanene kunde nu opsiges til Juni Termin 1945. Der kunde efterbetales ikke mindre end 22 Øre pr. kg. Regnskabet for 1945 udviste en Fortjeneste paa ca. 20 Øre pr. kg, hvortil kom et Beløb fra »D. A. K.« i Roskilde paa 261.000 Kr., hidrørende fra Ophævelse af Andelsselskabet og Udbetaling af Aktiekapitalen i Forbindelse med Tiltrædelse af en Række flere Slagterier til Virksomheden, hvorfor denne ophævedes i sin gamle Form, og Beholdningerne deltes, medens den nye Virksomhed tilførtes Kapital af nye og

gamle Deltagere til den fremtidige Drift. Slagteriet kunde herefter udbetale 20 Øre til Andelhaverne for Aarets Leveringer samt afskrive paa Slagteriet 43.999 Kr. Dette staar herefter ved Periodens Udgang bogført til 1 — een — Krone, idet den resterende Sum fra Periodens Begyndelse plus tilkomne Udgifter i Aarene hermed er bragt ud af Verden.

Slagteriet staar ved Udløbet af de første 50 Aar med en Række Aktier, Andele og Fonds, saaledes:

Aktier i »D. B. C.», London	Kr.	75.000
Andel i »D. A. T.«s Reservefond	-	10.535
Andel i »D. A. Kulforsyning	-	2.950
Andelsbeviser i samme	-	4.150
Aktier i »Doke« A/S	-	6.000
Andelsbeviser i Kødfoderfabriken »Sjælland«	-	51.700
Andelsbeviser i »D. A. K.«, Roskilde	-	81.400
Andelsbeviser i Haslev Træindustri	-	3.700
Andel i Fælleskontorets Fonds	-	97.400
Andelsbreve i Andelsbanken	-	47.200
	Ialt Kr.	380.000

Med forskellige Henlæggelser kommer Slagteriets Formue op paa nær ved en halv Mill. Kr. foruden Ejendommens Værdi.

Ind i Dagen ny ...

DEN 5. MAJ 1945 Kl. 8 Morgen kapitulerede de tyske Tropper i Landet officielt. Danmark var atter frit. Dette skete, uden at vi blev inddraget i den sidste Tids desperate Ødelæggelseskamp, der lagde saa umaadelige Værdier øde andet Steds. Slagterimæssigt kunde Traadene mod Vest atter knyttes, medens det tyske Marked indtil videre var slettet saa fuldstændigt, som om Landet var forsvundet geografisk set.

Med Slagterivenner i England udvekledes i de kommende Dage Lykønskningstelegrammer.

Slagteriets Telegram til dets Hovedforbindelse lød:

Herbert,
Danish Bacon Company,
Cowcross Street, London.

Heartiest greetings expressing our gratitude to England and her Allies for their great victory with freedom and happines also to our country.

Haslev Andels-Svineslagteri.
Yding.

(Hjerteligste Hilsener med Udtryk for vor Taknemmelighed til England og dets Allierede over deres store Sejr med Frihed og Lykke ogsaa for vort Land.)

D. B. C.s Telegram:

Joyous greetings at Denmarks freedom our hearts are with you at this momentous hour on behalf of board management and workers of DBC. Herbert.

(Glædelig Hilsen til Danmarks Frihed. Vore Hjerter er med Dem i denne betydningsfulde Time. For Direktionen og Arbejderne i D. B. C.)

Slagteriernes Formand, Marius Byriel, og Sekretær Behnke, Fælleskontoret, rejste ret hurtigt til England, hvor man havde et Møde med Agenterne paa Londons Børs den 26. Juni. Byriel udtalte her blandt andet: »Vi har Forholdene i Orden i Danmark, saa vi kan skaffe, hvad man ønsker herovre. Vi har vore gode Avlsdyr, der er kontrollerede paa Forsøgsstationerne. Vi har vort gode danske Korn, og vi har vor Skummetmælk til at sætte den Aroma paa, som ikke kan undværes, naar det skal være første Klasses Bacon. Vi har vore gode Slagterier og vore 200.000 trofaste Andelshavere og Leverandører staaende bagved. Og saa har vi een Ting, som vi maaske aldrig har haft bedre, og som støtter os umaadeligt, og det er det Samarbejde, som ogsaa betød saa meget før Krigen mellem alle de danske Slagterier, og som er styrket meget stærkt og blevet givet et helt officielt Stempel, saa det er et Apparat, der er til stor Nytte for os alle. Dette Samarbejde omfatter alle Andelsslagterier i Danmark og alle private Slagterier, der er samlet i Landbrugsministeriets Baconudvalg, og Regeringen har givet dette Udvalg fuld Bemyndigelse til at afsætte alle vore Varer, sørge for Hjemmemarkedets Forsyning, modtage Betaling for alle Varer og fordele disse Betalinger til Slagterierne. Intet Slagteri har Mulighed for at gaa paa egen Haand, og jeg tror at kunne tilføje, at intet Slagteri heller har noget Ønske om at gaa alene.«

Direktør Herbert, Danish Bacon Company, udtalte ved dette Møde, at Danmark var det eneste Lyspunkt i den vanskelige Levnedsmiddelforsyning, og man haabede fra engelsk Side paa en forøget Produktion derfra og en stor Indsats fra de danske Landmænds Side for at afhjælpe Faren for Hungersnød i Europa i den kommende Vinter. Der var desværre ikke mere Tale om fri Handel mellem Nationerne: »Handelens Hjul var ophørt at gaa rundt.« Derefter kan man heller ikke mere tale om Verdensmarkedspriser paa nogen Vare. Dette Spørgsmaal kunde kun løses ved Indgriben fra de paagældende Regeringers Side. De danske Landmænd kan ikke producere uden at blive betalt rimeligt herfor, ligesom den britiske Befolkning maa have deres Livsfornødenheder til en fornuftig Pris, thi ellers bliver der Kaos i Leveomkostnings-Tallene og dermed Lønningerne, og et saadant Forhold kan let foraarsage den Inflation, som man gennem alle Krigsaarene har søgt at undgaa.

Danmark maatte straks levere en Del mindre egnede Svin paa det engelske Marked, dels for store og dels for fede, ligesom Transporten ikke gik saa hurtigt eller sikkert som før Krigen, hvorfor Kvaliteten ikke var fuldt saa god som tidligere Standard. Denne naaedes dog forholdsvis hurtigt igen gennem Overvægtsfradrag og Eksport af Svin af den mest passende Størrelse.

Selve den slagteritekniske Fremstilling af det bedste Bacon kom hurtig i Gang herhjemme med Flæskebedømmelser over Tilskæring, Behandling og Saltning under Ledelse af Baconinspektøren og Dommerudvalget. Derimod kom man ikke straks ind paa Klassificeringens Genoptagelse. Dels var som nævnt Svinene straks for store og dels gik Eksporten i Begyndelsen trægt, der var alt for faa Skibe til Raadighed. Priserne skulde ogsaa aftales senere. Flæsket noteredes indtil videre i 272 Øre pr. kg for Svin over 60 kg, og der kunde afgives et ugentligt Eksportoverskud paa 800—900 Tons.

Den 16. August 1945 afsluttedes i London en Betalingsoverenskomst mellem den danske Regering paa den ene Side og det forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands Regering.

Det bestemtes herved, at Vekselkursen mellem den danske Krone og Pund Sterling skal være danske Kroner 19,34 = £ 1.

Denne kraftige Ændring fra de 22,40, som var gældende Kurs før Krigen, var selvsagt ikke i det danske Landbrugs Favør. Landmændene skulde til at sælge deres Eksportvarer billigt. Der var tilmed ingen Udsigt til, at man kunde købe udenlandsk Korn til rimelige Priser, tværtimod viste det sig efterhaanden, at der intet var at købe.

En Følge af den fastsatte Kronekurs var, at Rigsdagen maatte vedtage en Lov om Støtte til Eksporten. Denne Lov, der traadte i Kraft 1. Oktober 1945 og foreløbig har Gyldighed i et Aar, sikrer Producenterne en Pris, der ligger 10 pCt. under den Pris pr. kg, der den 5. Maj var gældende for Svin paa over 80½ kg. Svineproducenterne var herefter garanteret en Pris af 259 Øre pr. kg. Samtidig hindrer Loven en Genoptagning af Klassificeringen som Afregningsgrundlag, idet alle Leverandører er stillet lige med Tilskudet.

I sin Beretning ved Slagteriets Generalforsamling i Februar 1946 udtalte Formanden om Eksportforholdene: »Trods den ulyksalige Handelsaftale med England har Svinebestanden holdt sig nogenlunde uforandret gennem det sidste halve Aar af 1945. Dette viser, at de danske Landmænd trods den tabgivende Produktion, som Englandsaftalen har skabt, og trods dens Bestemmelser om lavere Priser inden Udgangen af 1946, endnu holder fast ved Svineproduktionen. Vi kan ikke vente at faa højere Priser, end England betaler andre. Men Forholdet er det, at man i England og i Dominions under Krigen er slaaet ind paa en systematisk Tilskudspolitik, saaledes at Staten ved Tilskud til Producenterne betaler disse langt mere end Forbrugerprisen (Markedsprisen). Den Pris, Danmarks Repræsentanter uden Mandat anerkendte som Verdensmarkedets, har saaledes intet med Førkrigstidens at gøre, men er kun et Udtryk for Englands Bestræbelser for at holde Forbrugerprisen paa Levnedsmidler lav og dog betale Producenterne en rentabel Pris. Med Hensyn til den overfor Sterling fastsatte Kronekurs forstaar man heller ikke, at vore Penge skulde være bleven saa meget mere værd efter Krigsaarenes Udplyndring. Det er urigtigt at tale om, at Landbruget vil en Nedskæring af Kronen, men vi mener ikke, at den

skete Forhøjelse er holdbar, idet Erhvervet under Hensyn til Landets Omkostningsniveau ikke kan arbejde under den ansatte Kurs.«

Landbruget har maattet tage en Nedgang paa 10 pCt. af dets Bruttoindtægt, medens Omkostningerne ikke viser nogen Nedgang, tværtimod.

Om Englands Landbrugspolitik efter Krigen udtalte Landbrugsministeren, Tom Williams, i Parlamentet i November 1945, at Regeringen i saa høj Grad, som det er muligt, vil fremme Hjemmeproduktionen af Levnedsmidler. Det er Hensigten at skabe et i økonomisk Henseende sundt og effektivt Landbrugserhverv, der er i Stand til at producere den Del af Befolkningens Levnedsmidler, der kræves fra hjemlige Kilder, til den lavest mulige Pris, der er forenelig med Opfyldelsen af Kravet om en passende Godtgørelse og gode Levevilkaar for Landmænd og Landarbejdere samt et rimeligt Udbytte af investeret Kapital. Regeringen har for at opnaa dette til Hensigt som et væsentligt og varigt Led i sin Landbrugspolitik at indføre et System, hvorefter der tilsikres Landmændene Afsætning for de vigtigste af deres Produkter til garanterede Priser. Efter Foretagelse af aarlige Prisundersøgelser vil der 18 Maaneder forud for Høsten blive fastsat Priser for Korn, Kartofler og Sukkerroer. For Husdyrbrugets Vedkommende, hvor der kræves et forudgaaende Avlsarbejde, vil Regeringen for at give Landmændene den fortsatte nødvendige Sikkerhed for faste Priser, indføre et nyt System, ifølge hvilket der i Februar 1946 vil blive fastsat Minimumspriser for den Periode, der slutter i Juni 1950, ligesom der i Februar 1948 vil blive fastsat Priser for Perioden Juni 1950—Juni 1952. Disse Minimumspriser skal gælde for Mælk, Fedekvæg, Faar og Svin samt Æg. De virkelige Priser — ikke Minimumspriserne — vil blive fastsat hvert Aar efter de i Februar foretagne Undersøgelser af Omkostningsniveauet for de kommende 12 Maaneder. Dersom det skulde vise sig nødvendigt at foretage en Begrænsning i Produktionen af visse Varer, vil dette blev meddelt 18 Maaneder før Høsten, for saa vidt angaar Markafgrøder, og mindst 2 Aar i Forvejen, for saa vidt angaar Slagtedyr, Mælk og Æg. Landmændene vil saaledes for disse sidstes Vedkommende kende Minimumspriserne 3 eller 4 Aar før disse træder i Kraft, og de virkelige Priser vil de kende 3—15 Maaneder før Prisernes Ikrafttræden.

Om Canadas Baconeksport til Det forenede Kongerige har Landets Landbrugskonsulent i London, Mr. J. G. Robertson, i Oktober 1945 udtalt sig til det engelske Landbrugsblad »The Farmers Weekly«. Canada havde ifølge disse Udtalelser i Sinde at indstille sig paa en Eksport til England paa 500 Mill. lbs. (à 0,45 kg) Bacon og Skinker. Til Sammenligning kan anføres, at Canadas Eksport til dette Marked før Krigen laa omkrink 150 Mill. lbs. aarlig.

Svinefedning til Baconproduktion er en stor Industri i Canada, og Landets Regering er interesseret i at opretholde saa stor en Eksport som muligt. Man er i Canada klar over, at man maa konkurrere med Danskerne, og Canadierne har ikke bedt om nogen Fortrinsstilling, men vil overlade Storbritannien at vælge mellem canadisk og dansk Bacon.

En Fremstilling af Udsigterne for dansk Baconproduktions Stilling ved Haslev Andels-Svineslagteris 50-aarige Milepæl skal her slutte med nogle Udtalelser, fremsatte af Sekretær Behnke, Andelsslagteriernes Fælleskontor, ved Møder i Foraaret 1946, her gengivne efter Talerens Manuskript.

Om Afsætningsmulighederne udtalte Sekretæren blandt andet:

For at kunne se frem, maa man ogsaa se tilbage. Danmarks Omsætning med Udlandet før 1940 udgjorde over 3000 Mill. Kr. om Aaret eller mere end 1000 Kr. pr. Indbygger mod ca. 20 Dollars i U. S. A. og ca. £ 10 eller 200 Kr. i Handelslandet England. Samhandelen Landene imellem foregik i de sidste Aar før Krigen ved to-sidige Handelsaftaler med de enkelte Lande, de saakaldte Handelsaftaler og Clearingsaftaler, som i Virkeligheden betød et Brud paa al sund Økonomi, affødt af, at de enkelte Lande havde gennemført absolut Kontrol med Vare- og Pengeomsætningen med Udlandet.

Frihandelslandet England blev efter Ottawa-Konferencen i 1932 tvunget til at indføre Import- og Eksportregulering, hvilket betød store Vanskeligheder for dansk Landbrugseksport og indledede en helt ny Epoke i Verdenshistorien. Vi fik Kontingentering af Baconeksporten og havde uhyre Afsætningsvanskeligheder at kæmpe med, fordi der i Verden herskede Overprotektionisme med høje Toldsatser, Importforbud eller en meget stærkt Begrænsning af Importen.

Under Krigen overtog Reichsstelle i Berlin hele vort Eksportoverskud. Dog under ændrede Betalingsvilkaar. Hjemmemarkedskvotaen blev delt mellem Oplandet og København paa den Maade, at Oplandet skulde have 60 pCt. og København 40 pCt. Fra dansk Side blev der gjort alle mulige Anstrengelser for at dokumentere et saa stort Forbrug paa Hjemmemarkedet som muligt, og den fastsatte Kvota maatte betegnes som god. Fra tysk Side var der stillet absolut Forlangende om, at der skulde foretages en eller anden Regulering. Vi fik derfor Kødkortene, som hindrede, at Befolkningen kom ned paa de tyske Rationer. Der leveredes under Krigen smaa Mængder Flæsk til forskellige andre Lande udenfor Tyskland, deriblandt Skandinavien. Vi fik livsvigtige Forsyninger som Betaling herfor. Efter Befrielsen trængte de fleste Lande haardt til Fedtstoffer, men Fremsendelsen hindredes stærkt af Transportvanskelighederne. Al Eksport skete den første Tid til aabne Priser, og først en Gang i Oktober Maaned fik vi en Aftale om disse ved den saakaldte »Englandsaftale«. Denne gik ud paa, at Danmark for sine Baconleverancer skal have en Pris fra Maj til 31. August 1945 paa 3,04 Kr. pr. kg, og derefter sker der en Aftrapning pr. 1. September 1945, pr. 1. Januar 1946 og pr. 1. Juli 1946 samt pr. 1. September 1946, saaledes at vi kommer ned paa 2,28 Kr. pr. kg. Denne Pris er for saltet Bacon, en Pris, der under normale Forhold og et frit Hjemmemarked vilde give en Landsnotering pr. 1. September 1946 paa ca. 2,10 Kr. — selvfølgelig uden Statstilskud.

Endvidere er det bestemt, at de Lande, der hører til »De forenede Nationer«, skal kunne købe af os til samme Pris, saafremt der ikke er særlige Forhold,

f. Eks. høje Priser i det paagældende Land, der taler imod det. Dette er i Grunden hele Aftalen. At der er blevet protesteret meget kraftigt fra Landbrugets Side, ved enhver, men Aftalen er en Kendsgerning, og dens Gennemførelse fulgtes af Loven om en Flæskeordning.

Der er herefter af kendte saavel som ukendte Personer herhjemme fremsat en Række Udtalelser og Indlæg i Pressen, stort set gaaende ud paa, at det danske Landbrug ikke har nogen Forstand paa at sælge, og at der findes kolossalt store Markeder ude i Verden, som blot venter paa at blive opdaget.

Desværre er Forholdene anderledes. Vi behøver ikke at faa anvist Markederne, vi kunde sikkert sælge baade det, vi producerer, og mere til, andre Steder end i England og til gode Priser. Men man glemmer, at Danmark er blevet Medlem af »De forenede Nationer« og at disse har nedsat en Komité »Combined Food Board«, der foretager Fordelingen af det forhaanden værende Overskud af Levnedsmidler fra hele Verden og tildeler til de Lande, der trænger mest. Ikke alle disse kan betale, men ved Forhandlinger med C. F. B. har vi trods alt faaet Lov til at levere til nogle af vore gamle Kunder og til Lande, som kan levere gode Varer igen. I den almindelige Diskussion glemmes ogsaa let, at der er noget, der hedder Maksimalpriser og Toldsatser i andre Lande, og man glemmer, at Danmark ulykkeligvis i de sidste Aar har været indlemmet i en Blok, hvis hele Prisleje har ligget noget anderledes end i den anden Blok.

Iøvrigt er vor lille Produktion allerede fordelt for 1946. Vi havde gerne set et mindre Kvantum afsat til U. S. A., men det blev afslaaet af C. F. B. med den Motivering, at der var andre Steder, man trængte mere til Kalorier.

Iøvrigt er Told- og Prisforholdene i Dag saaledes i Amerika, at det ikke vil være nogen Fordel prismæssigt at sende Flæsk dertil.

Spørgsmaalet om Produktion og Afsætning er for Danmark saa alvorligt, at vi med allerstørste Opmærksomhed følger Udviklingen, saa vi er klare til at tage de Chancer, der bydes.

Med Hensyn til Eksporten af Konserves til Markederne rundt omkring i Verden gælder, at Danmark sikkert aldrig vil kunne komme i Betragtning med Oksekød, dertil er vore Produkter heraf for ringe i Kvalitet. Der vil altid være et Marked for Konserves af Svineprodukter, og det maa fortsat være vor Opgave herhjemme at følge med i Udviklingen her. Det er maaske i 1946 eller 1947, at Afgørelsen om, hvem der skal beherske de forskellige Markeder, træffes, men vi maa have Udsigt til en rimelig Betaling for vore Varer i en ikke for fjern Fremtid, hvor vi sætter ind.

Indenfor Haslev Andels-Svineslagteri som andet Steds satte Besættelsen sit Spor gennem et solidt Sammenhold markeret af rolige Generalforsamlinger uden videre Forhandling. Ved 50-Aaret staar man foran en ny Tid, der er indledet

med en i Længden uholdbar Tilskudspolitik, affødt af Landets Kronepolitik. Om Fremtiden kan intet siges paa Forhaand. Men de forbilledlige Aar fra omkring Aarhundredskiftet og til den første Verdenskrig kom ikke igen efter dennes Afslutning. Ogsaa Landmanden af i Dag maa selv være med at skrive sit Erhvervs Historie. Dette gøres nu som før gennem Samarbejde. Marius Byriel's Ord i London om de danske Svineproducenter bør ikke gøres til Skamme.

Veteranerne fortæller . . .

Sognefoged Jørgen Rasmussen
(Bestyrelsesmedlem 1896—98):

»Jeg var oprindelig ikke særlig stemt for Andelsslagterierne, men kom dog med fra Starten og kom i Slagteriets første Bestyrelse. Jeg var dengang Gaardejer i Levtofte og var tillige Formand for Andelsmejeriet »Haabet« i Førslev. Det var nærmest derfor, jeg kom med.

Forud har jeg solgt mange store Svin til Berliner-Nielsen, der var en rask Handelsmand. Det var ikke de store Priser, vi fik.«

Jørgen Rasmussen finder Kassebogen fra dengang frem. — Ogsaa da fandtes regnskabsførende Landmænd, omend disse vel nok var sjældnere end nu.

»I Januar 1896 solgte jeg Svin til Berliner-Nielsen til 18½ Øre pr. Pund levende Vægt. Priserne vekslede iøvrigt meget. I Slutningen af 1896 var Prisen steget til 24 Øre. Køberen sendte selv Svinene til Tyskland og var den største Opkøber her paa Egnen. Han handlede ogsaa med Kvæg og Heste.«

I Slutningen af 1896 var Afregningen ifølge Regnskabsbogen 29 Øre pr. Pd. for nogle Grise, der gik i 3. Klasse paa Slagteriet.

»Til at begynde med var vi ikke med med fuld Produktion. Ogsaa jeg vilde fede store Svin, naar dette var lønnende. Jeg tegnede mig dog straks for 30 Svin. Agenten (Ulrich) havde Mejeri — Byens eneste — og kunde i Kraft heraf fede mange Svin. Disse gik før Haslev Slagteris Oprettelse til Køge Andels-Svineslagteri. Agenten havde dog ogsaa Landbrug, idet den gamle Præstegaards Jord, som han ejede, afgav Jord til Slagteriet. Agenten startede ogsaa det nuværende A/S Carl I. Ulrich & Søn og ejede Jernbanekroen (nu Jernbanehotellet) i Haslev.

Det gik iøvrigt i al Fredsommelighed i den første Bestyrelse, og noget særligt er der ikke at hæfte sig ved. Vi havde ogsaa en Repræsentant for Haslev By i Bestyrelsen, nemlig Urmager Chr. Jensen. Iøvrigt gik noge af Landmændene fra Førslev til Ringsted Slagteri, der oprettedes samtidig.

Ole Olsen, Førslev (ikke Slagteriformanden fra Tjæreby), havde, dengang jeg overtog Gaarden, Fællesmejeri, og heller ikke paa dette Punkt var jeg særlig stemt for Andelstanken oprindelig; men det gik jo alligevel godt altsammen.«

— Den gamle, stoute forhenværende Gaardejer, der nu er Sognefoged for Haslev-Freerslev Kommune, fortsætter lidt endnu at fortælle Minder fra en længst forgangen Tid, hvor der var Tid til en Pot Kegler hos »Carstensen« med

Berliner-Nielsen, naar et Læs Svin skulde leveres. En Tid, hvor der skulde en god Hest til at løse 600 Kroner hjem, og hvor andre Priser stod i Forhold hertil.

Parcellist Chr. Jensen, Olstrup:

»Jeg har været Bestyrelsesmedlem i 27 Aar ialt,« siger Chr. Jensen, der rask og rørig kommer ind fra Stalden og ikke i mindste Maade ligner en 81-aarig. Chr. Jensen var med til Agitationsmødet for Haslev Andels-Svineslagteris Oprettelse i Toksværd og mindes endnu Agent Ulrich og Gaardejer Ole Olsen, Tjæreby, der begge talte godt for Sagen. Iøvrigt kan Chr. Jensen mindes, at Faderen solgte Grise om Sommeren til en Hønsekræmmer fra Egnen for 23 Øre Pundet slagtet Vægt, og at en Enke i Toksværd solgte store Svin, der skulde eksporteres levende til Tyskland, for 19 Øre Pundet.

»I Slagteribestyrelsen afløste jeg i 1911 Købmand Jacobsen, Dysted, og gik først ud i 1938. Jeg har haft Fornøjelsen at være i England to Gange. Charley Hansen tog imod os og viste os rundt. Vi har endnu et Billede af ham og hans Kone, de sendte det engang til Jul. Kun var det en Skam, at man ikke kunde Engelsk; det burde Børn i Landsbyskolen ogsaa lære noget af, saa de senere kan klare sig, om de kommer ud i Verden.

Oprindelig kørte vi Svinene til Slagteriet selv, ofte tog vi saa et Læs Foderstoffer med hjem i Stedet. Senere har jeg i mange Aar taget mod Svin ved Olstrup Station. Nu har Bilerne overtaget Transporten, det er nemmere.

Ole Olsen var Slagteriet en meget dygtig og solid Formand, der fremlagde alt for sin Bestyrelse, han havde sine Standpunkter klar paa Forhaand, og Bestyrelsen fulgte ham i Reglen, og det var gerne klogt. Ole Olsen blev Formand i Sammenslutninger og Kommissioner Slagterierne vedrørende og var ligesom Theilmann, som jeg ogsaa husker, en god Mand for Slagterierne.

Ogsaa Johs. Jensen viste sig senere som en dygtig Formand, der har et klart Overblik og forstaar at fremlægge Sagerne paa en god Maade for sin Bestyrelse. Det er vist sjældent, at et Slagteri kun har to Formænd gennem 50 Aar. Forholdet til Arbejderne har ogsaa i min Bestyrelsestid stedse været det bedste, har der været en Smule, blev det stedse jævnet paa en god Maade. I mange Aar holdt vi Spisning i Forbindelse med Generalforsamlingen, der var Arbejderne og Funktionærerne altid med. Jeg tror ogsaa, de satte Pris herpaa. Vore Folk blev ogsaa gamle i Tjenesten, een af dem, Lars Andersen, gik der til han blev 70.«

En anden Sag, Chr. Jensen drager frem, er de sortbrogede Svin:

»En Andelshaver klagede paa en Generalforsamling over at være blevet fradraget i Prisen for sine leverede sortbrogede. Direktør Yding havde imidlertid et Stykke Flæsk med af en af Leverandørens Grise. Andelshaveren havde aldrig troet, at Flæsket kom til at se saadan ud, og Klagen faldt bort af sig selv. Englænderne kunde ikke lide den Slags sortbroget Flæsk og heller ikke det fede. Jeg

sad engang ved Siden af Charley Hansens Søn ved en Frokost derovre. Hans Bacon var lidt federe end sædvanlig, og han gjorde mig opmærksom paa, at den Slags yndedes ikke. Tjeneren maatte bringe ham noget andet.«

Iøvrigt nævner Chr. Jensen Slagteriets Direktører: »Tre har jeg kendt, Høfler kom til »D. B. C.« i London og afløstes af Hohwy, som var meget dygtig. Ole Olsen skaffede ham vistnok Direktørstillingen ved det store Odense Eksportslagteri, hvor han er endnu. Vi fik saa Yding, som foruden ogsaa at være dygtig tillige har formaaet i højere Grad at blive populær hos alle, der kender ham.« Ogsaa en Direktørfrue vurderes af Bestyrelsesmedlemmer, der bliver gamle i Gaarde. Chr. Jensen fremhæver, at Fru Yding har sin Andel i sin Mands Betydning for Haslev Slagteri.

Med nogle Ord om en Række forskellige Bestyrelsesmedlemmer, som Chr. Jensen har arbejdet sammen med og særlig erindrer som gode Talsmænd for de fælles Opgaver, slutter en af Slagteriets gode Veteraner den lille Redegørelse.

Parcellist Rs. Christiansen, Braaby
(Bestyrelsesmedlem i Slagteriet 1922—31):

Rs. Christiansen, der endnu er temmelig ubesværet af Alderen og som ryger sin Pibe Dagen lang, er alligevel een af Slagteriets Andelshavere fra Starten i 1896. Og saa havde Rs. Christiansen endda været Mand fra 1894 og i de første Par Aar maattet sælge sine Grise til Egnens »Hønsekræmmere«. Disse sendte i Reglen Svinene levende med Banen til København, efter at denne var kommet i Gang.

»Uden Ole Olsen fra Tjæreby og Agent Ulrich fra Haslev havde vi ingen Slagteri faaet den Gang. En Del af de første Tegninger var ikke meget værd saadan set, det var for en stor Del »Papirsvin«. Folk, som var interesserede i Oprettelsen af Slagteriet, tegnede Svin, som de mange Gange ikke havde, men skulde købe andet Steds fra. Dette gjaldt saaledes flere fra Haslev, der gerne saa Slagteriet oprettet. De gjorde saa deres til at faa Tallet op paa de 8000 Svin, som var nødvendige for at komme i Gang. Men der var jo ingen Fedt paa dem,« slutter Rs. Christiansen.

»Iøvrigt er der slet ingen Sammenligning mellem Slagteriet dengang og nu. Det er saa langt, langt større i Dag end oprindelig. Alt gaar ogsaa lettere nu. Vi maatte dengang selv levere vore Grise i Haslev, der var jo ingen Biler til at hente dem som nu.«

Rs. Christiansen var først Fæster under Gisselfeldt i et af Klostrets Husmandsbrug, men købte saa Stedet i Braaby i 1909. Selv om han nu har givet Styret til yngre Kræfter, er Rs. Christiansen alligevel et af Bindeleddene mellem »Hønskræmmer«-Tiden og Tiden af i Dag. Tilmed en Repræsentant, som har gjort et Stykke Arbejde for Sagen i sin Manddomstid. Var Grisenes Antal fra ham maaske oprindelig blandt de færreste paa Listen, »Papirsvin« var det ikke.

Gaardejer Hans Pedersen, Aastrup. Nu Husejer i Kongsted
(Bestyrelsesmedlem 1921—30):

Hans Pedersen, der i sin Bestyrelsestid var et virksomt Medlem af Udvalget til Indkøb og Udstationering af Orner, kender tillige sin Egns Historie som ingen anden og fortæller om de gamle Handelsmænd:

»Disse, som før Slagteriets Oprettelse købte alle Svinene, havde en fin Næse, naar det gjaldt at udnytte en eller anden Situation med Hensyn til Opkøb af Grise eller Afsætning af Flæsket.

Var saaledes i en Snevinter Banerne stoppet nogle Dage, blev der Flæskemangel — og høje Priser — i København. Handelsmændene kørte saa Flæsket ad Landevejen til Hovedstaden. Op mod 40—50 Handelsmænd kunde en saadan Vinterdag samles ved Rønnede Kro med deres Læs for at hjælpe hinanden igennem. Der var Handelsfolk imellem helt fra Lolland og Falster, men de fleste var dog fra Sydsjælland.

Af lokale Handelsmænd nævner Hans Pedersen: Niels Christiansen, Engelstrup, Frands Nielsen, Borup, Ole Tønnesen, Tingerup, m. fl. Senere ogsaa Anders Jørgensen, Eskildstrup, og Lars Nielsen, Nielstrup.

Blandt de allersidste maa nævnes Anders Jensen, Dalby og Niels Sørensen, Skoverup. Sidstnævnte er nu Gaardejer i Grunderup.

Handelsmændene holdt i København til i Gæstgivergaardene »Sjælland«, »Tre Hjorte« og »Forgyldte Nøgle«. Paa Torvet mødte saa Kommissionærerne og købte Flæsket.

Gennemgaaende tjente Handelsmændene godt. Men ikke alle forstod at holde paa Pengene. Hele denne Handel var dog hurtigt forældet efter Andelsslagteriernes Fremkomst og dermed de bedre Muligheder for en ensartet Behandling af saavel Kunder som Varer.

En Røst fra selve Slagteriet:

Een af Slagteriets Arbejdere, helt fra første Færd, den nu 77-aarige Lars Andersen, fortæller om over 42 Aars Virke her:

»Da Slagteriet skulde i Gang, søgte jeg paa »Maskinmesterpladsen«, men en anden blev foretrukket, og jeg fik mit Arbejde andet Steds paa Slagteriet. Men efter trekvart Aars Forløb fik jeg alligevel Fyrbøderpladsen. Jeg gik over dette Dawson Gasværk, det var egentlig nervepirrende, jeg maatte undertiden være der til Klokken 12 om Natten. Senere kom jeg til Svideovnen.

Jeg var ogsaa med til at opføre Slagteriet og tog sammen med en Stenhugger Carl Meyer de første Spadestik. Allerede Dagen efter dette kom der mange flere Arbejdere i Gang med Byggeriet.

Der har før været sagt, at der gik lige saa mange Sten til Slagteriets Skorsten som til en almindelig Bondegaard; det passer saadan set ikke, der gik ingen, for jeg bar dem allesammen.

Da Slagteriet kom i Gang, var vi ufaglærte allesammen, bortset fra, at jeg havde lidt Forstand paa Maskiner; men vi gjorde vort bedste, og det gik. Vi var 14 Mand straks, men efter nogle enkelte Aars Forløb blev 3—4 Mand afskediget. Selve Slagteriet var ikke stort, men det var praktisk indrettet. Vor Arbejdsdag var fra 6 til 6 med ialt 2 Timers Pause, altsaa paa 10 Timer. Vi fik 12 Kroner pr. Uge, nu vilde det jo nærmest kun række for en halv Dag.

Af Slagtermestre har vi haft fire. Først Jensen, der kom hertil fra Roskilde. Han blev her kun i 2 Aar. Efter ham kom Sindt, han var Tysker af Fødsel, men kunde skælde ud paa Dansk. Han blev her i 12 Aar.

Nimb løste af, han havde været i Rusland, men kom hertil fra Flæskesalget i København.

Den nuværende, Lund, kom her til Slagterijubilæet for 25 Aar siden. Det er en Mand, som passer sine Ting og har god Orden i Sagerne.

Da den første Verdenskrig brød ud, fik vi lige straks saa mange Svin ind som aldrig før, 1400 paa een Uge, tror jeg. Vi brugte baade Jernbanevogne og Rejseladen ved Hotellet for at klare Modtagelsen.

I 1918 var vi til Gengæld nede paa at modtage 5 — fem — Grise een Dag, og saa var de meget magre, næsten kun Skind og Ben.

Generalforsamlingen var fra første Færd en af vore store Dage. Vi bestilte da ikke noget særlig, men holdt blot rent, saa Slagteriet præsenterede sig for Andelshaverne. Jeg blev altid udvalgt af Direktør Høfler til at gaa med ned i Banken og hente Overskudet. »Tag nu Revolveren med«, sagde Direktøren. »Nej! Jeg bruger Næverne«, svarede jeg.

Og saa var vi til Spisning om Aftenen med Andelshaverne og havde Bal hele Natten. Naar vi kom derhen, stod en af Bestyrelsen altid parat til at tage imod os, vi Arbejdere havde Hædersplads under Spisningen. Vi fik god Mad og maatte selv bestemme Snapsenes Antal.

Ud paa Aftenen kaldte Direktøren os sammen, vi fik Kaffe eller saa og var i et Lokale helt for os selv. »I Aften er vi lige,« sagde Direktøren, »men i Morgen passer hver sit igen.«

I 30erne havde vi igen sløje Tider, men Grise var der nok af, og Pattegrisene var næsten ikke til at sælge. Min Søn, der nu er Bogholder her paa Slagteriet, saa een Dag en Landmand slippe et Par Stykker. Han fangede den ene og bragte den hjem, hvor jeg fedede den op. I Indkøb havde den jo ikke været for dyr.

Da jeg var 60 og stadig passede Svideovnen, kom vor nuværende Direktør: »De gaar her endnu,« sagde han. »Ja, der er jo ingen anden kommen,« svarede jeg. »Saa skal det ogsaa ske,« svarede Direktøren. Lars Andersen passede saa de sidste 10 Aar Detailekspeditionen paa Slagteriet. Den Mand, der havde Ekspeditionen til de Handlende kunde ikke overkomme mere.

Lars Andersen blev der, til han var 70 og kommer endnu næsten daglig forbi eller ser inden for paa sin gamle Arbejdsplads. En 50-aarig Vane holder jo ved og er ikke saadan at ryste af sig.

Slagteriet og Kartoffelkogeforeningerne

RAASTOFKOMMISSIONEN, der nedsattes efter at Danmark var bleven besat af tyske Tropper, agiterede gennem et lille Skrift udsendt til samtlige Landets Jordbrugere og betitlet »Dyrk Kartofler« for en øget Grovfoderanvendelse til Erstatning for Kornimportens Ophør.

Gennem Bidrag fra en Række særlig sagkyndige redegjordes heri for Dyrkning og Anvendelse af Foderkartofler samt ikke mindst for de hermed forbundne udbyttemæssige Fordele. Ligeledes omtales heri Ensileringen af kogte Kartofler som et Middel til at lette Arbejdet samtidig med, at Opbevaringstab undgaas eller dog indskrænkes til et Minimum.

I de følgende Aar indføres et ret betydeligt Antal transportable Kogeanlæg hertil fra Tyskland, hvor disse har været i Brug i en Aarrække.

Ogsaa indenfor Haslev Slagteris Omraade er oprettet et Par Kogeforeninger, der har anskaffet de ret dyre Anlæg til Brug for Medlemmerne.

Takket være Slagteriets Bistand har disse Foreninger faaet en god og sund økonomisk Basis. Kongsted og Omegns Kartoffelkogeforening oprettedes 1943. Der købtes straks et transportabelt Kogeanlæg med tilhørende Vaskemaskine. Prisen var godt 11.000 Kr.

Slagteriet paatog sig Financieringen heraf. Foreningen, hvis Formand er Gdr. Laur. Hansen, Eskildstrup Møllegaard, har godt 25 Medlemmer med tilsammen et tegnet Areal paa ca. 30 Tdr. Land.

Paa Toxværdegnen oprettedes i 1944 en tilsvarende Forening, hvis Formand er Gdr. Knud Hansen, Nr. Tvede. Ogsaa her bistod Slagteriet med et rentefrit Laan.

Bestyrelsesmedlemmer gennem 50 Aar

Gdr. (senere Direktør) Ole Olsen, Tjæreby	1896—1918
Sognefoged Niels Christensen, Ørslev	1896—1899
Gdr. P. Schnach, Aversi	1896—1899
Gdr. Hans Olsen, Thestrup	1896—1906
Gdr. Julius Frandsen, Nørre Tvede	1896—1900
Godsejer Barfred Petersen, Raadegaard	1896—1905
Gdr. Jens Chr. Hansen, Rønnede	1896—1903
Gdr. Lars Christiansen, Olstrup	1896—1898
Samme	1914—1920
Gdr. Lars Jensen, Haslev	1896—1899
Uhrmager Chr. Jensen, Haslev	1896—1906
Gdr. Jørg. Rasmussen, Levetofte	1896—1898
Forp. Viggo Ulrich, Sofiendal	1896—1902
Forp. Lautrop, Gisselfeld	1896—1899

Agent Carl J. Ulrich, Haslev ..... 1898—1901
Gdr. Rs. Larsen, Olstrup ..... 1898—1907
Proprt. Jensenius, Konradsfeld ..... 1899—1917
Gdr. H. P. Olsen, Hjelmsømagle ..... 1899—1902
Gdr. Chr. Pedersen, Aversi..... 1899—1914
Møller N. K. Pedersen, Bjerrede..... 1899—1907
Gdr. Jørgen Nielsen, Dysted ..... 1900—1906
Gdr. H. Chr. Jensen, Levetofte ..... 1901—1907
Greve A. Moltke, Tryggevælde ..... 1902—1916
Forp. K. B. Andersen, Ottestrup ..... 1902—1915
Gdr. Christen Jensen, Skovtorup..... 1903—1914
Købmd. Esben Jacobsen, Dysted ..... 1905—1911
Gdr. Peder Nielsen, Skuderløse ..... 1906—1909
Hmd. Peter Villadsen, Førslev ..... 1906—1909
Hmd. H. Chr. Jensen, Thestrup ..... 1906—1922
Gdr. Johs. Jensen, Holme Olstrup (Dysted) ..... 1907—
Gdr. L. P. Frandsen, Brandelev ..... 1907—1922
Gdr. I. Ingvordsen, Ulstrup ..... 1907—1916
Gdr. Johs. Christensen, Eskildstrup ..... 1909—1916
Parc. P. Nielsen, Parsbjerg ..... 1909—1913
Hmd. Chr. Jensen, Holme Olstrup ..... 1911—1938
Præstegaardsforp. L. Chr. Larsen, Terslev ..... 1913—1927
Gdr. Niels Nielsen, Levetofte ..... 1914—1925
Gdr. Niels Jensen, Aversi ..... 1915—1929
Gdr. Ludvig Petersen, Ørslev..... 1916—1928
Gdr. Hans Sørensen, Ingelstrup..... 1916—1922
Gdr. J. Chr. Nielsen, Eskildstrup ..... 1916—1921
Proprt. Olsen, Konradsfeld ..... 1917—1919
Gdr. Chr. Hansen, Jenstrup ..... 1918—1927
Gdr. O. Olsen, Tjæreby ..... 1919—1923
Samme ..... 1927—1933
Gdr. P. Christiansen, Ulse Olstrup ..... 1920—1922
Gdr. Hans Pedersen, Aastrup..... 1921—1930
Parc. Rs. Christiansen, Braaby ..... 1922—1931
Parc. Fr. Jensen, Førslev ..... 1922—1927
Gdr. Jens Frandsen, Brandelev ..... 1922—1928
Samme ..... 1929—1932
Proprt. F. A. Hansen, Henriettelund ..... 1922—
Gdr. J. P. Nielsen, Snesere Møllegaard ..... 1923—1929
Gdr. Hans Jensen, Ulse Olstrup..... 1925—1929
Hmd. Fr. Larsen, Terslev Overdrev ..... 1927—1930
Gdr. H. Fr. Jensen, Levetofte ..... 1927—1933

Gdr. N. Refsgaard, Terslev	1928—
Proprt. J. L. Larsen, Vangsgaard	1928—1934
Gdr. Johs. Larsen, Ulse Olstrup	1929—1938
Gdr. H. P. Hansen, Ny Broholm, Aversi	1929—1932
Samme	1933—1942
Gdr. H. P. Hansen, Kongsted	1930—1936
Gdr. A. Dinesen, Sjolte	1930—
Gdr. Vald. Nielsen, Bøgesø	1931—1934
Gdr. H. P. Hansen, Næstelsø	1932—
Gdr. K. T. Knudsen, Jeppegaard, Tybjerglille	1932—
Parc. P. N. Petersen, Fensmark	1933—1939
Parc. Carl Hansen, Lysholm	1934—1940
Hmd. Oluf Johansen, Terslev	1934—
Gdr. Carl Olsen, Kongsted Borup	1936—
Hmd. Frands Andersen, Holme Olstrup	1938—1941
Parc. Fr. Christensen, Hækkerup	1938—
Musiker P. Hansen, Ulse	1939—
Parc. Alfr. Andersen, Taageskov	1940—1946
Gdr. Johs. Nielsen, Levetofte	1941—
Parc. Hans V. Nielsen, Skuderløse	1942—

Slagteriets Bestyrelse i Jubilæumsaaret 1946

Fhv. Gdr. Johs. Jensen, Toksværd, Formand. Valgt 1907.
Gdr. Johs. Nielsen, Levetofte, Næstformand. Valgt 1941.
Proprt. F. A. Hansen, Henriettelund. Valgt 1922.
Gdr. N. Refsgaard, Terslev. Valgt 1928.
Gdr. A. Dinesen, Sjolte. Valgt 1930.
Gdr. H. P. Hansen, Næstelsø. Valgt 1932.
Gdr. K. T. Knudsen, Tybjerglille. Valgt 1932.
Landstingsmand Oluf Johansen, Terslev. Valgt 1934.
Gdr. Carl Olsen, Kongsted-Borup. Valgt 1936.
Parc. Fr. Christensen, Hækkerup. Valgt 1938.
Musiker P. Hansen, Ulse. Valgt 1939.
Parc. Alfr. Andersen, Taageskov. Valgt 1940.
Parc. Hans V. Nielsen, Skuderløse. Valgt 1942.
Voldgiftsdommere:
Husmand H. Fr. Andersen, Terslev.
Gdr. Sofus Petersen, Aversi.

Noteringsudvalget:
Parc. Aksel Nielsen, Aarløse.
(Sammen med Slagteriets Formand og Direktør).

Slagteriets ledende Mænd gennem 50 Aar

EN Begrænsning til Omtale kun af Formænd og Direktører i den forløbne Aarrække afskærer paa Forhaand mange andre, som paa forskellig Vis har øvet en betydende Indsats. Dette betyder ikke, at disse Mænd er oversete, men kun at en Medtagning af flere let fører for vidt.

Agent *Carl J. Ulrich,* Haslev, indtager en Særstilling i denne Forbindelse. Som Leder af Slagteriet i Byggeaaret var han dettes Direktør. Det blev dog som Medarbejder ved Slagteriets Oprettelse han i denne Forbindelse vandt Anerkendelse. Agenten var Byens utrættelige Talsmand for at faa Slagteriet oprettet og støttet i Starten netop fra Byen. Selv stor Svineproducent i Kraft af sit Fællesmejeri, Købmand og Ejer af Jernbanehotellet havde han personlig Interesse i Slagteriets Oprettelse. Da saa en Kreds af Omegnens Landmænd henvendte sig til ham om Sagen, stod han tillige som disses Tillidsmand i Arbejdet. Som en dygtig Agitator og samlende Kraft mellem Land og By deltog Agenten sammen med Ole Olsen, Tjæreby, Forpagter Ulrik, Sofiendal, med flere i Agitationen for Slagteriet. Det blev derfor naturligt ham, der som Udvalgets Formand redegjorde for dettes Tegningsresultater og forberedende Arbejde iøvrigt ved den stiftende Generalforsamling i Haslev den 26. Marts 1896, ligesom det første Regnskab er underskrevet af ham.

Agent Ulrich var Bestyrelsesmedlem i Slagteriet fra 1898 til 1901, men stort set var hans Arbejde her til Ende med Afleveringen af Ledelsen til Direktør Boyer fra Nytaar 1899.

Gaardejer, senere Direktør *Ole Olsen,* Tjæreby, blev Slagteriets Formand fra Starten og til 1918, da han trak sig tilbage. Ole Olsen var født i Skrodsbjerg i 1849. Han overtog Trondekildegaard i Tjæreby 1876 og udfoldede her en omfattende Virksomhed. Foruden at drive den over 100 Tdr. Ld. store Gaard oprettede han Fællesmejeri, som blev drevet fra omkring 1880 og til efter Aarhundredskiftet. I en Del Aar havde man tillige Mølleri.

Da det i en Del Aar kneb at komme af med Skummetmælken, var det naturligt, at Ole Olsen, ligesom Agent Ulrich i Haslev, udnyttede denne til en omfattende Svineproduktion. Ole Olsen var før Haslev Slagteris Oprettelse Leverandør til Privatslagteriet i Ringsted og en Tid Bestyrelsesmedlem i dette Aktieselskab. Han kom hurtigt ind i sin Egns Foreningsliv og var Medstifter af og Formand for Terslev Forsamlingshus samt Medlem af Sogneraadet. Fra 1891 og til 1906 var Ole Olsen Formand for Haslev og Omegns Landboforening, og fra 1901 til 1911 Næstformand i De samvirkende sjællandske Landboforeninger, i hvilken Egenskab han ledede det store Jubilæumsskue i København 1905. I mange Aar, indtil 1919, var han Formand for Statsdyrskuekommissionen og fra 1906 til 1924 Direktør i Østifternes Landhypotekforening. Ogsaa Politik naaede Ole Olsen at beskæftige sig med og var som Repræsentant for Venstre Folketingsmand for Maribo Amts 2. Kreds i Aarene fra 1898 til 1906.

I 1915 afløste Ole Olsen Jens Sørensen-Saksager som Formand for Andelsslagteriernes Fællesbestyrelse efter forud at have været Næstformand og beklædte denne vigtige Stilling, indtil han af Helbredshensyn maatte trække sig tilbage i 1922. Krigstidens mange Ordninger vedrørende Eksport og Slagteriforhold i det hele taget blev paa dygtig Maade gennemført under Ole Olsens Ledelse. Han ydede som Eksportudvalgets Formand i disse Aar den danske Landbostand og dermed hele det danske Folk uvurderlige Tjenester. Om Arbejdet for Oprettelsen af Haslev Andels-Svineslagteri og Formandstiden her er paa forskellig Maade berettet andre Steder i nærværende Jubilæumsskrift. Ole Olsens Virke kom til at spænde vidt; ogsaa hans Arbejde i sit Slagteris Tjeneste blev af den største Betydning for dette.

Gaardejer *Johannes Jensen*, Dysted, blev Slagteriets anden Formand. Johannes Jensen kom ind i Slagteriets Bestyrelse i 1907 og blev Næstformand i 1913. Det var naturligt, at han ved Ole Olsens Afgang i 1918 afløste denne paa Formandspladsen.

Johannes Jensen er født 1873. Var Medlem af Toxværd Sogneraad i 8 Aar. I Bestyrelsen for Næstved og Omegns Landboforening gennem en længere Aarrække. Dommer ved Svin og Heste paa Foreningens Dyrskuer. Inden for Slagterierne har Johannes Jensen haft forskellige Tillidshverv. I Aarene 1928—1938 Medlem af Andelsslagteriernes Fællesbestyrelse, fra 1934—1938 Medlem af Landbrugsministeriets Baconudvalg og har gennem mange Aar været og er stadig Medlem af Landsudvalget for Svineavlens Ledelse. Har ydet betydelig Indsats ved Oprettelsen og Indretning af Svine- og Sygeforsøgsstationen Tavlebakkegaard, Brøndbyvester.

Som Formand for Slagteriet har han altid med Forstaaelse set paa de Krav om Udvidelser, nye Maskiner etc., som Forholdene har gjort betimelige.

Johannes Jensen har været en varm Tilhænger af Samarbejdet med andre Slagterier paa Omraader, hvor dette har været formaalstjenligt, saaledes om Oprettelsen af Danske Andelsslagteriers Konservesfabrik i Roskilde, Fedtraffinaderiet i Masnedsund, Kødfoderfabriken »Sjælland« og Haslev Træindustri. — Han er Medlem af Bestyrelsen af D. A. K. og Fedtraffinaderiet (Næstfmd.).

Bestyrelsen for det under Opførelse værende Slagteri antog i April 1896 Bogholder *Th. Boyer*, Køge Andels-Svineslagteri, som Bogholder for den nye Virksomhed. Med Stillingen fulgte Tilsagn om at blive Direktør efter Aarets Udløb, hvilket ogsaa skete. Ansættelsen blev dog ikke af nogen lang Varighed, idet Direktør Boyer allerede i 1902 flyttede til Roskilde Andels-Svineslagteri. Direktør Boyer var en Tid Medlem af Andelsslagteriernes Fællesbestyrelse.

Ved Direktørskiftet i 1902 fik *Georg Høfler*, Horsens, Stillingen og beholdt denne indtil 1914 for saa at rejse til England og overtage en Direktørpost indenfor Danish Bacon Company.

Slagteriets Bestyrelse tilbød herefter Bogholder *E. Hohwy* Stillingen som Direktør efter Høfler, og denne varetog saa Virksomhedens faglige Ledelse i Krigsaarene for derefter i 1919 at blive Direktør for Odense Eksportslagteri.

Som Hohwy's Afløser valgtes Bogholder *Niels N. Yding,* Esbjerg Andels-Svineslagteri. Direktør Yding, der er født 1888, blev Elev paa Odder Andels-Svineslagteri i 1904 og var Bogholder her 1906—14. Efter at have været ansat i Danish Bacon Company 1914—16 og paa Andelsslagteriernes Fælleskontor i 1917 blev Yding Bogholder i Esbjerg og fra 1. September 1919 Direktør for Haslev Andels Svineslagteri.

Som Slagteriets daglige Leder i nu mere end 25 Aar har Direktøren beklædt forskellige faglige Tillidsposter gennem Aarene. Saaledes i en Aarrække været Medlem af Bestyrelsen for Foreningen af Direktører ved danske Andelsslagterier og som Medlem af Landbrugsministeriets Baconudvalg fra dettes Oprettelse (i 1932). Endvidere Medlem af Slagteriernes Arbejdsgiverforenings Bestyrelse fra 1943, samt været Medlem af Dommerudvalget ved Flæskebedømmelserne i 1943 og 1944.

Arbejdere og Funktionærer

SLAGTERIET har gennem Aarene haft en god Stab af Medarbejdere saavel i Slagteri som paa Kontor og i Butik. Et godt Forhold har hersket mellem Arbejderne og Slagteriets Ledelse og gennem de sidste 25 Aar har der aldrig været en lokal Konflikt, aldrig har man behøvet at gaa til de respektive Organisationer for at faa afgjort Tvistspørgsmaal, men disse har altid kunnet løses paa tilfredsstillende Maade, ved at man har talt sig til Rette om Tingene. Dette bør fremhæves og anerkendes og tillige, at Arbejderne almindeligvis har været beskæftiget paa Slagteriet gennem en lang Aarrække, hvilket formodentlig i nogen Grad tør udlægges saaledes, at de har haft Glæde af Arbejdet og Interesse i Virksomheden. — Ogsaa Funktionærstaben giver Udtryk for stabile og gode Forhold: Slagtemester Lund har været i Slagteriets Tjeneste 26 Aar, Pølsemester Iwersen i 15 Aar, Tarmmester Petersen i 18 Aar, Kasserer Chr. Madsen i 32 Aar, Bogholder Andersen 25 Aar, Bogholder Carl Hansen i 19 Aar, Lederne af Butiken, Bestyrer Mortensen 17 Aar og Fru Larsen 27 Aar. —

De har alle gennem et pligtopfyldende Arbejde hver paa sit Omraade ydet en god Indsats til Slagteriets Gavn. Som Direktøren udtaler: Vi er efterhaanden nogle »gamle Drenge« i Tjenesten allesammen.

Kødkontrol

I Henhold til de veterinære Krav, der stilles fra saavel danske som engelske og andre Sundhedsautoriteter og Myndigheder, har Slagteriet gennem de sidste ca. 40 Aar været underkastet en indgaaende og effektiv Statskontrol.

Dyrlæge Andreassen, Haslev, var Slagteriets kontrollerende Dyrlæge fra Begyndelsen — senere udnævnt til Overdyrlæge — gennem de mange Aar —

indtil hans Død i Aaret 1938. Han var en meget elskværdig og tiltalende Personlighed, og Slagteriet har kun gode Minder fra Samarbejdet med ham. Han efterfulgtes af Overdyrlæge, Folketingsmand J. P. Jensen ved Konstitution indtil 1940. Derefter ansattes Overdyrlæge A. P. Vestergaard, der fungerede, indtil han i 1944 forflyttedes til Randers Andels-Svineslagteri, hvorefter nuværende Overdyrlæge Kr. Kristensen, hidtil Slagteriets Reservedyrlæge, udnævntes til Overdyrlæge.

Svineavlen

SOM en rød Traad gennem dansk Baconproduktion gaar de slagterimæssige Krav til Producenterne. Disse Krav, der stedse af bedste Evne er søgt efterkommet, bunder i et fælles Ønske om øget Anerkendelse i og flere Penge hjem fra Aftagerlandet. Det, der stiles mod, kan sammenfattes i følgende: Passende store Svin af god Længde og slagtemodne netop ved den rigtige Vægt. Dette vil sige med god Fasthed i Rygflæsket, der dog ikke maa være for fedt. Endvidere med fine Ben og fin Svær, en let Bov, en god Fordeling af Rygspækket, fyldig Ryg og store, velformede Skinker. Hertil kommer god Kødfylde. Alt i alt den Gris, der rigtig behandlet paa Slagteriet er en efterspurgt Vare hos selv den mest kræsne Kunde.

Ligesom Kravene er ogsaa Fejlene mange: For megen Fedme, korte Sider med tykt og daarligt fordelt Rygflæsk, tynd Bug, svære Bove og smaa, lette Skinker. Hertil kommer undertiden blødt, sjasket Flæsk eller grov Svær og grove Ben.

Der er saaledes nok at tage Vare paa for Svineproducenten. Verdens bedste Bacon er ikke noget, der er kommet af sig selv; og det kræver stadig Agtpaagivenhed at fastholde og yderligere fæstne den vundne Position.

Det er forstaaeligt, at der fra det enkelte Slagteris Side er spejdet efter Midler til at forbedre Kvaliteten af Avlsmaterialet, og at man for de største Opgavers Vedkommende løser disse i Flok.

Haslevegnen har stedse gennem sit Slagteri og før dettes Oprettelse gennem Landboforeningen taget Del i Arbejdet for en Kvalitetsforbedring af Egnens Svinebestand. I Landboforeningens Jubilæumsskrift fortæller P. N. Pedersen saaledes: »Landboforeningen for Ringsted Herreds sydlige Del, den nuværende Haslev og Omegns Landboforening, indkøbte og bortloddede i 1856 4 »Fuldblodsgrise«. De kostede 3 Rigsdaler pr. Stk. I 1858 købtes 6 Grise hos Sognefoged Anders Olsen, Freerslev, for 30 Rigsdaler ialt, og ogsaa i Aarene derefter købtes og bortloddedes 2—3 Stkr. aarlig Perioden ud (indtil 1871). Fra 1871 holdt Landboforeningen Dyrskue, men Svin udstilledes først fra omkring 1890, og Tilslutningen var ret ringe indtil 1896, da Avlscenterbevægelsen startedes.

Paa et Bestyrelsesmøde i Landboforeningen dette Aar vedtog man efter Opfordring fra Samvirksomheden at arbejde for Oprettelsen af Avlscentre for Svin.

I Fællesskab med Bregentved—Gisselfeld Landboforening indkøbtes 2 Orner, 4 drægtige Søer og 10 Sogrise for ialt ca. 500 Kr. pr. Forening. Svinene var indkøbt hos Gdr. Fr. Jensen, Fjellebrogaard, og hos Propr. Bech, Haudrupgaard, og de blev fordelte paa de to af Foreningerne oprettede Avlscentre, nemlig hos Gdr. Ludvig Jørgensen, Tjæreby, og hos Propr. Jensenius, Konradsfeld. Centerindehaverne skulde forrente Indkøbsprisen og vedligeholde Bestanden ved Renavl. De maatte tage indtil 50 pCt. over almindelig gangbar Pris. Naar Priserne var lave, maatte de dog tage 15 Kr. for en 6 Ugers Pattegris. Ordningen ophørte 1902.

Ogsaa Haslev Andels-Svineslagteri optog meget hurtigt efter Oprettelsen et Arbejde for en Kvalitetsforbedring af Andelshavernes Svin.

Paa Generalforsamlingen i 1898 oplystes, at Klassificeringen i det forløbne Aar havde været: 26 pCt. i 1. Klasse, 23 pCt. i 2. og 47 pCt. i 3., Resten »Diverse«, det vil sige tynde, grove og beskadigede.

Allerede samme Foraar var dog en glædelig Fremgang at spore. Efter Henstilling af Bregentved—Gisselfeld Landboforening bevilgedes samme Aar Indkøb af indtil 10 Sogrise til Bortauktionering ved Dyrskuet. Ogsaa ved Slagteriets aarlige Generalforsamling bortauktioneredes i nogle Aar Orner og Sogrise indkøbte til Formaalet.

Bestræbelserne har saaledes ytret sig noget spredt og famlende, men alligevel med det Maal for Øje at opnaa en Forbedring af den for Haanden værende Svinebestand. Det blev dog ret hurtigt det maalbevidste Arbejde med de to Racer, Den danske Landrace og Det store Yorkshiresvin, som det fra 1896 fandt Sted i de statsanerkendte Svineavlscentre, der kom til at betyde mest. Her blev Linien for Avlen lagt og fastholdt, og herfra spredtes i stort Tal gennem Aarene Avlsdyr, som efterhaanden prægede ogsaa de mange Brugsbesætninger Landet over.

Ogsaa Haslevegnen tog Del heri. Avlscentret i Tjæreby sorterede direkte under Landboforeningen og var altsaa ikke statsanerkendt, dette blev derimod Avlscentret paa Konradsfeld, vistnok fra 1902, da Landboforeningens Ordning ophørte. Dette Center nedlagdes 1904—05. Gdr. L. P. Frandsen, Brandelev, der senere blev Bestyrelsesmedlem i Slagteriet, havde Avlscenter fra 1897 til 1907. Paa Højgaard i Eskildstrup (Kongsted Sogn) var et kendt og betydende Avlscenter fra 1911 til 1924, det samme var Tilfældet paa Testrup Mølle fra 1921 til 1931. Landboforeningens nuværende Formand, Gdr. P. N. Pedersen, Skuderløse, havde Avlscenter 1931—32. Husmand Hans Madsen, Børsted, fra 1921 til 1938, og Gdr. Peter Eriksen, Kalby, fra 1930 til 1940. Som det nyeste Skud paa Stammen kommer Avlscentret Braaby Toftegaard, oprettet 1944, og i Øjeblikket ene paa Haslevegnen, selv om ogsaa Hejedegaard ved Fakse »viser Flaget« paa Landboforeningens Dyrskuer.

Alle de her nævnte Besætninger har været Landracecenter, og Tilførsler af Yorkshiredyr har maattet ske fra andre Egne. Nu er denne sidstnævnte Race

ved at udgaa af den officielle Avl og vil muligvis snart helt forsvinde. Landracen er ene paa Valpladsen og vil ogsaa ene kunne repræsentere dansk Svineavl og dermed være Grundlaget for vor Eksport af Flæsk og andre Slagteriprodukter i Tiden, der kommer.

Jævnsides med at Avlscentrene har arbejdet for en Forbedring af Type og Bygning samt for andre ønskede Egenskaber som f. Eks. en passende Frugtbarhed, Mælkerighed, Sundhed og Styrke o. s. v., altsammen noget den erfarne Opdrætter selv kunde naa Resultater med, har der paa de faste Forsøgsstationer, herunder paa Bregentved fra 1910 været ført Kontrol med Tilvækst og Foderforbrug for Afkomshold efter de kaarede Avlsdyr i Centrene.

Forsøgsdyrene fra Bregentved er stedse blevet slagtet paa Haslev Slagteri, der herigennem har en værdifuld Leverandør af en sjælden Standard kvalitetsmæssigt set. Forsøgsgrisene er paa Slagteriet og under Medvirkning af dettes Direktør bleven bedømt i slagtet Tilstand for en Række Egenskaber, der ikke kan vurderes paa den levende Gris, men som regnes at give arvemæssige Grundlag for Vurderingen af Ophavets Avlsværdi paa de paagældende Omraader.

Siden 1924 har der af Haslev og Omegns Landboforening været iværksat en Kaaring af Svin hos Medlemmerne og fra 1930 er denne Forening medinteresseret i Forsøgsstationen paa Sydsjællands Landbrugsskole i Lundby, hvorfra Forsøgsgrisene ogsaa sendes til Haslev Andels-Svineslagteri for Slagtning og Bedømmelse paa Linie med Avlscentrenes Grise fra Bregentved. Ogsaa Grisene fra den østsjællandske lokale Forsøgsstation i Haarlev blev i en Aarrække slagtet i Haslev, indtil Krigstidens vanskelige Trafikforhold satte en Stopper herfor, og Slagteriet i Køge overtog Opgaven. Bedømmelsen af Forsøgsgrisene paa Slagteriet saavel som Arbejdet paa de faste Forsøgsstationer er ledet af Forsøgsleder Dr. Hjalmar Clausen, Odense, der i Løbet af en forholdsvis kort Aarrække har formaaet at videreføre og øge Værdien af de Oplysninger, dette Arbejde indebærer for Svineproducenterne. Som daglig Leder af Forsøgsstationen paa Bregentved deltager Forsøgsassistent P. Jensen ogsaa i de ugentlige Slagtebedømmelser af Forsøgsgrisene paa Slagteriet.

Resultaterne af hele dette omfattende Arbejde udnyttes ogsaa af Haslev Slagteri gennem en omfattende Udstationering af Orner, der afstamningsmæssigt kan føres tilbage til Avlscentrene. Denne Udstationering, der her som andet Steds har vist sig at være en overmaade gavnlig Foranstaltning, har maaske mere end noget andet bidraget til at sprede Anlægene for gode Slagteegenskaber ud til Andelshavernes Svinebesætninger.

Det er ret betydelige Summer, der aarligt af De samvirkende danske Andelsslagterier ofres som Tilskud til Opretholdelse af Avlscenterinstitutionen og Ledelsen af denne gennem »Landsudvalget for Svineavlens Ledelse« selv om ogsaa Staten yder betydelige Beløb hertil. Stambogsføringen er ligeledes henlagt under den ledende Konsulent i Svineavl, K. M. Jensen, Holbæk, der sorterer under Andelsslagterierne.

Ogsaa Landbrugsorganisationernes Dyrskuer, Avlsdyrauktioner og foran nævnte lokale Forsøgsstationer er Foranstaltninger af Betydning for Avlen og dermed for Kvaliteten af Bacongrisen, nu som i Fremtiden.

Hele det omfattende Apparat, som saaledes er iværksat, tjener dog til syvende og sidst den enkelte Svineproducent, uden hvis forstaaende Indstilling de bedste Resultater ikke naas.

Fra Salget i England

SLAGTERIETS Hovedforbindelse i de første Aar var Firmaet Campbell, Shearer & Co. i London og senere Firmaet Ellis Kislingsbury & Co. i London. Allerede i Aaret 1903 overlod Slagteriet imidlertid Salget til Firmaet Danish Bacon Agency i London.

Dette Firma var stiftet i Marts 1902 af Direktør Charley Hansen sammen med Direktøren for Maypole Dairy Co., Englænderen G. Watson, med Tilslutning af Andelsslagterierne i Holbæk, Slagelse og Nykøbing F.

Direktør Charley Hansen var Selskabets forretningsmæssige Leder. Direktør Hansen er født i København 1868, Søn af en af Datidens største og mest kendte Fedevarehandlende i København, C. F. Hansen paa Højbroplads. Han rejste tidlig til England. Efter en halv Snes Aars Forløb, hvor han dels havde haft sin egen Forretning, dels havde været Salgschef for det store Firma Van den Bergh Ltd. i London, der bl. a. ejede Aarhus og Esbjerg Svineslagterier, fik han den Idé, at de danske Andelsslagterier skulde oprette eget Salgskontor i London. Slagterierne sendte deres Bacon i Consignation til Agenterne, der mod en Provision af 3 pCt. solgte det videre til de engelske Grossister. Disse og de større Detailhandlere dannede en Sammenslutning for at sikre egne Interesser. Denne vedtog, at Agenterne kun maatte sælge dansk Bacon til Sammenslutningens Medlemmer, disse maatte til Gengæld ikke købe direkte fra Slagterierne. »Flæskeringen« var hermed en Kendsgerning.

Charley Hansen

Dels for at frembringe en Svækkelse af Ringens dominerende Magtstilling og ligeledes for at faa det uheldige Forhold ændret, at de danske Andelsslagterier var uden Indflydelse paa Noteringsansættelsen for dansk Bacon i London, oprettede Ch. Hansen sammen med G. Watson i 1902 Danish Bacon Agency, der

overtog Eneforhandlingen af de tilsluttede Slagteriers Bacon for London og det sydlige England mod en Kommission af 2 pCt. Halvdelen af Forretningens Overskud skulde udbetales til Slagterierne og Halvdelen til de engelske Kunder som Bonus. Englænderne var meget tilfredse hermed, og denne Bonusudbetaling bidrog meget til at gøre D. B. C. populær i England. Forretningen gik stadig fremad, og Lokalerne paa Selskabets første Plads i Duke Street blev for smaa og Forholdene for primitive. Der maatte ofte føres en haard Kamp med »Ringen«. D. B. C. maatte lade alt det Bacon, der solgtes til Detailhandlere, som ikke havde eget Røgeri, røge i de offentlige Røgerier. »Ringen« fandt her et saarbart Punkt og satte straks ind. Man meddelte kort og godt Røgerierne, at saafremt de modtog Bacon til Røgning fra D. B. C., kunde de ikke forvente at faa Arbejde fra »Ringen«. En Forhindring som denne satte Direktør Hansen imidlertid over som en Derbyvinder. Samtidig blev et Røgeri ledigt i Cowcross Street. Før nogen havde hørt et Ord om Sagen, er Direktør Hansen indtraadt i Lejemaalet. I et Særtryk af et Radioforedrag af Grosserer Poul Brøndum om det danske Flæsk paa det engelske Marked meddeles herom følgende: Den tidligere Indehaver, den gamle Gentleman, G. W. Burrows, overlader »Sportspladsen« til Charley Hansen med disse Ord: »Well, Charley, du har taget mine Kunder, overtag nu ogsaa min Forretning«. — Saaledes kunde vist kun en Englænder have taget Sagen. Gamle Burrows tænkte og handlede som en første Klasses Sportsmand: Well, jeg er »slaaet ud«, men derfor er Charley ligegodt min Ven — for det var ærlig Kamp. Den gamle Hædersmand bevarede til sin Død sit Venskab for Direktør Hansen.

Man ser af dette lille Træk, hvor anerkendt Direktør Hansen var i Modstandernes Lejr. At han ogsaa stod paa en god Fod med Kunderne viser denne lille Solstraalefortælling fra samme Kilde — som vi synes ogsaa fortjener at komme med her: — Direktør Hansen er paa Forretningsrejse i Danmark. Forretningens Førstemand, nuværende Direktør I. M. Holst, Slagteriernes Central, København, modtager imidlertid paa Kontoret i Duke Street Besøg af en af de ældste og største Kunder, Mr. Searl. Da Mr. Searl har afgivet en meget betydelig Ordre, spørger han Hr. Holst om Prisen. Ja-a, Hr. Holst mente ikke, at det var muligt at komme under 54 shillings. »Well,« siger Mr. Searl, »lad os saa sige 56 shillings, vi maa lave det saadan, at Charley ikke bliver ked af det, naar han kommer hjem.« —

I Aaret 1906 overtog en Gruppe paa 6 Andelsslagterier: *Holbæk, Nykøbing F., Randers, Faaborg, Roskilde* og *Haslev* hele Forretningen, der fortsættes under Navnet Danish Bacon Company fremdeles med Charley Hansen som Leder. I de følgende Aar voksede Virksomheden stærkt. Indtil 1914 havde yderligere 9 Slagterier tilsluttet sig: *Hammel, Horsens, Odder, Silkeborg, Sorø, Skjelskør, Vejle, Nykøbing S.* og *Grenaa.* Derefter fulgte 1916—17 2 Slagterier: *Skanderborg* og *Løgstør,* og omkring 1930 6 Slagterier: *Samsø, Ansager, Allingaabro, Fjerritslev, Vraa* og *Svendborg.* Nu efter Krigen yderligere 2 Slagterier: *Ka-*

lundborg og *Nibe,* saaledes at ialt 25 Andelsslagterier, der repræsenterer ca. en Trediedel af Danmarks samlede Baconproduktion, nu er Medlemmer af D. B. C. D. B. C. har ogsaa optaget Afsætningen af dansk Smør, og 29 Mejerier er tilsluttet D. B. C.s Smørafdeling. —

Ligeledes importerer D. B. C. danske Æg og har gennem mange Aar oparbejdet en betydelig Afsætning.

I Efteraaret 1917 skabte Krigen saa store Vanskeligheder, at en Likvidation virkelig var blevet en Mulighed, man maatte regne med herhjemme. Men saa indløb følgende Telegram fra Direktør Hansen: »Likvidation unødvendig, dersom Kapital og Reservefond bliver tilbage som Driftskapital. Vor Fortjeneste nu er større end noget tidligere Aar. Vil fortsætte med at betale kontant gennem Bankerne for danske Afskibninger. Frisk Mod. — Hansen«. Forretningen fortsattes.

Med de stigende Afskibninger fra Danmark gik D. B. C.s Virksomhed igen frem med Stormskridt. Filialer oprettedes overalt i England og Skotland. Under Krigen 1939 til 1945 er der sket yderligere Udvidelser af Filialernes Antal og planlagt flere nu efter Krigens Afslutning, Erhvervelse eller Bygning af nye Ejendomme samt Reparationer og Ændringer, som er blevet nødvendige efter 7 Aars paatvungen Forsømmelse under Krigen. I to Tilfælde blev D. B. C.s Lokaler og Anlæg fuldstændig ødelagt ved Bombardementer.

I de sidste 7 Aar er der gennemført en revolutionerende Udvidelse, der har bragt i Sigte Fuldendelsen af et Program, der gaar ud paa at faa den største Del af Befolkningen i Storbritannien betjent af D. B. C. og dens Filialer indenfor en Afstand af 50 km. Hver Filial vil dække et Forsyningsomraade paa 1 Million Mennesker.

Dette var ogsaa Grundlaget for D. B. C.s store Virksomhed og Forretning gennem Krigens omtrent 7 Aar. Forholdene førte med sig, at D. B. C. under Krigen optog Forhandlingen af følgende Produkter: Bacon, Konserves, Smør, Æg, Fjerkræ, Fedt, Margarine, Ost, Fiskekonserves samt *alle Slags Kolonial*varer. Omsætningen steg under Krigen fra 140 Mill. Kr. til 350 Mill. Kr. pr. Aar. Ved Tilbagevenden til normale Rationer af Fødevarer er der Sandsynlighed for, at dette Tal vil blive overskredet.

I Aaret 1912 omdannedes D. B. C. til et Aktieselskab. Aktiekapitalen er i Dag £ 206.855 = 4 Mill. Kr., heraf paa danske Hænder £ 125.222 = 2½ Mill. Kr. = 60½ pCt.

Da Krigen brød ud, var der stærke Kræfter, der arbejdede for at tilintetgøre D. B. C. — Takket være D. B. C.s glimrende Organisation og gode og indflydelsesrige Venner paa rette Sted blev dette undgaaet, og D. B. C. traadte derefter i Statens Tjeneste. Paa D-Dag (Invasionsdagen) og Dagene derefter overtog D. B. C. Forsyningen af store Dele af Invasionshæren. Regeringen stillede Varer til Raadighed, og D. B. C. ledede hele Arrangementet.

D. B. C.s Politik er, naar Forholdene tillader det, at sælge saa mange danske Produkter som muligt paa den mest økonomiske Maade og at bringe Salgsprovisionen ned til et Minimum.

I Aaret 1942 afgik Charley Hansen pludselig ved Døden. Han har gennem to Menneskealdre med utrættelig Energi og stor Dygtighed arbejdet paa danske Landbrugsprodukters Afsætning i England. D. B. C. er hans store Livsværk. Han har sin store Andel i det betydelige Handelssamkvem mellem England og Danmark gennem mange Aar, og hans Væsen og hans Virke har betydet meget for det Venskab og den Forstaaelse, der findes mellem store Kredse af det engelske og danske Folk. Over 2000 danske Landmænd har gennem Aarene besøgt D. B. C. og samtidig beset Hansens veldrevne Landbrug i Cholsey samt aflagt Besøg i hans Hjem, hvor de er blevet modtaget med stor Gæstfrihed. Enhver Deltager i disse Englandsbesøg vil for stedse bevare Mindet om Charley Hansen og Frues varme Interesse og store Gæstfrihed over for deres Landsmænd.

Direktør Hansens Afløser som Chef for den store Virksomhed er Mr. Frank Herbert, og blandt hans Meddirektører er Hr. Hans Iversen, de har begge mange Aars Arbejde bag sig i Selskabets Tjeneste.

Direktør Ole Olsen, Haslev, gjorde ogsaa her en betydelig Indsats for dansk Landbrug som Formand for Selskabet fra dets Oprettelse i 1906 indtil 1919.

I Nordengland og Scotland har Slagteriets Aftagere foruden D. B. C. været Cooperative Wholesale Society (De engelske Brugsforeninger), H. P. Pedersen, Glasgow, og i en Aarrække W. H. Tutton & Co., Manchester, og S. H. Perry & Co., Liverpool, samt til Tider enkelte fob-Salg.

Lidt om andre Afsætningsforhold

AFSÆTNINGEN af Slagteriets Produkter saasom Fedt, Plucks, Levere m. m. til Tyskland er gennem Aarene sket dels direkte dels gennem forskellige herværende Eksportører. I 1913 stiftede en Kreds af Andelsslagterier, deriblandt Haslev, Danske Andelsslagteriers Tarmsalg med Direktør Ole Olsen, Haslev, som Selskabets første Formand indtil 1916. Dette Firma optog foruden Salg af Tarme efterhaanden ogsaa andre af Slagteriernes Produkter.

Afsætningen af Svin i København er sket gennem Andelsslagteriernes Flæskesalg, oprindelig Andelsselskab, senere overtaget af Slagteriets første Direktør Th. Boyer sammen med Direktør Jungersen.

Af andre betydelige Forretningsforbindelser i København kan anføres Kommissionsfirmaet P. Andersen, Slagteriernes Central (Direktør Holst), Grosserer Chr. Wolthers (Æg) og Grosserer Kai Johansen (Æg).

Slagteriet skylder alle disse Firmaer Tak for ydede gode Tjenester gennem Aarene.

Gennem de sidste Snese af Aar er Salget i det lokale Opland blevet af større og større Betydning, hvilket forøvrigt fremgaar af andre Afsnit i dette Skrift og derfor ikke her skal omtales nærmere.

Slagteriet og Æggene

PAA et Bestyrelsesmøde i Haslev Andels-Svineslagteri den 9. December 1898 fremsatte Formanden, Ole Olsen, Tjæreby, Forslag om, at der oprettedes en Ægsalgskreds under Dansk Andels-Ægeksport. Et Udvalg nedsattes, og Sagen toges op. Ved Generalforsamlingen i Slagteriet den 17. Februar 1900 aflagde Næstformanden, Forpagter Ulrich, Sofiendal, Beretning om Ægsalget og oplæste Regnskabet. Der var omsat ca. 66.000 Stkr. Æg ialt. I de følgende Aar voksede Omsætningen til omkring 150.000 Pund Æg om Aaret.

I Foraaret 1903 arbejdedes imidlertid med Planer om en Ægpræserverings-forretning i Forbindelse med Slagteriets Overtagelse af Ægeksporten for egen Regning. Sagen var i Forvejen taget op af andre Slagterier, saaledes Roskilde, Frederikssund og Kalundborg.

Ved en i samme Anledning afholdt ekstra Generalforsamling den 27. Juni 1903 vedtoges det med 46 Stemmer mod 23 at opføre en Bygning paa Slagteriets Grund til Formaalet samt at optage et Laan paa de fornødne ca. 10.000 Kr.

Mod Aarets Slutning var man klar til at paabegynde, og Regler udsendtes. Disse, der altsaa er skrevet i 1903, fortjener stort set al mulig nutidig Anerkendelse og anføres som følger:

Regler for Ægleverandører.

§ 1. For yderligere at ophæve Egnens Ægproduktion og frembringe de bedste Priser har Haslev Andels-Svineslagteri vedtaget at opkøbe og eksportere Omegnens Produktion af Æg.

§ 2. Enhver Ægleverandør er til enhver Tid undergiven de Regler, som Slagteriet maatte bestemme for Modtagelsen af Æg.

§ 3. Alle, saavel store som smaa, Ægleverandører, hvad enten de er Andelshavere i Slagteriet eller ikke, kunne faa eksporteret Æg gennem Slagteriet.

§ 4. Leverandører er pligtige til at levere Æggene paa den Maade og til de Tider, der bestemmes af Slagteriet.

§ 5. Der maa ikke leveres ældre Æg end fra sidste Modtagelsesdag. Overtrædelse heraf paadrager vedkommende Leverandør første Gang en Advarsel og senere en Mulkt, der dikteres af Slagteriet.

Fundne Reder med Æg, hvis Alder er ukendt, maa absolut ikke leveres. Fordærvede Æg tilbagesendes, og Leverandøren idømmes en Bøde af 1 Kr. pr. Stk.

§ 6. Æggene skulle nøjagtigt indsamles 2 Gange om Dagen. Der maa kun anvendes Kunstæg som Redeæg. Disse kunde faas hos Ægsamlerne.

§ 7. Der maa kun leveres rene Æg. Leverandøren maa være yderst varsom med Rensning af snavsede Æg. Æggene maa ikke komme i Vand, men skal derimod aftørres med et vaadt Klæde med største Forsigtighed.

§ 8. Saavel Ægleverandørerne som Ægsamlerne skulle opbevare Æggene paa et tørt, skyggefuldt og frostfrit Sted.

§ 9. Enhver Leverandør faar Stempel med Leverings-Nummer og Farve fra Slagteriet (det koster 35 Øre), hvormed hvert Æg skal stemples smukt og tydeligt paa den tykke Ende før Leveringen.

§ 10. Ægsamlerne har Forpligtelse til at nægte Modtagelse af gamle, revnede og ikke fuldstændig rene eller utydeligt stemplede Æg.

Mener en Leverandør, at Ægsamleren uberettiget har nægtet Modtagelse af Æg, kan vedkommende indgive Klage til Slagteriet. Dettes Bestemmelser er i alle Tilfælde endelig afgørende. Ægsamlerne antages af Bestyrelsen.

§ 11. Slagteriet kan udelukke Ægleverandører, naar det gentagende viser sig, at de handler mod de givne Regler.

§ 12. Æggene betales ved Modtagelsen af Ægsamlerne efter Vægt til de af Slagteriet noterede Priser.

Haslev Andels-Svineslagteri, den 15. December 1903.

Bestyrelsen.

I Aarene indtil henimod Verdenskrigens Begyndelse modtoges gennemgaaende 70—85.000 kg Æg om Aaret. Ægpriserne svingede gennemgaaende omkring 1 Kr. pr. kg i disse Aar, for saa at stige stærkt under Krigen, en Stigning, der holdt ogsaa i Aarene derefter.

Ogsaa Ægomsætningen steg nu ret stærkt, i 1917 modtoges saaledes ca. 138.000 kg Æg, i 1921 264.000 kg og Aaret efter endog over 300.000 kg. Fra 1930 og til den anden Verdenskrigs Udbrud har den aarlige Ægmængde, indsamlet til Slagteriet, svinget mellem 200.000 og 300.000 kg, for saa i Krigsaarene 1942 og 1943 at komme ned under 100.000 kg.

Pengemæssigt naaedes den største Omsætning i 1924 med 1.010.000 Kr. for 361.000 kg Æg. Leverandørerne modtog i dette Aar i Gennemsnit 2,62 Kr. pr. kg Æg inclusive Efterbetaling paa 6 Øre pr. kg.

I det ogsaa for Svineproduktionen maaske allervanskeligste Aar 1932 fulgte Æggene Trop nedad og betaltes med kun ca. 95 Øre pr. kg i Gennemsnit for Aarets indsamlede Kvantum. Højeste Aarsgennemsnit var naaet for 1920, hvor de indsamlede Æg var betalt med 4,76 Kr. pr. kg iberegnet en Efterbetaling paa 25 Øre pr. kg.

Der er stedse fra Slagteriet fulgt det Princip, at Ægbygning, Inventar og Udgifter iøvrigt vedrørende Æggene er holdt for sig og betalt af Æggene. Moderniseringer, foretagne gennem Aarene, saavel som Anskaffelsen af ny Æg-Lysnings-Sorterings- og Stemplingsmaskine i 1931 er stedse afskrevet paa Regnskaberne i Løbet af nogle Aar. Alligevel maa det økonomiske Resultat betegnes

som særdeles godt i det store og hele. I en Aarrække ydedes pæne Efterbetalinger, medens de sjællandske ægeksporterende Slagterier senere enedes om at holde en stram Notering og saa undlade Efterbetaling.

Kvaliteten af Æggene var i en Aarrække mindre god og vel næppe helt paa Højde med enkelte andre sjællandske Egnes. Dette Forhold bragtes gentagne Gange paa Tale ved Slagteriets Generalforsamlinger, saaledes ogsaa for Aaret 1929, hvor Formanden i sin Beretning blandt andet udtalte: »Det ser ud til, at vi med Hensyn til Forstaaelsen af Kvalitetens afgørende Betydning er klogere end vore kvindelige Medarbejdere derhjemme.«

Der sigtes hermed til den skete stærke Højnelse af Svinenes Slagtekvalitet, medens Æggenes Egenskaber som Eksportvare ikke helt var fulgt med i Udviklingen hos Slagteriets Leverandører heraf.

Nogen Imødegaaelse af Paastanden fra Kvindernes Side kunde jo af gode Grunde ikke ske ved denne Lejlighed, men har Mændene refereret Udtalelsen rigtigt efter Hjemkomsten, er de nok i adskillige Tilfælde blevet retledet med Hensyn til Medansvaret.

Talmæssigt underbyggedes Henstillingen af en Forbedring af Kvaliteten ved, at Secundaæggene, efter at disse ikke længere maatte udføres, til Tider overfyldte det hjemlige Marked og derfor kunde noteres indtil 60 à 70 Øre lavere pr. kg end prima Æg. Endnu i 1932 med dette Aars lave Ægpriser i Almindelighed kunde Secundaæggene noteres helt op til 40 Øre lavere pr. kg end Æg af Eksportkvalitet.

Ogsaa Fjerkræholdet kom imidlertid med som en øget økonomisk Faktor i disse for Landbruget saa vanskelige Aar. Med den stigende Interesse fulgte forbedrede Boligforhold for Hønsene og bedre Inventar i Husene, ligesom Løbegaardene udvidedes. En god Pleje af Hønsene og hermed Produktion af bedre Æg som Helhed blev lettere gennemførlig. Er end de mange Træ-Hønsehuse, som opførtes især i Tredivernes første Halvdel, maaske vel daarlige allerede efter de forløbne 10—15 Aar, saa var der ikke Raad til mere dengang, og de er lige fuldt et Udtryk for Vilje til gennemgribende Forbedringer. Secundaæggene er stort set et overstaaet Stadium, og den nye Æglov, som traadte i Kraft i Februar 1940, skulde tjene til at faa de sidste ligegyldige Producenter med.

Nogen egentlig Oversigt over Afsætningsforholdene for Æg fra Aarhundredskiftet og til vore Dage skal ikke gives her. Stort set var det især England, der aftog Produktionen, om end ogsaa Tyksland har aftaget en ret betydelig Del. Et gennem nogle Aar oparbejdet Marked af ikke ringe Omfang i Spanien bragtes til Ophør 1936 med Urolighederne og efterfølgende politiske Omvæltninger i dette Land. Dette Markeds Betydning laa ikke mindst i, at Danmark en Tid var ret haardt trængt paa det engelske Marked af hollandske Æg. Det var ikke saa meget Kvaliteten derfra som en foretagen Møntnedskæring, der satte Hollænderne i Stand til at sælge deres Æg forholdsvis billigt i England og dermed opnaa en øjeblikkelig Fordel i Konkurrencen.

De 42 Aars Ægomsætning har for Haslev Andels-Svineslagteri ialt udgjort godt 8 Mill. kg. Den pengemæssige Omsætning har tilsammen været 15,7 Mill. Kr. Slagteriet har hermed øvet en Indsats af Betydning for sit Oplands Ægproducenter.

Svineslagtningerne gennem 50 Aar.

Aar	Andels-havere	Stk. Svin	Omkostn. pr. Svin Kr.	Efter-betaling i Øre pr kg	Gennemsn. Vægt i kg	Gennemsn.-udbr. i Øre pr. kg	Omsætning Kr.
1896	640	4.602	2,58	6,0	63,74	66,54	205.525,37
1897	674	9.782	3,47	2,0	63,07	74,41	511.055,29
1898	669	8,757	3,39	1,0	63,68	73,14	453.373,88
1899	665	9.155	3,16	3,0	62,90	63,16	417,913,45
1900	675	8.572	3,85	4,0	63,28	81,01	496.092,70
1901	683	8,101	3,71	6,0	63,96	88,68	509.125,94
1902	712	8,728	3,40	7,0	63,85	89,93	553.870,34
1903	784	11.079	3,27	4,0	63,85	82,93	649.640,54
1904	860	12.796	2,95	5,0	64,34	74,31	678.905,96
1905	911	11.814	3,28	6,0	64,53	88,94	738.336,92
1906	959	12.157	3,29	5,5	65,78	93,67	822.259,71
1907	1049	14.897	3,05	5,0	65,05	89,37	940.300,28
1908	1234	19.708	2,99	4,5	64,82	81,06	1.126.648,48
1909	1265	16.909	3,03	10,0	65,98	101,19	1.215.117,83
1910	1316	16.389	3,18	7,5	67,86	109,74	1.345.886,50
1911	1469	22.039	2,83	5,0	67,33	93,03	1.513.155,70
1912	1537	24.433	2,67	7,0	66,58	105,00	1.848.582,09
1913	1612	26.402	2,73	5,5	67,70	115,28	2.209.483,01
1914	1687	30.433	2,77	7,0	67,16	111,09	2.441,214,98
1915	1757	27.861	3,51	10,5	68,20	157,92	3.271.255,61
1916	1902	31.529	3,29	23,0	71,70	195,11	4.731.281,74
1917	1983	32.886	4,45	18,0	66,36	188,96	4.184.847,36
1918	1995	2.769	23,11	18,0	69,10	252,72	660.908,22
1919	2053	5.536	15,25	17,0	84,08	318,66	1.672.939,91
1920	2100	11,774	12,37	20,0	80,88	378,47	3.958.470,05
1921	2171	20.316	9,35	14,0	73,02	308,30	4.991.392,99
1922	2231	26.492	6,66	15,0	69,07	240,80	4.830.609,30
1923	2372	38.613	6,02	10,0	66,01	220,50	6.133.899,02
1924	2354	43.826	6,38	12,0	66,18	230,80	7.303.189,78
1925	2438	40.679	6,50	10,0	67,82	237,00	7.203.507,53
1926	2532	40.615	5,73	6,0	66,51	182,50	5.422.478,39
1927	2607	51.090	4,50	6,5	65,26	139,00	5.134.189,15
1928	2665	55.263	3,94	10,5	66,13	144,90	5.787.447,66
1929	2736	53.670	4,30	6,5	66,70	168,51	6.627.062,66
1930	2811	61.879	4,28	4,5	66,35	133,57	6.130.977,84
1931	2828	73.612	4,00	5,5	66,31	88,30	4.902.940,99
1932	2875	80.123	3,70	6,5	65,64	83,52	4.953.928,15
1933	2930	66.212	4,17	7,0	64,25	126,76	5.975.935,12
1934	2989	50.174	4,62	3,0	65,68	158,94	6.071.093,76
1935	3016	44.010	5,22	3,5	63,68	163,03	5.487.912,66
1936	3040	45.615	4,54	5,0	63,69	173,41	5.576.886,68
1937	3056	45.007	4,66	7,0	64,09	175,35	5.694.758,31
1938	2993	38.328	5,48	5,0	65,47	178,54	5.560.148,03
1939	3017	35.985	5,31	9,0	65,34	183,41	5.273.624,24

	Andels-havere	Stk. Svin	Omkostn. pr. Svin Kr.	Efter-betaling i Øre pr kg	Gennemsn. Vægt i kg	Gennemsn.-udbr. i Øre pr. kg	Omsætning Kr.
1940	3027	36.330	6,11	10,0	69,33	209,01	6.304.970,21
1941	3038	24.965	7,21	16,0	68,75	258,29	5.268.046,18
1942	3049	13.868	10,63	18,0	78,51	270,23	3.398.775,47
1943	3064	17.033	8,70	18,0	97,43	302,57	5.862.901,02
1944	3071	23.240	8,22	22,0	85,35	306,43	6.747.127,78
1945	3082	16.389	10,80	20,0	80,06	295,18	5.091.796,69
		1.432.442					178.891.791,47

Kreaturslagteri, Pølsefabrik og Butik.

Aar	Okser	Fedek.	Heste	Faar, Lam og Geder	Spædek.	Omsætning	Pølsefabrik	Butik
1910	—	—	—	—	692	7.412,52	—	—
1911	—	—	—	—	740	7.773,36	—	—
1912	—	—	—	—	650	7.383,02	—	—
1913	—	—	—	—	600	7.961,81	—	—
1914	—	—	—	—	741	10.088,90	—	—
1915	—	—	—	—	555	11.498,36	—	—
1916	—	—	—	—	531	16.208,66	—	—
1917	113	—	7	—	889	42.531,65	—	—
1918	264	74	39	—	481	156.607,29	—	—
1919	84	51	43	3	379	71.729,12	—	—
1920	104	66	62	8	388	91.408,96	42.293,56	70.646,28
1921	261	86	72	9	550	116.415,81	56.330,15	84.795,91
1922	300	93	90	7	752	88.396,88	61.143,45	79.106,53
1923	213	73	59	2	885	75.424,42	78.475,40	80.167,40
1924	196	70	53	11	833	96.332,16	107.575,85	84.823,03
1925	271	69	61	—	739	100.006,74	97.094,59	79.615,07
1926	488	107	65	—	752	108.194,98	79.254,05	69.427,83
1927	351	107	55	2	1.162	92.697,44	67.899,61	60.177,65
1928	474	183	60	—	1.320	109.921,48	79.313,39	65.936,74
1929	436	147	81	—	1.649	116.611,54	98.711,76	68.747,78
1930	515	192	64	2	1.739	137.799,45	93.688,29	121.860,36
1931	644	318	42	—	2.117	113.433,04	68.448,10	94.687,70
1932	894	312	39	3	3.002	97.603,67	90.576,43	79.804,33
1933	1.417	251	43	5	4.520	183.944,36	164.272,10	85.180,67
1934	1.872	312	41	2	4.649	300.823,47	176.201,82	96.290,88
1935	1.467	311	43	1	4.328	320.196,77	229.256,63	113.089,33
1936	1.174	255	38	18	4.363	316.050,38	188.907,52	103.212,59
1937	1.144	239	57	44	4.619	317.896,63	248.581,71	105.182,53
1938	1.364	356	52	75	4.146	406.020,74	326.502,25	123.265,15
1939	1.081	400	48	52	3.970	387.715,24	326.719,58	127.850,39
1940	967	304	30	42	4.122	447.675,23	355.707,05	147.105,25
1941	1.031	148	41	44	4.149	628.887,88	313.377,95	180.995,83
1942	903	101	51	41	3.370	604.331,58	394.589,55	195.266,97
1943	707	141	26	79	2.905	578.864,29	596.078,53	260.754,51
1944	659	129	28	105	3.231	564.054,46	636.306,08	276.628,30
1945	867	212	45	146	2.581	685.887,31	748.641,10	256.007,51
	20.261	5.107	1.435	701	73.099	7.425.789,60	5.725.946,50	3.110.626,52

Bestyrelsesmedlemmer gennem Aarene

Niels Christensen,
Ørslev

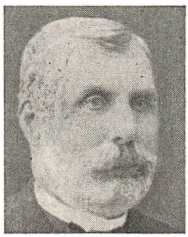

P. Schnack,
Aversi

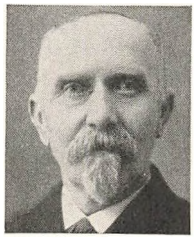

Hans Olsen,
Teestrup

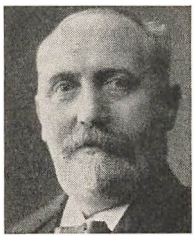

Julius Frandsen,
Nr. Tvede

Barfred Pedersen,
Raadegaard

J. Chr. Hansen,
Rønnede

Lars Christiansen,
Ulse

Lars Jensen,
Haslev

Chr. Jensen,
Haslev

Jørg. Rasmussen,
Levetofte

Viggo Ulrich,
Sofiendal

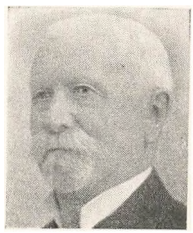

Forp. Lautrop,
Gisselfeld

Rs. Larsen,
Ulse

Jensenius,
Konradsfeld

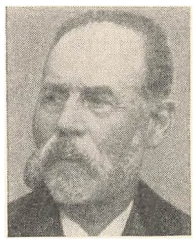

H. P. Olsen,
Hjelmsømagle

Chr. Pedersen,
Aversi

N. K. Pedersen,
Bjerrede

Jørg. Nielsen,
Dysted

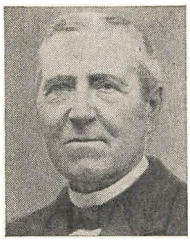

Hans Chr. Jensen,
Levetofte

Grev Aage Moltke,
Tryggevælde

Forp. Andersen,
Ottestrup

Christen Jensen,
Skovtorup

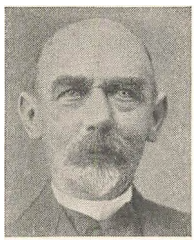

P. Nielsen,
Skuderløse

P. Villadsen,
Førslev

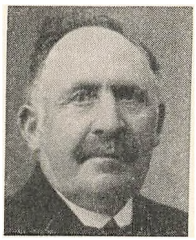

H. Chr. Jensen,
Teestrup

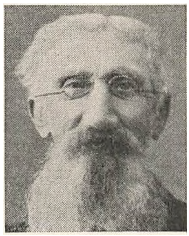

Ingvor Ingvorsen,
Ulstrup

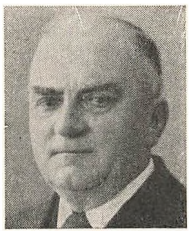

L. P. Frandsen,
Brandelev

Johs. Christensen,
Eskildstrup

P. Nielsen,
Parsbjerg

Christian Jensen,
Holme Olstrup

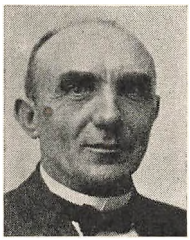

L. Chr. Larsen,
Terslev

Niels Nielsen,
Levetofte

Niels Jensen,
Aversi

Ludv. Petersen,
Ørslev

Hans Sørensen,
Ingelstrup

J. Chr. Nielsen,
Eskildstrup

H. Olsen,
Konradsfeld

Christian Hansen,
Jenstrup

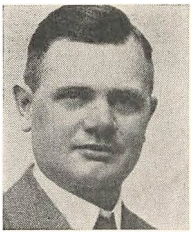

Ole Olsen (jun.),
Tjæreby

P. Christiansen,
Ulse

Hans Petersen,
Aastrup

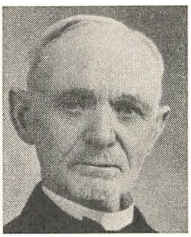

Rs. Christiansen,
Braaby

Fr. Jensen,
Førslev

Jens J. Frandsen,
Brandelevgaard

F. A. Hansen,
Henriettelund

J. P. Nielsen,
Snesere Møllegaard

Hans Jensen,
Østervang

Fr. Larsen,
Tersley

H. Fr. Jensen,
Levetofte

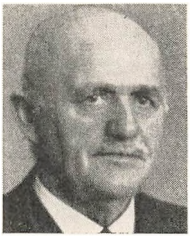

Niels Refsgaard,
Terslev

L. Johs. Larsen,
Vangsgaard

Johs. Larsen,
Ulse

H. P. Hansen,
Ny Broholm

H. P. Hansen,
Kongsted

Ant. Dinesen,
Sjolte

Vald. Nielsen,
Bøgesø

H. P. Hansen,
Skovbo, Næstelsø

K. Troldborg Knudsen,
Jeppegaard

P. L. Pedersen,
Fensmark

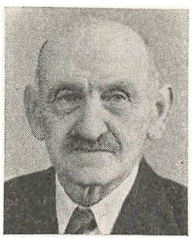

Carl Hansen,
Lysholm

Oluf Johansen,
Terslev

Carl Olsen,
Kongsted Borup

Frands Andersen,
Holme Olstrup

Fr. Christensen,
Hækkerup

P. Hansen,
Ulse

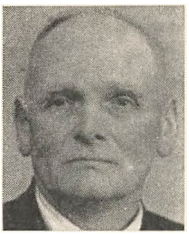

Alfr. Andersen,
Taageskov

Johs. Nielsen,
Levetofte

Hans V. Nielsen,
Skuderløse

Revisorer

Sparekassedir. Frantzen,
Haslev

Chr. Petersen,
Braaby

L. P. Christiansen,
Teestrup

H. P. Hansen,
Teestrup

P. Hansen,
Terslev

Karl Nielsen,
Simmendrup

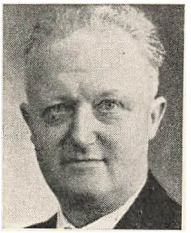

P. N. Pedersen,
Skuderløse

Statsaut. Revisor
Langkilde Larsen

Sogneformænd

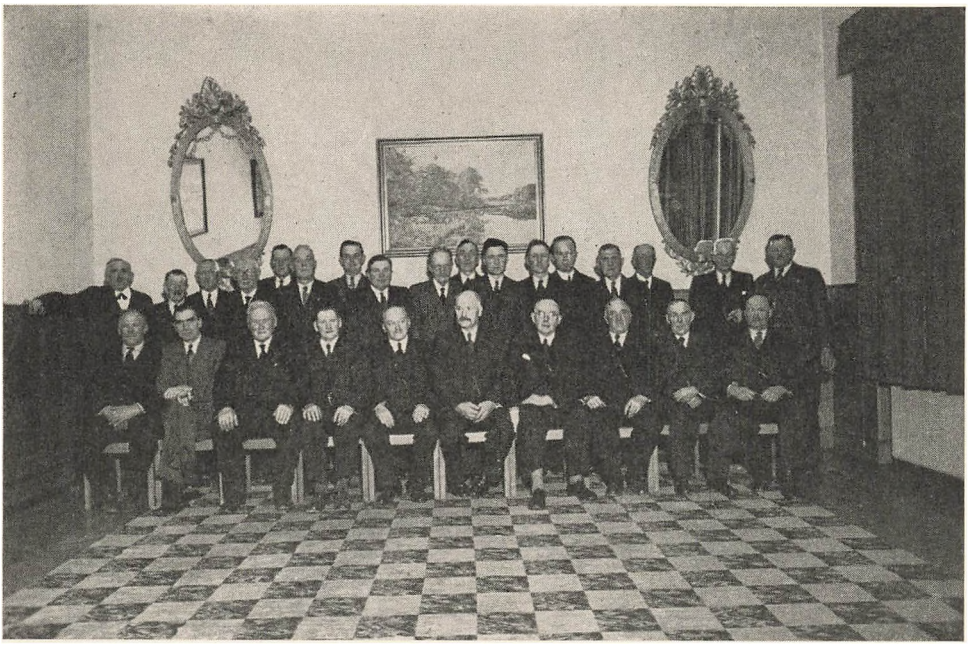

Slagteriets Sogneformænd 1946

Ved Direktionsskiftet 1902

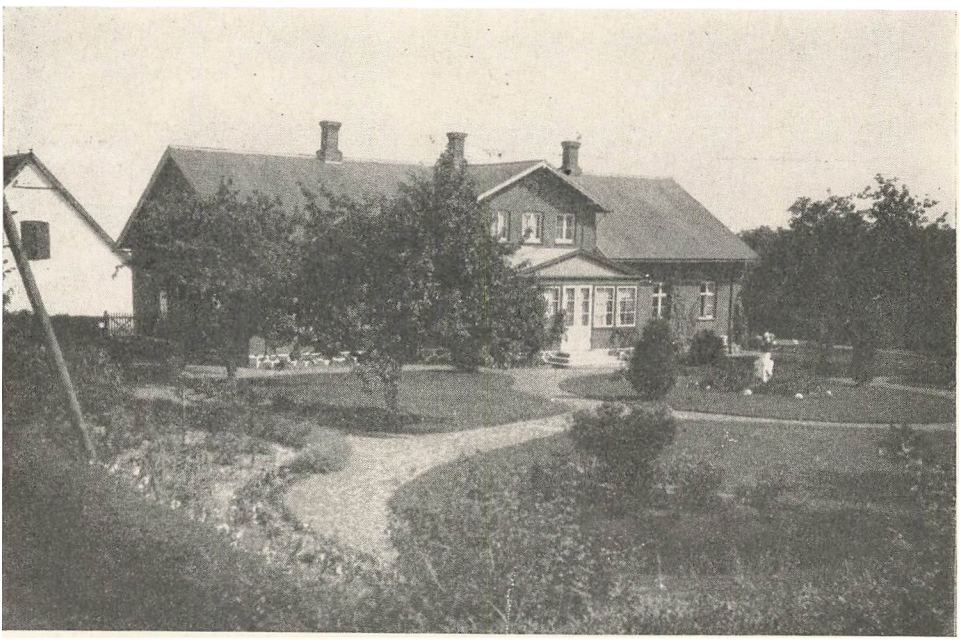

Ole Olsens Gaard i Tjæreby

Bestyrelse, Arbejdere og Funktionærer 1921

Arbejdere og Funktionærer 1946

Kontorpersonale

Chr. Madsen
Kasserer

Poul L. Andersen
Bogholder

Carl K. Hansen
Bogholder

Frk. Helene Jensen

Egon Jørgensen

Mestre

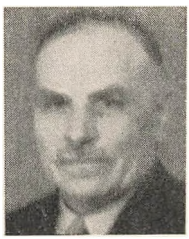

Slagtermester Lund

Pølsemester Iversen

Tarmmester Pedersen

Opsynsmand

Opsynsmand
H. Pedersen

Arbejdernes Bestyrelse

Hans P. Hansen,
Haslev

Krogh Hansen,
Haslev

Helmer Hansen,
Haslev

Harry Hansen,
Haslev

Overdyrlæger

Overdyrlæge
Andreassen

Overdyrlæge
J. P. Jensen

Overdyrlæge
A. P. Vestergaard

Overdyrlæge
Kr. Kristensen

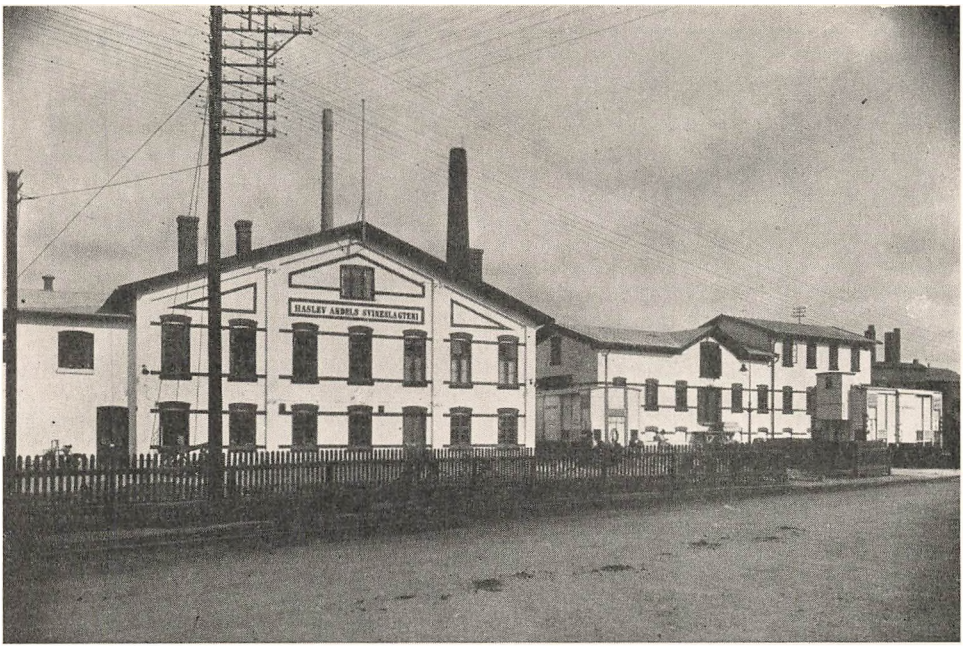

Administrationsbygning og Ægpakkeri 1946

Ved

Haslev Andels-Svineslagteri's

50-Aars Jubilæum

14. August 1946

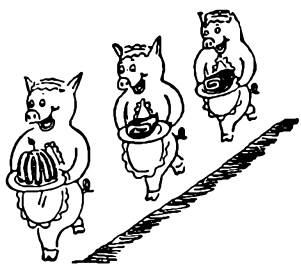

To Tidehverv . . . . .

Melodi: Som dybest Brønd gi'r altid klarest Vand

Det gamle Fællesskab i Trældoms Baand,
der blev af Sløvheds golde Hovedpude,
afløstes af et nyt i Friheds Aand
med trange Tiders Krav om Lys forude.
At Enighed gør stærk, forstod hint Kuld
af Fremsynsmænd, der fostred' Andelstanken.
Snart voksed frem som Frø af frodig Muld
de Virksomheder, der blev Redningsplanken.

Men her hos os — som ogsaa overalt —
stod stærke Gny i Nytidsmorgenrøde!
Der blev til Samling om *vort eget* kaldt,
men Tvivlens golde Røst gav ogsaa Møde!
Dog stolte, faste Mænd det nyes Sag
forstod at føre frem paa bedste Maade.
Vi mindes dem, der tog det første Tag,
som blev til næste Slægtleds Gavn og Baade.

Og deres Værk blev Eftertidens Arv,
der nyttedes saa vel af *nye* Kræfter.
Med stedse aabent Blik for *fælles* Tarv
gik Vejen frem de Mænd, der fulgte efter.
Med nye Tiders nye Krav i Pagt
man førte »Haslev« frem blandt Landets bedste!
I al Slags Vejr man stod paa Broen Vagt
og ingensinde slap det sikre Fæste! —

En Brand har hærget nys den ganske Jord. —
Et Kald fra sodede Ruiner lyder,
fra Krigens Ofre: Olding, Barn og Mor!
Og deres Raab om Nød til Handling byder
os, som ved Danmarks uberørte Strand
kun saa i Glimt dens Lidelse og Smerte.
Det Skrig, den Bøn, som kom fra Sultens Land
om Hjælp, det maa, det *maa* os gaa til Hjerte!

End mer vi derfor øver Dagens Dont
og sætter ind i Kampen al vor Evne,
at vi kan møde Nødens onde Front
og yde vort i Fredens store Stævne!
Ved dagligt Stræb i Stald og Slagteri
skal ogsaa her hos os den Gerning øves.
Vi kan det, thi saa rig en Arv fik vi,
som gennem halvt Aarhundred' kunde prøves!

1896 - 14. August - 1921

Melodi: En Sekstur, ak i det lille Ord.

I *Haslev Urne* — man har fortalt —
gik Gris Særimner, en stivsyg Galt,
og rodede om.
Den Olden bekom,
fik trind og buttet Vom.
Hver Aften — slagtet, stor og fed —
i Valhals Guder ned den gled.
Om Dagen gav de Fjenden Tæsk,
og drak saa Mjød til lidt Flæsk.
En Dag ku' de undvære Hagesmækken,
for Grisen var druknet i Urnebækken.
Man Gravøl drak for den fælles Ven,
som underholdt — *hele Familien!*

Naa, Tiden gik, og man bedre Skik
paa Svineavlen i Danmark fik. —
Saa hørtes en Da'
fra Tjæreby a',
en Gris af Pest sig la'.
Professor *Bang* til *Ole* sa':
Hver Gris, De har, vi ned maa sla'.
Forinden Kniv i Grisen gaar,
et Slag for Panden den faar.
Og snart gik Slaget sin skæve Gang,
og Smeden sin vældige Hammer svang.
Han ramte oftest bag Dyrets Lænd,
men *Jacob* stak — *hele Familien!*

Skønt ingen Gris var befængt med Pest,
man laved' i Tyskland en grusom Fest.
Et Junkerparti,
der ej kunde li'
det »danske Griseri«,
hos Hr. von Køller banked' paa:
»Der nu for Danmark lukkes maa.«
Herhjemme sa' vi: »Lukker man,
gaar Flæsket til Engeland.«

Men Bismarck sad paa den høje Hest:
»Hos *Tjæreby-Ole* er Svinepest.
Han gi'r den for meget i venstre Spænd.
Vi lukker for — *hele Familien!*«

Det hele skete, før Haslev By
endnu havde vundet sig Verdensry.
Nu manglede vi
et godt Slagteri
at stikke Grisen i.
Da *Ole* og *Agenten* saa,
det ej i Længden kunde gaa,
de ræsonerede som saa:
Der noget gøres maa.
De ud i Agitationen drog,
I Toksværd et morderligt Slag de slog:
De ga' den i højre og venstre Spænd —,
saa tegned' sig — *hele Familien.*

Der handles skulde jo i en Fart,
og midt i Marts var man klar til Start.
I Landet og By'n —
ja, sikken et Syn —
stod Grisen paa Menuen.
Saa da halvfems og seks vi skrev,
et Slagteri der bygget blev.
Da alt moderne var lagt an,
man tog en Whisky med Vand.
Fra Nabobyerne lød et Hvin,
Man sa', vi slagted' »Papirsvin«.
Men aldrig retur kom en Gris igen,
Skønt England fik — *hele Familien!*

Foruden Svin man nu slagter Faar,
og Heste og Køer faar sit Banesaar,
og anføres bør,
at Pølser man gør,
og Fedt, der gaar som Smør.
De Æg, som Hønsene har lagt,
bli'r hen paa Slagteriet bragt.
Bestandig fremad al Ting gaar,
hvor ender vi om nogle Aar.
Fra »Dumme-Peter« er »Finker« bleven,
og krydret Sæbe — ja, Tak for Seven.
Til Penge bli'r alt ved Behandlingen —
det gavne skam — *hele Familien!*

Nu Spøg til Side og Alvor frem: —
Naar glade fra Festen vi krydser hjem,
da bør alle vi,
som deltog deri,
paaskønne vort Slagteri.
Trods ilde Varsler godt det gik,
og mange Sterling hjem vi fik.
Om alt gaar vel, og Prisen sti'er,
det endnu bedre bli'er. —
Vi Mjødhorn tømmer, som Guderne gjorde,
og rydder Valhalla for Bænke og Borde,
Orkestret os »blæser et Stykke« igen —
og rundt storker — *hele Familien!*

B.

En Time i Samfundslære

Melodi: Poul sine Høns i Haven lod flyve

Scenen: En Griseskole — Personerne: Griselæreren, Grisepeter og alle Grisebørnene

Læreren: Stille i Klassen! Sid pænt paa jeres Skinker!
Og saa maa I end'lig ikke grynte mer!
Er I her alle? Naa svar saa, det sinker!
Er det Grise-Hans og Grise-Jens, der mangler der?
Grise-Peter: Hans for sin Mor sku' besørge et Ær'nel
(rækker Taaen op) Jens i Skole vilde ikke saa gerne;
han vil ha' week-end, for det er saa moderne!
Alle Grisebørn: Ih, hvor er den mægtig! Hvem mon gav ham den Fidus?

Læreren: Saa Grise-Mette; du sidder og sover!
Du skal følge med og være anderledes flink!
Hvis det ej hjælper, saa maa du sidde over.
Der gaar alt for meget i Skaar og i Klink!
Ved du ej, hvad der er Tidens Løsen?
Husk at Store-Knud kan ikke døje Sløsen:
»A vil ikke finde mig i Feriedøsen!«
Alle Grisebørn: Ih, hvor er han mægtig! Hvem mon gav ham den Fidus?

Grise-Peter: Sig os, Hr. Lærer, der er noget, vi vil vide:
Hvor kommer Grisene hen, naar de dør?
Læreren: Ja, bitte Børn, det er sand'lig paa Tide,
har jeg da ikke fortalt jer det før?
Mange gaar Vest paa, I ved til »Edens« Have,
nogle ender Livet i Kam'rat Stalins Mave!
I bli'r betalt og skal ikke være Gave!
Alle Grisebørn: Ih, hvor er den mægtig! Hvem har faaet den Fidus?

Læreren: Lille Grise-Peter, har du noget paa Hjerte?
Skal du i Gaarden, maa du gerne skynde dig!
Grise-Peter: Da jeg var mindre, min Moder mig lærte,
at vi ogsaa sydpaa ku' ende som Steg.
Læreren: Uh, det prikker mig slemt i min Hale;
(chokeret) Hitler var en Kæltring, der glemte at betale!
Danmarks Nationalbank punged' ud for os a-le!
Alle Grisebørn: Ih, hvor den var mægtig! Hvem mon gav ham den Fidus?

Grise-Peter: Hvad med Udrensning blandt alle Landets Grisser?
Det var snart paa Tide, at der skete noget der!
Læreren: Tag den med Ro, og det nytter ej du vrisser,
der har nemlig aldrig været »slemme« Grise her!!
Nu er de »danske«, hvem ku' tænke sig andet?
Det var de ikke, da Fjenden var i Landet!
Store Grise slipper, de smaa gaar i Vandet!!
Alle Grisebørn: Ih, hvor er den mægtig! Hvem mon fandt paa den Fidus?

Læreren: Verdens største Grise i Paris er til Møde;
de skal nemlig drøfte, hvod'n der skal sluttes Fred!
De har fortalt os, de vil være saa søde!
Tænk, de mindste Grise, de skal ogsaa være med!
Jordens Grise de skal være — aah — saa lige!
Smaa-Grise har bare ikke Spor at sige!!
For de stores Veto-Ret maa nemlig de vige!
Alle Grisebørn: Ih, hvor er den mægtig! Hvem mon fandt paa den Fidus?

Læreren: Naa, lille Ven, hvad er det nu for Nykker?
Sid dog lidt stille og hør rigtig paa!
Grise-Peter: Jamen, Hr. Lærer, min Bukse gik i Stykker,
(grædende) og jeg ved ej, naar jeg nye kan faa!
Læreren: Grisebarn, hvordan skal jeg svare?
Bukser er nu en meget sjælden Vare.
Folk over »Sygegrænsen« gaar med den B . . .!
Alle Grisebørn: Ih, hvor er den mægtig! Hvem mon fandt paa den Fidus?

„Blomster" til Damerne

Melodi: Hr. Peder kasted' Runer over Spange.

Vi hilser, og vi hylder vore Kvinder.
Vi uden dem ej Festens Glæde finder.
De er som Havens Roser: For Øjet ret en Fryd!
(Var Roser uden Torne, var Livet uden Lyd!)
Hvem er det, der os forskønner Livet?
Hvem er os som største Lykke givet?
Lille Mor!

Vi hilser, og vi hylder vore Kvinder.
Vi uden dem ej Festens Glæde finder.
De er som Perikon'en paa Livets store Snaps.
De sætter Smag paa Livet med baade Kys og Klaps.
Hvem er det, der gør det værd at virke?
Hvem er det, som næsten aldrig »knirke«?
Lille Mor!

Vi hilser, og vi hylder vore Kvinder.
Vi uden dem ej Festens Glæde finder.
De er som Martsviolen, saa bly i Ungdoms Vaar,
saa sat som Georginen i Livets Efteraar!
Hvem er det, der plejer os og hygger?
Hvem er det, som aldrig kan faa Nykker?
Lille Mor!

FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI